

Impost sobre la renda de les persones físiques

Quantificació i gestió

Ana María Delgado García
Rafael Oliver Cuello

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Classes de renda. Renda general i renda de l'estalvi	7
2. Integració i compensació de rendes	9
2.1. Integració i compensació de rendes en la base imposable general	9
2.2. Integració i compensació de rendes en la base imposable de l'estalvi	10
3. Base liquidable	12
3.1. Base liquidable general i de l'estalvi	12
3.2. Reduccions per atenció a situacions de dependència i envelliment.	14
3.3. Reducció per pensions compensatòries.....	19
4. Adequació de l'impost a les circumstàncies personals i familiars	21
4.1. Mínim del contribuent	24
4.2. Mínim per descendents	25
4.3. Mínim per ascendents	26
4.4. Mínim per discapacitat	26
5. Deute tributari	28
5.1. Escala general i quota íntegra estatal	28
5.2. Deduccions i quota líquida estatal	31
5.3. Gravamen autonòmic o complementari.....	42
5.4. Escala i quota íntegra autonòmica o complementària	43
5.5. Quota líquida autonòmica o complementària	44
5.6. Quota diferencial	47
6. Tributació familiar	52
7. Règims especials	57
7.1. Imputació de rendes immobiliàries	57
7.2. Règim d'atribució de rendes	58
7.3. Transparència fiscal internacional	59
7.4. Drets d'imatge.....	60
7.5. Entitats en règim especial per a treballadors desplaçats	61
7.6. Institucions d'inversió col·lectiva en paradisos fiscals.....	62

8. Gestió de l'impost	64
8.1. Obligació de declarar	64
8.2. Autoliquidació, esborrany de declaració i comunicació de dades ...	66
8.3. Pagaments a compte	68
8.4. Liquidacions provisionals	72
8.5. Obligacions formals	72
Activitats	75
Exercicis d'autoavaluació	75
Solucionario	77
Glossari	79
Bibliografia	81

Introducció

El procés de quantificació de l'IRPF, després de la qualificació i determinació de les rendes d'acord amb el seu origen (renda general i de l'estalvi), prossegueix amb la integració i compensació de les diferents rendes.

Així s'obté la base imposable general i la de l'estalvi. La base liquidable és el resultat de practicar en la base imposable les reduccions per atenció a situacions de dependència i envelliment i pensions compensatòries, cosa que dóna lloc a les bases liquidables general i de l'estalvi.

A continuació, es minoritzen les bases liquidables en el mínim personal i familiar per a adequar l'import a les circumstàncies personals i familiars del contribuent.

La quantificació del tribut prossegueix amb el càlcul de l'impost que s'ha de pagar a l'Estat i a les comunitats autònomes de règim comú, que culmina amb la determinació de les quotes líquides i diferencial. Es tracta d'un procés complex, derivat sobretot de la coexistència d'un gravamen estatal i un d'autonòmic.

No s'ha d'oblidar que, com a conseqüència del sistema de finançament de les comunitats autònomes i del règim de cessió de tributs de l'Estat a aquestes, s'ha traslladat a l'IRPF la diferenciació entre les quotes (íntegres i líquides) estatals i autonòmiques. La raó d'aquesta diferenciació cal buscar-la en el fet que s'atribueixen a les comunitats autònomes algunes competències normatives, com la regulació de l'escala autonòmica sobre la base liquidable general i l'establiment de determinades deduccions. Al contrari, la quota diferencial és única i s'obté minorant la quota líquida total (suma de les quotes líquides estatal i autonòmica) en determinades quantitats.

Finalment, s'analitzarà amb detall aquest procés de quantificació del tribut, i també els aspectes rellevants de la tributació familiar i la gestió de l'impost, des de l'obligació de declarar fins a les obligacions formals, passant per l'anàlisi de l'autoliquidació, l'esborrany de declaració, la comunicació de dades, els pagaments a compte i les liquidacions provisionals.

Objectius

Els principals objectius que cal assolir mitjançant l'estudi d'aquesta matèria són els següents:

- 1.** Identificar les diferents classes de renda a l'efecte del càlcul de l'IRPF.
- 2.** Conèixer com opera el sistema d'integració i compensació de rendes, tant en la base imposable general com en la de l'estalvi.
- 3.** Assimilar el mecanisme d'aplicació del mínim personal i familiar sobre la base imposable del tribut.
- 4.** Comprendre com es calcula la base liquidable general i especial, i com s'apliquen les reduccions sobre la base imposable del tribut.
- 5.** Assimilar els mecanismes de càlcul de l'impost respecte de la determinació de la quota estatal, i també respecte de la determinació de la quota autonòmica.
- 6.** Identificar els aspectes rellevants de la tributació familiar i la gestió de l'impost, com l'obligació de declarar, l'autoliquidació, l'esborrany de declaració, la comunicació de dades, els pagaments a compte, les liquidacions provisionals i les obligacions formals.
- 7.** Entendre els diferents règims especials de l'impost.

1. Classes de renda. Renda general i renda de l'estalvi

Una de les principals novetats introduïdes per la Llei 35/2006 consisteix en la classificació de la renda, a l'efecte del càlcul de l'impost, en renda general o renda de l'estalvi (en l'anterior regulació es diferenciava entre part general de la renda i part especial; a més, algunes de les rendes que ara formen part de la renda de l'estalvi anteriorment es qualificaven com a part general de la renda).*

* Article 44 LIRPF

En efecte, com ja indica l'art. 6.3 LIRPF, la renda es qualifica i quantifica segons el seu origen i a aquests efectes, d'una banda, es diferencia entre rendiments nets i guanys i pèrdues de patrimoni i, d'altra banda, integrant i compensant les rendes en funció del seu origen, es qualifiquen en renda general i renda de l'estalvi. En aquest sentit, l'art. 1 LIRPF indica que l'impost grava la renda de les persones físiques "de acuerdo con su naturaleza y sus circunstancias personales y familiares". Tot plegat origina una base imposable general i una base imposable de l'estalvi (art. 47.2 LIRPF).

Aquesta configuració dual de l'impost es justifica en el preàmbul de la LIRPF, en què, per "razones de equidad y crecimiento, se otorga un tratamiento neutral a las rentas derivadas del ahorro, eliminando las diferencias no justificadas que existen actualmente entre los distintos instrumentos en los que se materializa. Con ello, a la vez que se simplificará la elección de los inversores, se incrementará la neutralidad fiscal de los distintos productos y se favorecerá la productividad y competitividad, mejorando la posición de nuestro país en un entorno internacional de libre circulación de capitales y de fuerte competencia".

D'acord amb el que preveu l'art. 45 LIRPF, la renda general està formada pels rendiments i els guanys i pèrdues patrimonials que no tinguin la consideració de renda de l'estalvi, així com les imputacions de rendes (rendes immobiliàries, transparència fiscal internacional, cessió de drets d'imatge i d'institucions d'inversió col·lectiva en paradisos fiscals).

Per la seva banda, la renda d'estalvi (art. 46 LIRPF) està formada per determinats rendiments del capital mobiliari (per la participació en fons propis de qualsevol tipus d'entitat; per la cessió de capitals, excepte a entitats vinculades amb el contribuïent, i per les operacions de capitalització i de contractes d'assegurança de vida o invalidesa), així com pels guanys i pèrdues patrimonials posades de manifest en ocasió de la transmissió d'elements patrimonials, amb independència del període de permanència.

Per tant, els rendiments del capital mobiliari previstos en l'art. 25.4 LIRPF (propietat intel·lectual, assistència tècnica, arrendament de béns i cessió d'imatge) i els guanys i pèrdues patrimonials que no derivin de la transmissió

de béns, amb independència del període de permanència, tenen la consideració de renda general.

Les conseqüències d'aquesta classificació de la renda en general i de l'estalvi van més enllà de la qualificació diferent de totes dues i s'estenen a la integració i compensació de les rendes una vegada classificades en un tipus de renda o un altre; així com a l'existència de tipus de gravamen diferents: en el cas de la renda general s'aplica l'escala de l'impost, cada vegada menys progressiva per la reducció contínua de trams i de tipus, mentre que a la renda de l'estalvi s'hi aplica un tipus únic i proporcional (el 18%, que és inferior en sis punts al mínim de l'escala general).

D'altra banda, s'ha d'assenyalar que ambdós tipus de bases imposables estan comunicades entre si (general i de l'estalvi) i, a més, es prohibeix la compensació de les rendes de l'estalvi entre si en funció de si pertanyen a les categories de rendes del capital o a guanys patrimonials (en la base general, de manera limitada es compensen els rendiments amb les plusvàlues que no procedeixen de la transmissió de béns, un 25%).

A més, altres efectes derivats de la configuració dual de l'impost són, en primer lloc, la desaparició de la reducció del 40% per a les rendes del capital mobiliari irregulars. I, en segon lloc, la desaparició de la deducció per doble imposició de dividends, que a més perd sentit per la reducció dels tipus de gravamen en l'impost sobre societats.

2. Integració i compensació de rendes

A l'efecte de calcular la base imposable de l'IRPF, les quanties positives o negatives de les rendes de contingent s'integren i compensen en els termes dels articles 48 i 49 LIRPF (art. 47.1 LIRPF).

2.1. Integració i compensació de rendes en la base imposable general

La **base imposable general** es forma a partir de dos **components**:

a) El **primer**, integrant i compensant entre si sense limitacions en cada període impositiu els rendiments i les imputacions de renda (rendes immobiliàries, transparència fiscal internacional, drets d'imatge i institucions d'inversió col·lectiva en paradisos fiscals).

b) I el **segon**, compensant i integrant exclusivament entre si en cada període impositiu els guanys i les pèrdues patrimonials que no derivin de la transmissió d'elements patrimonials amb independència del seu període de permanència.

Si el resultat d'aquesta segona operació és negatiu, s'ha de compensar, en primer lloc, amb el saldo positiu dels rendiments i de les rendes imputades obtingut en el mateix període impositiu, fins al 25% d'aquell.

En segon lloc, si després de la compensació el saldo és negatiu, l'import es pot compensar durant els quatre anys següents, primer amb guanys patrimonials generats en menys d'un any i, si escau, amb rendiments i rendes imputades, sempre amb el límit del 25% de l'import en cada exercici. Aquesta compensació no es pot efectuar en cap cas fora del termini de quatre anys mitjançant l'acumulació a pèrdues patrimonials d'exercicis posteriors.

Per tant, les operacions d'integració i compensació de rendes en cada un dels components de la part general pot determinar tant un saldo positiu com un de negatiu, i poden donar lloc a les combinacions següents:

Saldo resultant de la integració i compensació de rendes del primer component (rendiments i imputacions de rendes) positiu, i saldo resultant de la integració i compensació de rendes del segon component (determinats guanys i pèrdues patrimonials) positiu; tots dos saldos positius se sumen per a determinar la base imposable general.

– Saldo del primer component negatiu i saldo del segon component positiu: es compensen entre si tots dos saldos i, tant si el resultat de la compensació esmentada és positiu com si és negatiu, s'integra amb el signe corresponent en la part general de la renda del període impositiu.

Lectura recomanada

Amb relació a la integració i compensació de rendes en la base imposable general, podeu llegir l'article 48 LIRPF.

- Saldo del primer component negatiu i saldo del segon component negatiu: únicament s'integra a la base imposable general el saldo negatiu del primer component. Quant al saldo negatiu del segon component, no s'integra a la renda del propi període impositiu, sinó que es podrà compensar en els quatre anys següents.
- Saldo del primer component positiu i saldo del segon component negatiu: el saldo negatiu del segon component es compensa amb el saldo positiu del primer component, si bé amb el límit màxim del 25% d'aquest últim. Si, com a conseqüència de l'aplicació del límit esmentat, no es pot integrar en aquest exercici la totalitat del saldo negatiu del segon component, l'excés no integrat es compensarà en els quatre anys següents.

Exemple

El senyor Martínez obté en el període impositiu les rendes següents. Rendiments nets del treball, 11.000 euros; rendiments nets del capital immobiliari, 3.000 euros, i pèrdua patrimonial derivada de la transmissió d'accions adquirides en el mateix període impositiu, 4.000 euros.

El saldo del primer component de la renda del període ascendeix a 14.000 euros (11.000 + 3.000). Mentre que el saldo del segon component és de -4.000 euros.

El límit del saldo negatiu del segon component, que es pot compensar amb el saldo positiu del primer component, és del 25% sobre 14.000 euros, és a dir, 3.500 euros, inferior al saldo negatiu resultant del segon component; per tant, s'hi aplica el límit citat.

Així doncs, el saldo del primer component és de 14.000 euros, el saldo del segon component que s'ha d'integrar a la part general és de -3.500 euros i, per tant, la part general de la renda del període impositiu és de 10.500 euros.

El saldo negatiu del segon component no compensat en aquest exercici per aplicació del límit (4.000 - 3.500 = 500 euros) es compensarà en els quatre anys següents.

2.2. Integració i compensació de rendes en la base imposable de l'estalvi

La base imposable de l'estalvi està formada pel saldo positiu de la suma dels saldos següents:

- En primer lloc, el saldo positiu resultat d'integrar i compensar, exclusivament entre si, els rendiments següents del capital immobiliari: per la participació en fons propis de qualsevol mena d'entitat; per la cesió de capitals, excepte a entitats vinculades amb el contribuent, i per les operacions de capitalització de contractes d'assegurances de vida o invalidesa.

Si el resultat és negatiu, el seu import només es podrà compensar amb el positiu posat demanifest durant els quatre anys següents.

- En segon lloc, el saldo positiu resultat d'integrar i compensar, exclusivament entre si, els guanys i les pèrdues patrimonials posats de manifest amb ocasió de la transmissió d'elements patrimonials, amb independència del període de permanència.

Si el resultat és negatiu, el seu import només es podrà compensar amb el positiu posat de manifest durant els quatre anys següents.

Segons l'article 49.2 LIRPF, la compensació s'ha d'efectuar per la quantitat màxima que permeti cada un dels exercicis següents, sense que es pugui practicar després d'aquest termini mitjançant l'acumulació a rendes negatives d'exercicis posteriors.

La impossibilitat de compensar els eventuais saldos negatius o pèrdues amb altres tipus de rendes està completament justificada, donat que el tipus de gravamen aplicable a les rendes que componen la part especial és un tipus proporcional diferent del que s'aplica a les rendes que integren la part general de la base imposable.

Les rendes que constitueixen la part especial de la renda del període impositiu s'integren i compensen exclusivament entre si, com ja s'ha assenyalat. Com a conseqüència de les operacions d'integració i compensació, pot resultar:

- Saldo **positiu**, que constitueix la base imposable de l'estalvi.
- Saldo **negatiu**, que només es pot compensar en els termes descrits en els quatre anys següents.

Exemple

El senyor Pérez obté en l'exercici les rendes següents. Un guany patrimonial procedent de la transmissió d'un bé i generat en dos anys, 4.000 euros; un guany patrimonial procedent de la transmissió d'un altre bé i generat en vint mesos, 7.000 euros, i una pèrdua patrimonial procedent de la transmissió d'un altre bé i generada en sis anys, 12.000 euros.

La determinació de la part especial de la renda d'aquest període impositiu ascendeix a -1.000 euros (4.000 + 7.000 - 12.000).

Com que el saldo és negatiu, no s'integra a la base imposable de l'estalvi, i es pot compensar amb el saldo positiu de guanys i pèrdues de la mateixa naturalesa que es posi de manifest en els quatre anys següents.

Per tant, la base imposable de l'estalvi d'aquest període impositiu corresponent a la declaració del senyor Pérez és de 0 euros.

Finalment, hem d'indicar que la LIRPF* estableix un règim transitori per als rendiments irregulars negatius, les disminucions patrimonials netes i les bases liquidables regulars negatives procedents dels períodes impositius compresos entre 1994 i 1998.

* Disposició Transitòria setena
LIRPF

3. Base liquidable

La **base liquidable** és el resultat de practicar en la base imposable les reduccions establertes legalment; en aquest cas, en la LIRPF.*

* Articles 54 LGT i 50 LIRPF.

Com ja hem vist, en l'IRPF es diferencia una base imposable general i una altra de l'estalvi.

Lectura recomanada

En relació amb aquest tema, podeu consultar L. M. Cazorla Prieto; J. L. Peña Alonso (2003). *La reforma del Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas*. Pamplona: Aranzadi.

L'aplicació de les reduccions establertes legalment sobre aquestes bases dóna lloc a dues bases liquidables diferenciades, a les quals s'apliquen tipus de gravamen igualment diversos; és a dir: una base liquidable general, que pot ser positiva, i una base liquidable de l'estalvi que, si escau, només pot ser positiva.

3.1. Bases liquidables general i de l'estalvi

Després de quantificar la base imposable general i de l'estalvi, la LIRPF manté la diferenciació entre totes dues a l'efecte de determinar la base liquidable. En principi, sobre la base imposable general s'apliquen les reduccions que preveuen els articles 51, 53, 54, 55 i disposició addicional onzena LIRPF, sense que la puguin convertir en negativa.

Sota la vigència de la legislació anterior, fins a l'any 2002 no es preveia l'aplicació de reduccions sobre la part especial de la base imposable i aquesta coincidia sempre amb la base liquidable especial, si bé des de 2003 es va preveure que el romanent de l'import de les reduccions previstes que no hagués pogut ser minorat de la part general de la base imposable perquè la seva quantia és insuficient, es reduïa de la part especial de la base imposable fins a exhaurir-ne l'import.

D'altra banda, fins a l'any 2001, les reduccions podien fer negativa la base liquidable general, o més negativa si ja ho era prèviament la base imposable general. El 2002, aquesta possibilitat va quedar circumscrita a les reduccions per pensions compensatòries i anualitats per aliments, per aportacions a plans de pensions i mutualitats de previsió social a favor de minusvàlids i per aportacions a mutualitats de previsió social d'esportistes professionals i d'alt nivell.

En aquest sentit, cal tenir en compte que, des de l'1 de gener del 2003, quan la base imposable general era negativa o zero, només es podia plantejar l'aplicació de l'última reducció esmentada, a favor d'esportistes professionals i d'alt nivell. Aquesta reducció especial, a més, només estava previst que es pogués fer en la part general de la base imposable, per la qual cosa, consegüentment, junt amb el fet que podia fer negativa la base liquidable general, no s'en podia plantejar l'aplicació a la part especial de la base imposable.

El tractament de les aportacions realitzades a aquestes mutualitats d'esportistes professionals, efectuades una vegada que s'hagués perdut la consideració d'esportista professional o d'alt nivell, era diferent, ja que seguien el règim general dels altres sistemes de previsió social i per a aquestes s'obria també la possibilitat, des de l'1 de gener del 2003, d'aplicar-les a la base imposable especial.

La **base liquidable general** és el resultat d'aplicar a la part general de la base imposable les reduccions per aportacions i contribucions a sistemes de previsió social, aportacions i contribucions a sistemes de previsió social constituïdes a favor de persones amb discapacitat, aportacions a patrimonis protegits de les persones amb discapacitat, pensions compensatòries i mutualitats de previsió social d'esportistes professionals.*

* Articles 51, 53, 54, 55 i Disposició Addicional onzena LIRPF.

Pel que fa a la reducció per aportacions a la mutualitat de previsió social d'esportistes professionals (DA 11 LIRPF), convé recordar que es tracta de les aportacions a la mutualitat d'esportistes professionals efectuades mentre el mutualista té la consideració d'esportista professional o d'alt nivell, ja que, com s'ha comentat més amunt, les efectuades posteriorment segueixen el règim general de les aportacions als altres sistemes de previsió social. Les aportacions que no hagin pogut ser objecte de reducció, per insuficiència de base imposable, es podrien reduir als cinc exercicis següents (DA 11.4.b LIRPF).

Segons si la base liquidable general de l'exercici és positiva o negativa, es produeixen les conseqüències següents, d'acord amb el que preveu l'article 50.3 LIRPF:

- Si la base liquidable general és positiva, s'aplica, si escau, la compensació de bases liquidables generals negatives dels quatre anys anteriors, fins al límit de la base positiva, obtenint la base liquidable general sotmesa a gravamen.
- Si la base liquidable general és negativa, el seu import es pot compensar amb bases liquidables generals positives obtingudes en els quatre anys següents. La compensació s'ha d'efectuar en la quantia màxima que permeti cada un dels exercicis següents, sense que es pugui practicar fora del termini de quatre anys, mitjançant l'acumulació a bases liquidables generals negatives d'anys posteriors.

La **base liquidable de l'estalvi** és el resultat de disminuir la base imposable de l'estalvi amb el romanent, si n'hi ha, de la reducció per pensions compensatòries, sense que pugui resultar negativa com a conseqüència d'aquesta disminució.*

* Article 50.2 LIRPF.

Com ja s'ha vist, la base imposable de l'estalvi només pot resultar positiva o zero i, com a conseqüència, així resultarà també la base liquidable de l'estalvi, ja que l'aplicació a aquesta última del romanent de les reduccions no aplicades en la base imposable general no pot fer negativa la base liquidable especial.

Com que la base liquidable de l'estalvi sempre ha de ser de signe positiu, tan sols respecte a la base liquidable general, que pot ser positiva o negativa, es pot plantejar la possibilitat de traslladar les pèrdues a exercicis successius a fi de compensar-les amb bases liquidables generals positives.

La compensació esmentada es pot efectuar amb les bases liquidables generals positives dels quatre anys següents, sempre per l'import màxim que sigui possible en cada un d'aquests anys i sense que es pugui practicar després d'aquest termini per mitjà de l'acumulació a bases liquidables generals negatives d'anys posteriors. Així, davant la possibilitat que el contribuïent distribueixi discrecionalment les pèrdues sofertes en el termini màxim de compensació (com determinava l'anterior normativa del tribut), la LIRPF obliga a compensar l'import màxim que sigui possible en cada exercici.

Lectura recomanada

En relació amb la compensació de les bases generals negatives, podeu llegir l'article 50.3 LIRPF.

3.2. Reduccions per atenció a situacions de dependència i envelliment

D'acord amb el que preveuen els articles del 51, 53 i 54 LIRPF, es poden practicar les reduccions següents sobre la base imposable general. Moltes de les reduccions previstes en la legislació anterior a la Llei 35/2006 s'han convertit en reduccions del rendiment net del treball o s'han integrat als mínims personal i familiar:

1) Reduccions per aportacions i contribucions a sistemes de previsió social. Aquestes reduccions estan previstes en l'art. 51 LIRPF i, en particular, poden ser de tres tipus: aportacions i contribucions a plans de pensions, aportacions i contribucions a mutualitats de previsió social amb certs requisits, primes satisfetes a plans de previsió assegurats amb certs requisits, aportacions a plans de previsió social empresarial i primes satisfetes a assegurances privades que cobreixin exclusivament el risc de dependència.

Aquestes reduccions tenen un límit conjunt –fixat en l'art. 52 LIRPF–, que és la menor de les quanties següents: el 30% de la suma dels rendiments nets del treball i d'activitats econòmiques percebuts individualment en l'exercici (percentatge que s'eleva al 50% per als contribuïents més grans de 50 anys) o 10.000 euros anuals (quantia que s'incrementa en 2.500 euros addicionals quan els contribuïents siguin més grans de 50 anys).

Finalment, convé esmentar específicament la possibilitat de reduir la base imposable fins a un límit de 2.000 euros per les aportacions efectuades a plans de pensions, mutualitats de previsió social i plans de previsió assegurats a favor del **cònjuge** que no obtingui rendiments nets del treball ni d'activitats econòmiques o que n'obtingui en una quantia inferior a 8.000 euros.

Mitjançant el Reial decret llei 3/2000, de 23 de juny, s'estableix per primera vegada la possibilitat de reduir de la base imposable les aportacions a favor del

cònjuge del contribuïent, encara que hi ha hagut alguns canvis posteriorment en relació amb les persones que poden realitzar aquestes aportacions i respecte al límit de rendes.

La finalitat del legislador mitjançant aquesta previsió normativa és clara: facilitar l'accés a plans de pensions, mutualitats de previsió social o plans de previsió assegurats a aquells contribuïents que no treballen fora de la llar familiar o bé obtenen rendes que han d'integrar a la base imposable de quantia escassa. Com s'ha dit, el precepte que actualment regula aquesta reducció és l'art. 51.7 LIRPF, que estableix el següent:

“Además de las reducciones realizadas con los límites previstos en el artículo siguiente, los contribuyentes cuyo cónyuge no obtenga rendimientos netos del trabajo ni de actividades económicas, o los obtenga en cuantía inferior a 8.000 euros anuales, podrán reducir en la base imponible las aportaciones realizadas a los sistemas de previsión social previstos en este artículo de los que sea partícipe, mutualista o titular dicho cónyuge, con el límite máximo de 2.000 euros anuales.

Estas aportaciones no estarán sujetas al impuesto sobre sucesiones y donaciones”.

Exemple

Els senyors González són un matrimoni que obté en aquest exercici les rendes següents: un cònjuge té una base imposable de 55.000 euros; l'altre cònjuge només obté un rendiment de capital per import de 2.500 euros. Durant l'exercici, han realitzat aportacions a un pla de pensions del qual és partícip el cònjuge que té una base imposable de 55.000 euros, per import de 8.000 euros. A més, han realitzat aportacions per una quantia de 2.000 euros a un pla de pensions del qual és partícip el cònjuge que obté rendes de 2.500 euros. El matrimoni opta per la tributació conjunta.

Les reduccions en la base imposable (general i especial) per aportacions a plans de pensions dels senyors González seran, en primer lloc, de 8.000 euros, corresponent a la totalitat de les aportacions realitzades pel cònjuge amb una base imposable de 55.000 euros.

I, en segon lloc, la reducció de 2.000 euros, corresponent a les aportacions al pla de pensions del cònjuge que obté rendes que ha d'integrar a la base imposable de 2.500 euros, ja que aquesta quantitat es troba dins del límit establert per l'art. 51.7 LIRPF.

En total, doncs, la reducció per aportacions a plans de pensions ascendirà a 10.000 euros (8.000 + 2.000).

a) Aportacions i contribucions a plans de pensions. Es poden reduir les aportacions realitzades pels partícips a plans de pensions, incloses les contribucions dels promotors que li hagin estat imposades en concepte de rendiment del treball.

Convé recordar que les aportacions realitzades directament pel mateix contribuïent i partícip redueixen la seva base imposable sense més requisits que els establerts amb caràcter general. Per la seva banda, quant a les aportacions realitzades pel promotor en la modalitat de sistema d'ocupació a favor del contribuïent, en primer lloc es consideren retribució en espècie dels rendiments del treball personal i, alhora, el contribuïent pot reduir aquestes contribucions en la seva base imposable, dins dels límits i requisits establerts amb caràcter general, cosa que provoca que l'efecte impositiu d'aquestes en la seva declaració de l'impost sigui nul.

Exemple

El senyor Fernández, de 48 anys, té una base imposable general de 8.200 euros i una base imposable especial que ascendeix a 5.500 euros. Ha realitzat aportacions a un pla de pensions per un import de 12.000 euros.

La base imposable general del senyor Fernández és, com s'ha dit, de 8.200 euros.

Com que no se'ns indica l'import de la suma dels rendiments nets del treball que obté i d'activitats econòmiques, pressuposem que li resultaria d'aplicació, com a màxim, una reducció de 10.000 euros per les aportacions al pla de pensions. El senyor Fernández es pot reduir, com a màxim, 8.200 euros en concepte d'aportacions a plans de pensions, ja que la base liquidable general de l'exercici no pot ser negativa, de manera que aquesta base liquidable general serà de 0 euros.

Els 3.800 euros d'aportacions al pla de pensions restants no es poden aplicar a reduir la base imposable de l'estalvi.

b) Aportacions i contribucions a mutualitats de previsió social. D'altra banda, en relació amb les quantitats abonades en virtut de contractes d'assegurança concertats amb **mutualitats de previsió social**, perquè aquestes siguin reductibles en la base imposable, l'art. 51.2 LIRPF exigeix el compliment d'una sèrie de requisits específics.

En primer lloc, es poden reduir en la base imposable aquestes quantitats abonades per professionals no integrats en algun dels règims de la Seguretat Social, pels seus cònjuges i familiars consanguinis en primer grau, així com pels treballadors de les mutualitats esmentades, en la part que tingui per objecte la cobertura de les contingències previstes en l'art. 8.6 del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, sempre que no hagin tingut la consideració de despesa deduïble per als rendiments nets d'activitats econòmiques, en els termes previstos en l'art. 30.2.1 LIRPF, que ja han estat objecte de comentari.

En segon lloc, també poden ser objecte de reducció en la base imposable les quantitats abonades en virtut de contractes d'assegurança concertats amb mutualitats de previsió social per professionals o empresaris individuals integrats en qualsevol dels règims de la Seguretat Social, pels seus cònjuges i familiars consanguinis en primer grau, així com pels treballadors d'aquestes mutualitats, en la part que tingui per objecte la cobertura de les contingències previstes en l'esmentat art. 8.6 del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions.

I, en últim lloc, igualment es poden reduir en la base imposable les quantitats abonades en virtut de contractes d'assegurança concertats amb mutualitats de previsió social per treballadors per compte d'altri o socis treballadors, incloses les contribucions del promotor que els hagin estat imputades en concepte de rendiments del treball, quan s'efectuïn d'acord amb el que preveu la disposició addicional primera del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, amb inclusió de la desocupació per als esmentats socis treballadors.

Exemple

El senyor Martínez és un advocat que satisfà a la Mutualitat General de l'Advocacia una sèrie de quotes, totes elles per a contingències cobertes per la Seguretat Social, pels conceptes següents. Cobertura d'assistència sanitària: 1.800 euros; cobertura d'incapacitat temporal: 300 euros; cobertura de mort: 3.000 euros; i cobertura d'invalidesa: 400 euros.

Les quotes satisfetes pel senyor Martínez a la Mutualitat General de l'Advocacia pels conceptes d'assistència sanitària i incapacitat temporal només es poden deduir com a despesa per a la determinació del rendiment net de l'activitat econòmica. Atès que la suma d'ambdues quantitats no supera el límit de 4.500 euros, es poden deduir en la seva totalitat, i queda una resta del límit de 2.400 euros (4.500 – 1.800 – 300).

Com se sap, en relació amb les quotes per cobertura de mort i invalidesa, juntament amb les d'assistència sanitària i incapacitat temporal i fins al límit conjunt de 4.500 euros, tenen la consideració de despesa deduïble per a la determinació del rendiment net de l'activitat econòmica, ja que totes les contingències es troben cobertes per la Seguretat Social. Atès que la suma de totes les quotes satisfetes pel senyor Martínez supera l'esmentat límit de 4.500 euros, no poden ser objecte de deducció com a despesa de l'activitat del senyor Martínez.

Per tant, en aplicació de la regla primera de l'art. 30.2 LIRPF, únicament la resta del límit de 905 euros es pot reduir com a despesa de l'activitat d'advocat del senyor Martínez. El romanent de les quantitats satisfetes per la cobertura de mort (3.000 – 2.400 = 600 euros) s'aplica, dins dels límits previstos, com a reducció en la base imposable (general o especial), d'acord amb el que disposa l'art. 51.2 LIRPF.

Respecte a la quantitat satisfeta per la cobertura d'invalidesa (400 euros), segons el que estableix la regla 5a. de l'art. 30.2 LIRPF, en tractar-se d'una cobertura de l'assegurança de malaltia (invalidesa), té la consideració de despesa deduïble per a la determinació del rendiment net en estimació directa de l'activitat econòmica desenvolupada pel senyor Martínez, ja que no supera el límit màxim de deducció de 500 euros.

c) Primes satisfetes a plans de previsió assegurats. Els plans de previsió assegurats constitueixen contractes d'assegurança que han de complir una sèrie de requisits especificats en l'art. 51.3 LIRPF. Entre d'altres, es poden destacar els requisits següents: el contribuïent ha de ser l'acceptant, assegurat i beneficiari, i les contingències cobertes han de tenir com a cobertura principal la de jubilació i només es permet la disposició anticipada, total o parcial, d'aquests contractes en supòsits taxats.

d) Aportacions a plans de previsió social empresarial. Es tracta dels plans de previsió social empresarial regulats en la disposició addicional primera del text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, incloent-hi les contribucions de l'acceptant. Aquests plans han de complir una sèrie de requisits detallats en l'art. 51.4 LIRPF.

e) Primes satisfetes a assegurances privades que cobreixin exclusivament el risc de dependència. Es tracta de les primes satisfetes a assegurances privades que cobreixin exclusivament el risc de dependència, de conformitat amb el que disposa la Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.

Així mateix, les persones que tinguin amb el contribuïent una relació de parentiu en línia directa o col·lateral fins al tercer grau inclusivament, o pel seu cònjuge, o per aquelles persones que tinguin el contribuïent a càrrec seu en règim de tutela o acolliment, poden reduir en la seva base les primes satisfetes a aquestes assegurances privades.

El conjunt de les reduccions practicades per totes les persones que satisfacin primes a favor d'un mateix contribuïent, incloses les del mateix contribuïent, no poden superar els 10.000 euros anuals.

2) Reduccions per aportacions i contribucions a sistemes de previsió social constituïts a favor de persones amb discapacitat. Es tracta d'una reducció pel contribuent de les aportacions, regulada en l'art. 53 LIRPF, fins a un límit màxim de 10.000 euros si hi ha relació de parentiu o tutoria, i també reducció del mateix contribuent amb discapacitat fins a un màxim de 24.250 euros. El conjunt de les reduccions practicades per totes les persones que realitzin aportacions a favor d'una mateixa persona amb discapacitat, incloses les del mateix discapacitat, no pot excedir de 24.250 euros anuals.

Les aportacions les pot realitzar tant la mateixa persona amb discapacitat com els seus parents en línia directa o col·lateral fins al tercer grau, inclusivament el cònjuge o aquells que el tinguin a càrrec seu en règim de tutela o acolliment. Referent a això, cal tenir en compte que segons les normes civils el matrimoni no es dissol fins al divorci i, per tant, és possible entendre que el cònjuge separat legalment també pot realitzar aquestes aportacions amb dret a reducció.

Si les aportacions no les realitza el mateix minusvàlid, s'ha de designar aquest com a beneficiari de manera única i irrevocable per a qualsevol contingència, si bé la contingència de mort del minusvàlid pot generar dret a prestacions de viduïtat o orfandat en relació amb els qui hagin realitzat aportacions a favor del minusvàlid, en proporció amb les seves aportacions corresponents.

Finalment, es pot assenyalar que les aportacions realitzades es poden destinar a la cobertura de la contingència de jubilació de la persona amb minusvalidesa (en cas que no sigui possible l'accés a aquesta situació, poden percebre una prestació equivalent a l'edat que s'assenyali, d'acord amb les especificacions del pla a partir dels 45 anys, sempre que no tingui feina o ocupació professional); l'agreuement del grau de minusvalidesa (que l'impossibiliti de forma permanent per a la feina o ocupació que exerceix o per a qualsevol feina, incloent-hi la gran invalidesa sobrevinguda); la mort del cònjuge del minusvàlid (o d'un dels parents fins al tercer grau inclòs, del qual depengui i de qui el tingués a càrrec seu en règim de tutela o acolliment); la mort del minusvàlid, i la jubilació d'un dels parents del minusvàlid en línia directa o col·lateral fins al tercer grau inclòs, del qual depengui econòmicament o el tinguin a càrrec seu en règim de tutela o a acolliment.

3) Reduccions per aportacions a patrimonis protegits de les persones amb discapacitat. Donen dret a reducció les aportacions a patrimonis protegits de les persones amb discapacitat efectuades per les persones que tinguin relació de parentiu amb el discapacitat, en línia directa o col·lateral, fins al tercer grau, així com pel seu cònjuge o per aquelles persones que el tinguin a càrrec seu en règim de tutela o acolliment, fins a un màxim de 10.000 euros anuals (art.54 LIRPF).

El conjunt de les reduccions practicades per totes les persones que facin aportacions a un mateix patrimoni no pot excedir de 24.250 euros anuals.

Referent a això, l'art. 54.2 LIRPF assenyala el següent:

“2. Las aportaciones que excedan de los límites previstos en el apartado anterior darán derecho a reducir la base imponible de los cuatro períodos impositivos siguientes, hasta agotar, en su caso, en cada uno de ellos los importes máximos de reducción.

Lo dispuesto en el párrafo anterior también resultará aplicable en los supuestos en que no proceda la reducción por insuficiencia de base imponible.

Cuando concurren en un mismo período impositivo reducciones de la base imponible por aportaciones efectuadas en el ejercicio con reducciones de ejercicios anteriores pendientes de aplicar, se practicarán en primer lugar las reducciones procedentes de los ejercicios anteriores, hasta agotar los importes máximos de reducción.

4. No generarán el derecho a reducción las aportaciones de elementos afectos a la actividad que efectúen los contribuyentes de este impuesto que realicen actividades económicas.

En ningún caso darán derecho a reducción las aportaciones efectuadas por la propia persona con discapacidad titular del patrimonio protegido”.

3.3. Reducció per pensions compensatòries

Una última reducció aplicable sobre la base imposable general és la reducció de les pensions compensatòries satisfetes per decisió judicial a favor del cònjuge i les anualitats per aliments, a excepció de les fixades a favor dels fills. Així mateix, el possible romanent d'aquesta reducció de la base imposable general s'aplica a reduir la base imposable de l'estalvi.

Per tant, d'acord amb el que disposa l'art. 55 LIRPF, es poden reduir de la base imposable les pensions compensatòries a favor del cònjuge i les anualitats per aliments, a excepció de les fixades a favor dels fills del contribuent (exemptes en virtut de l'art. 7.k LIRPF), totes dues satisfetes per decisió judicial.

Aquest tipus de reduccions per indisponibilitat de la renda respon a un concepte tècnic, ja que els contribuents les poden aplicar perquè han de transferir part de la seva renda a tercers, de manera que resulta més lògic gravar-les al seu perceptor final. D'altra banda, aquestes reduccions no tenen més límit que el de la base imposable, de manera que, juntament amb les altres establertes en els art. 51 a 54 LIRPF, la seva aplicació no pot donar lloc que la base líquida general ni l'especial resultin negatives.

Pel que fa a això, convé aclarir que pensió compensatòria és aquella que, d'acord amb l'art. 97 del Codi civil, correspon al cònjuge a qui la separació o divorci produeixi desequilibri econòmic en relació amb la posició de l'altre, és a dir, que impliqui un empitjorament respecte a la seva situació anterior en el matrimoni. Només les quantitats que, per decisió judicial, es reconeguin per aquest concepte tenen per al seu pagador la consideració de reductibles de la base imposable general.

En canvi, no es consideren pensió compensatòria i, per tant, no es poden reduir de la base imposable, les quantitats que se satisfacin per conceptes com

Lectura recomanada

Sobre això, podeu veure **J. R. Medina Cepero** (2003). *La nueva reforma del IRPF. Claves legislativas, supuestos prácticos resueltos. Textos legales y cuadros*. Madrid: Colex.

ara litis expensas, càrregues del matrimoni, contribució a l'aixecament de les càrregues familiars, etc.

Exemple

El senyor Vázquez està divorciat i ha satisfet durant aquest exercici, en virtut de la sentència judicial de divorci, les quantitats següents al seu excònjuge i fills. Pensió compensatòria a favor de l'excònjuge: 7.200 euros; contribució a l'aixecament de les càrregues familiars: 5.000 euros, i anualitats per aliments a favor dels fills: 6.400 euros.

D'acord amb el que preveu l'art. 55 LIRPF i tenint en compte el concepte jurídic de pensió compensatòria establert per l'art. 97 del Codi civil, de les quantitats satisfetes pel senyor Vázquez, únicament pot reduir de la base imposable de la seva declaració de l'impost l'import de 7.200 euros, corresponent a la pensió compensatòria a favor de l'excònjuge.

En canvi, no són reductibles de la base imposable les quantitats de 5.000 euros (contribució a l'aixecament de les càrregues familiars) ni de 6.400 euros (anualitats per aliments a favor dels fills).

4. Adequació de l'impost a les circumstàncies personals i familiars

La LIRPF adequa l'impost a les circumstàncies personals i familiars del contribuent, a través del mínim personal i familiar, que constitueix la part de la base liquidable que no se sotmet a tributació (tècnicament es graven a tipus zero)* perquè es destina a necessitats bàsiques personals i familiars del contribuent.

* Article 56 LIRPF.

Pràcticament ningú no dubta de la conveniència que l'IRPF deixi exempta de tributació la renda necessària per a garantir l'anomenat *mínim existencial* o, si es prefereix, per a garantir una existència digna del contribuent i de les persones que depenen d'ell. Ara bé, això es pot realitzar a través de diverses tècniques.

La Llei 40/1998, de l'IRPF, va suposar la substitució de les deduccions en la quota en concepte de circumstàncies personals i familiars per reduccions en la base imposable.

La solució adoptada per l'esmentada Llei 40/1998 segueix certa doctrina alemanya* en establir un mínim personal i familiar que minora la base imposable, la qual cosa genera un estalvi fiscal superior als contribuents de rendes més elevades. En efecte, el benefici per al contribuent és directament proporcional al seu nivell de renda (com més renda, més benefici), ja que el mínim personal i familiar opera a través del tipus marginal de cada contribuent (tarifa progressiva).

* Doctrina alemanya representada, entre altres, per J. Lang i K. Vogel.

Es tracta, doncs, davant altres alternatives possibles (com les deduccions en la quota), d'una solució discutible per la seva falta de neutralitat i, evidentment, no es pot considerar una exigència directa i immediata deduïble del principi de capacitat econòmica, ni és la solució més estesa en el panorama comparat.

A més, en la Llei 40/1998, les circumstàncies personals i familiars no solament es tenien en compte per a la determinació de la base imposable sota la forma dels mínims personal i familiar, sinó que es preveïen una sèrie de reduccions que s'havien d'aplicar sobre la base imposable per a determinar la base liquidable: reducció per cura de fills, per edat, per assistència i per discapacitat.

En la regulació actual, totes les circumstàncies personals i familiars del contribuent, que determinen una minoració de l'impost que s'ha de pagar, es regulen conjuntament (art. 56 a 61 LIRPF) com a part de la base liquidable no sotmesa a tributació. En aquest sentit, l'article 15.4 LIRPF assenyala que "no se someterán a tributación las rentas que no excedan del importe que se corresponda con el mínimo personal y familiar".

Per tant, les circumstàncies personals i familiars del contribuent es prenen en consideració en el moment de calcular l'impost, però no a l'hora de determinar la "renda disponible" com succeïa en la regulació anterior de l'impost. Al seu torn, les reduccions de la base imposable per cura de fills, per edat, per assistència, per discapacitat i per assistència de les persones

amb discapacitat es converteixen en la llei vigent en els mínims personal i familiar.

Tècnicament s'instrumenten els mínims personals i familiars com a part de la base liquidable que es grava a tipus zero (i l'efecte és similar a la deducció en quota); per tant, ja no redueixen la base imposable per a calcular la base liquidable sobre la qual s'aplica la tarifa, com succeïa en la regulació anterior.

No obstant això, la tècnica que s'utilitza actualment és una mica complicada, ja que, en primer lloc, cal aplicar la tarifa a la base liquidable i calcular la quota íntegra general corresponent; en segon lloc, cal calcular la quota que correspon als mínims segons la mateixa escala; i, finalment, cal restar el resultat obtingut d'aquesta segona operació del resultat de la primera operació.

Generalment, les rendes totals del contribuent són inferiors al primer tram de l'escala i, per tant, s'ha d'aplicar el tipus mínim del 24%; de manera que només cal restar de la renda la quantia del mínim i al resultat se li aplica el tipus del 24%. D'altra banda, s'ha d'assenyalar que difícilment l'import dels mínims no serà superior al primer tram i l'escala de gravamen (17.360 euros).

El mínim personal i familiar, doncs, és el resultat de sumar el mínim del contribuent (incrementat quan el contribuent arriba a determinades edats) i els mínims per descendents (en el qual es tenen en compte els fills menors de tres anys), ascendents (incrementat a partir d'una determinada edat) i discapacitat (del contribuent, els seus descendents o ascendents a càrrec seu, incloses les despeses d'assistència), regulats en els art. 57 a 60 LIRPF. En aquests preceptes s'elevan totes les quanties d'aquests mínims respecte de les previstes en la regulació anterior, si bé, atesa la nova instrumentació dels mínims com a part de la base que es grava a tipus zero, es contraresta l'esmentada elevació de les quanties d'aquests mínims.

Si la base liquidable general és superior a l'import del mínim personal i familiar, aquest forma part de la base liquidable general. En canvi, quan sigui inferior, forma part de la base liquidable general per l'import d'aquesta i de la base liquidable de l'estalvi per la resta. I, per últim, quan no existeixi base liquidable general, el mínim personal i familiar forma part de la base liquidable de l'estalvi (art. 56.2 LIRPF).

L'art. 61 LIRPF estableix unes **normes comunes per a l'aplicació del mínim del contribuent i per descendents, ascendents i discapacitat**.

En cas que dos o més contribuents tinguin dret a l'aplicació del mínim per descendents, ascendents o discapacitat, l'import s'ha de prorratejar a parts iguals; però si els contribuents tenen un grau diferent de parentiu amb el descen-

dent, llavors el mínim correspon als de grau més proper, llevat que no tinguin rendes superiors a 8.000 euros, cas en què correspon als del grau següent.

Exemple

Els senyors Rupérez estan casats i tenen quatre fills. El primer d'ells té 24 anys i ha obtingut rendes per import de 3.400 euros. Encara que no es trobava obligat a presentar declaració, l'ha presentat. El segon dels fills té 22 anys i no obté rendes. El tercer té 20 anys i no obté rendes sotmeses a gravamen, encara que ha estat agraciat amb un premi de la loteria nacional de 45.000 euros. Finalment, l'últim dels seus fills té 17 anys i tampoc no obté rendes.

El primer dels fills dels senyors Rupérez no dóna dret a l'aplicació del mínim familiar, ja que, encara que les seves rendes són inferiors a 8.000 euros, ha presentat la declaració.

El tercer dels fills del matrimoni sí que dóna dret a l'aplicació del mínim familiar, ja que, encara que ha obtingut rendes per import superior a 8.000 euros, com que aquestes n'estan exemptes, d'acord amb el que estableix l'art. 7.ª LIRPF, no es computen per al càlcul del límit esmentat.

Per la seva banda, tant el segon com el quart dels fills del matrimoni donen dret a l'aplicació del mínim familiar.

Encara que ocupen el segon, tercer i quart ordre en la família, a l'efecte de l'aplicació del mínim familiar, són el primer, el segon i el tercer, per la qual cosa la reducció aplicable serà de 7.400 euros (1.800 + 2.000 + 3.600).

Això tenint en compte que s'opti per la tributació conjunta. Si s'opta per la tributació individual, el mínim familiar es prorratejaria entre ambdós cònjuges per parts iguals, per la qual cosa l'esmentat mínim familiar de cada un d'ells seria de 3.700 euros.

Així mateix, les circumstàncies personals i familiars que calgui tenir en compte a l'hora d'aplicar els mínims es determinen considerant la situació existent en la data de meritació de l'impost (el 31 de desembre, generalment), encara que en cas de mort d'un descendent que generi el dret a practicar la reducció, el mínim per descendent serà de 1.800 euros.

També hem de comentar que no s'apliquen els mínims per descendents, ascendents o discapacitat quan els ascendents o descendents presenten declaració per l'IRPF amb rendes superiors a 1.800 euros.

Aquest aspecte resulta sorprenent perquè, encara que sembla que la norma intenta evitar que una persona física s'apliqui en la declaració el mínim personal i generi alhora el dret a aplicar un mínim familiar pel contribuent amb qui conviu, les circumstàncies ressenyades no impliquen necessàriament que aquest contribuent no vegi disminuïda la pròpia capacitat contributiva a causa dels descendents.

I això no és sinó un símptoma de la instrumentació normativa defectuosa del mínim familiar, que subordina l'aplicació a requisits que poden ser excessius i que distorsionen la seva aplicació fins a impedir que compleixin realment la funció d'eximir de gravamen determinat import de la renda del contribuent que s'ha de destinar a la manutenció dels descendents que depenen d'ell.

Finalment, per a l'aplicació del mínim per ascendents, és necessari que aquests convisquin, com a mínim, la meitat del període impositiu amb el contribuent.

4.1. Mínim del contribuent

L'article 57 LIRPF estableix un mínim del contribuent, l'import del qual es fixa, actualment amb caràcter general, en 5.050 euros anuals.

Aquest mínim personal forma part, doncs, en primer lloc, de la base liquidable general. Si hi hagués romanent, forma part de la base liquidable de l'estalvi. Si no hi ha base liquidable general, forma part de la base liquidable de l'estalvi.

Lectura recomanada

Sobre això, podeu veure D. Carbajo Vasco; M. L. Ochoa Trepal (2003). *Reforma del IRPF y otros impuestos sobre la renta*. Barcelona: Ediciones Experiencia.

Exemple

El senyor Ruiz és solter i no té fills. En aquest exercici ha obtingut els rendiments següents: una base imposable general de 2.500 euros i una base imposable de l'estalvi de 1.500 euros.

La base liquidable general corresponent a la declaració del senyor Ruiz ascendeix, com hem vist, a 3.000 euros. Com que el mínim personal és de 5.050 euros, la base imposable general serà de 0 euros.

Amb relació a la base liquidable de l'estalvi, aquesta ascendeix a 1.500 euros. Com que hi ha un romanent del mínim personal de 2.050 euros (5.050 – 3.000), es pot aplicar per a reduir-la. De manera que la base liquidable de l'estalvi de la declaració del senyor Ruiz serà de 0 euros.

La redacció original de la Llei 40/1998 establí addicionalment diferents categories de mínim personal, atenent l'edat del subjecte passiu (més gran de 65 anys) o si presentava algun tipus de minusvalidesa (discapacitat igual o superior al 33% o igual o superior al 65%).

Amb la reforma de la Llei 46/2002, de 18 de desembre, el legislador va modificar l'estructura de l'impost i, encara que no va suprimir les consideracions relatives a l'edat o a la minusvalidesa, va considerar que la reducció corresponent s'havia d'aplicar una vegada determinada la base imposable i amb vista a calcular la base liquidable.

A més, en els casos en què el contribuent sigui més gran de 65 anys, el mínim s'augmenta en 900 euros anuals; mentre que si és més gran de 75 anys, el mínim s'augmenta addicionalment en 1.100 euros anuals.

La Llei 46/2002, de reforma de la LIRPF 40/1998, va crear una nova reducció per edat que va substituir el mínim personal incrementat per edat i el mínim familiar per ascendents més grans de 65 anys d'un import, en ambdós casos, de 601,01 euros d'increment. La nova reducció tenia un import de 800 euros i, per tant, va suposar una millora en la seva quantia respecte a la legislació existent fins al 2002. La reforma operada per aquesta Llei 46/2002 del mínim personal i familiar va provocar que aquest passés a complir únicament una funció de modulació de la càrrega fiscal atenent l'existència del contribuent i dels seus descendents, però no atenent les circumstàncies que es presentaven en ells.

Així mateix, cal tenir present que els ascendents discapacitats menors de 65 anys només generaven fins al 2002 dret al mínim per discapacitat, però no per edat. Tanmateix, després d'aquesta data, en aquests ascendents es presenten ambdues reduccions, és a dir, per edat i per discapacitat.

Ejemplo

El matrimoni format pels Srs. López, de 68 i 69 anys, presenta declaració individual.

El mínim del contribuent de cada un dels cònjuges aplicable en aquest cas serien de 5.050 euros més 900 euros addicionals per la seva edat (entre 66 i 75 anys).

D'altra banda, cal assenyalar que en cas de **tributació conjunta** les quanties que cal tenir en compte són les establertes en l'article 84.2, 2n. a 4t., LIRPF.

Un altre tema que es pot plantejar consisteix a veure com afecta aquest mínim personal la circumstància que el període impositiu sigui inferior a l'any natural quan es produeix la mort del contribuïent un dia diferent del 31 de desembre. L'antiga LIRPF establia per a les deduccions familiars una reducció proporcional de l'import de la deducció al nombre de dies de l'any natural que integrés el període impositiu.

Tanmateix, l'actual LIRPF no és gaire explícita pel que fa als períodes impositius inferiors a un any, i es pot defensar l'aplicació de la quantia total. No obstant això, un argument en contra de l'aplicació íntegra esmentada en el cas de període impositiu inferior a l'any i a favor de l'aplicació proporcional es podria basar en el fet que la Llei afegeix l'adjectiu "anuals" a les quanties establertes.

4.2. Mínim per descendents

Al mínim personal s'afegeix, si escau, un **mínim familiar per descendents** com a expressió de les càrregues econòmiques derivades de la situació familiar de cada contribuïent. Aquest mínim per descendents es materialitza amb una reducció per cada descendent solter menor de 25 anys o discapacitat de qual-sevol edat, sempre que l'un i l'altre convisquin amb el contribuïent i no tinguin rendes anuals superiors a 8.000 euros (excloses les exemptes).

Aquest mínim per descendents és de:

- 1.800 euros pel primer descendent,
- 2.000 pel segon,
- 3.600 pel tercer, i
- 4.100 pel quart i següents.

A efectes de la seva aplicació, s'assimilen als descendents les persones que estiguin vinculades al contribuïent per raó de tutela i acolliment. I es considera que conviuen amb el contribuïent els descendents que, depenent d'ell, estiguin internats en un centre especialitzat.

Exemple:

El senyor Méndez és vidu i té quatre fills. El primer té 27 anys i no obté rendes, el segon té 25 anys i tampoc no obté rendes, el tercer té 23 anys i ha obtingut rendes per un import de 1.600 euros, si bé no està obligat a presentar declaració ni ha presentat cap sol·licitud de devolució ràpida, i el quart té 15 anys i tampoc no obté rendes.

El senyor Méndez en pot aplicar en la seva declaració el mínim familiar pel primer dels seus fills (de 27 anys) i el segon (de 25 anys), perquè no són menors de 25 anys.

En canvi, el tercer i quart fills sí que compleixen els requisits per a l'aplicació del mínim familiar. Encara que en ordre familiar ocupin el tercer i quart llocs, a efectes de l'aplicació del mínim per descendents són el primer i el segon.

Per tant, la reducció aplicable en la declaració del senyor Méndez serà de 1.800 euros pel tercer dels seus fills i de 2.000 euros pel quart dels seus fills.

Al seu torn, quan el descendent tingui menys de tres anys, el mínim per descendents s'augmenta en 2.200 euros anuals.

La Llei de l'IRPF de 1998 augmentava el mínim familiar per descendents en 150,25 euros o 300,51 euros segons l'edat, és a dir, des dels 3 fins als 16 anys i per a menors de tres anys, respectivament. Posteriorment, la reforma operada per la Llei 40/1998 mitjançant la Llei 46/2002, de 18 de desembre, converteix aquest augment del mínim familiar per descendents en una reducció de la base imposable de 1.200 euros. Precisament, una de les novetats incorporades per la Llei 46/2002 consisteix en la reforma del mínim personal i familiar que des del 2003 compleix exclusivament la funció de modular la càrrega fiscal atenent l'existència del contribuent i dels seus descendents, però no les circumstàncies que es presentin en ells, que passen a ser previstes per la via de les reduccions en la base imposable.

Ara bé, si per als descendents menors de tres anys es va crear aquesta nova reducció, amb una sensible millora quantitativa respecte a la legislació anterior, per als descendents amb edats compreses entre els tres i els setze anys va desaparèixer la millora sobre el mínim per descendents i no es va crear paral·lelament una nova reducció, cosa que va ser criticada per la doctrina, sobretot tenint en compte el desig del legislador d'ajudar la família expressat en l'exposició de motius de la Llei 46/2002, de 18 de desembre.

I en els casos d'adopció o acolliment preadoptiu o permanent, aquest augment de 2.200 euros es produeix, amb independència de l'edat del menor, en el període impositiu en què s'inscriu en el Registre Civil i en els dos següents; si bé quan aquesta inscripció no sigui necessària, l'augment es pot practicar en el període impositiu en què tingui lloc la resolució judicial o administrativa corresponent i en els dos següents.

4.3. Mínim per ascendents

El mínim per ascendents és de 900 euros anuals per cada un d'ells quan es presentin les circumstàncies següents: que sigui més gran de 65 anys o amb discapacitat amb independència de la seva edat; que convisqui amb el contribuent, i que no obtingui rendes anuals, excloses les exemptes, superiors a 8.000 euros.*

* Article 59 LIRPF.

A aquests efectes, s'entén que conviuen amb el contribuent els ascendents discapacitats que, dependent d'ell, estiguin internats en un centre especialitzat.

Finalment, quan l'ascendent té més de 75 anys, el mínim per aquest concepte s'augmenta en 1.100 euros anuals.

4.4. Mínim per discapacitat

El mínim per discapacitat és procedent tant per la discapacitat del mateix contribuent com per la dels seus ascendents i descendents. En cas que es presentin totes, el mínim per discapacitat és la seva suma.*

* Article 60 LIRPF.

Després de l'aprovació de la Llei 46/2002, de 18 de desembre, es va produir una millora substancial en el tractament fiscal avantatjós amb relació a les situacions de discapacitat, que ja s'havia iniciat amb la publicació de la Llei 40/1998, de 9 de desembre.

El **mínim per discapacitat del contribuent** és de 2.270 euros anuals, amb caràcter general, i passa a ser de 6.900 euros anuals quan pugui acreditar un

Lectura recomanada

Sobre això, consulteu **F. J. Magraner Moreno; F. Cervera Torrejón** (2003). *El Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas*. València: Tirant lo Blanch.

grau de minusvalidesa igual o superior al 65%. Aquest mínim s'incrementa, en concepte de despeses d'assistència, en 2.270 euros anuals quan acrediti que necessita l'ajuda de terceres persones o mobilitat reduïda, o un grau de minusvalidesa igual o superior al 65%.

Per la seva banda, el **mínim per discapacitat d'ascendents o descendents**, qualsevol que sigui la seva edat (s'aplica només per a la discapacitat de descendents o ascendents amb dret a l'aplicació del mínim per descendents o ascendents, respectivament), és de 2.270 euros anuals per cada descendent o ascendent. Aquest mínim passa a ser de 6.900 euros anuals per cada un d'ells quan acreditin un grau de minusvalidesa igual o superior al 65%. Així mateix, es preveu l'increment d'aquest mínim, en concepte de despeses d'assistència, en 2.270 euros anuals per cada ascendent o descendent que acrediti necessitar ajuda de terceres persones o mobilitat reduïda, o un grau de minusvalidesa igual o superior al 65%.

En aquest sentit, és important assenyalar que aquests mínims són compatibles amb altres mínims, de manera que, per exemple, un ascendent del contribuïent que compleixi els requisits de rendes i convivència, més gran de 75 anys i discapacitat amb grau del 65% o superior permetrà al contribuïent aplicar el mínim per ascendents (inclòs l'augment per l'edat) i per discapacitat d'ascendents (inclòs l'augment per despeses d'assistència de discapacitats).

Un tema essencial per a l'aplicació d'aquesta reducció el constitueix el dels requisits i la manera d'acreditar el grau de discapacitat tant del contribuïent com dels seus ascendents i descendents. Sobre això, l'esmentat art. 60.3 TRLIRPF exigeix un grau de minusvalidesa igual o superior al 33% per poder ser considerat com a discapacitat a efectes fiscals. En aquest sentit, es consideren afectes a una minusvalidesa igual o superior al 33% els pensionistes de la Seguretat Social que tinguin reconeguda una pensió d'incapacitat permanent en el grau d'incapacitat permanent total, invalidesa absoluta o gran. En el cas de pensionistes de classes passives, n'hi ha prou que tinguin reconeguda una pensió de jubilació o retir per incapacitat permanent per al servei o inutilitat. Als minusvàlids impossibilitats judicialment, se'ls considera acreditat un grau de minusvalidesa igual o superior al 65%, encara que no assoleixin aquest grau.

5. Deute tributari

Una vegada establertes ja les bases liquidables general i de l'estalvi, el procés de determinació del deute tributari corresponent a l'IRPF s'inicia mitjançant el càlcul de la quota íntegra, resultat d'aplicar a ambdues bases liquidables els tipus de gravamen respectius. A aquest efecte, com a conseqüència de la consideració de l'IRPF com a impost cedit a les comunitats autònomes que tenen competències normatives per a regular la tarifa, existeixen dos gravàmens diferenciats, l'estatal i l'autonòmic o complementari.

5.1. Escala general i quota íntegra estatal

Per a determinar el deute tributari, el primer pas consisteix a determinar la **quota íntegra estatal**, que, alhora, és el resultat de sumar les quotes corresponents a les bases liquidables general i de l'estalvi*.

* Article 62 LIRPF.

En l'àmbit de les escales de gravamen s'han produït algunes de les modificacions més rellevants des de la reforma de l'impost de 1998. Pel que fa a les novetats més recents introduïdes per la Llei 46/2002, de 18 de desembre, es pot destacar la reducció del nombre de trams a cinc; la reducció, així mateix, dels tipus mínims i màxim de l'escala (el mínim ha passat de ser el 18% a ser el 15%, mentre que el màxim baixa des del 48% fins al 45%), i els guanys patrimonials generats en més d'un any passen a ser gravats al tipus del 15%.

Així mateix, la LIRPF del 2006 ha continuat aquesta tendència en introduir els canvis següents en l'impost en aquest punt: l'augment del tipus proporcional, que ha passat del 15% al 18%; la reducció de trams de l'escala general, de 5 a 4; la pujada del tipus mínim de l'escala general, del 15% al 25%; i la reducció del tipus màxim de l'escala general, del 45% al 43%.

En la LIRPF coexisteixen dos tipus de gravamen per a determinar la quota. D'una banda, el tipus progressiu, previst per a quantificar les rendes que formen part de la base liquidable general, i d'altra banda, el tipus proporcional, aplicable a les rendes integrades a la base liquidable de l'estalvi.

En l'esquema de liquidació de l'impost, la quota té una naturalesa evolutiva, és a dir, a mesura que es va avançant la liquidació de l'impost, es van obtenint diferents classes de quota. Així, en primer lloc, es calcula la quota íntegra, que és el resultat de l'aplicació dels tipus de gravamen a la base liquidable. En segon lloc, s'obté la quota líquida, que és el resultat de minorar la quota íntegra en determinades deduccions. I, finalment, s'obté la quota diferencial, producte de l'aplicació de la deducció per doble imposició, de les retencions i pagaments a compte, i de la deducció per maternitat.

Per tant, com s'ha dit, la quota corresponent a la base liquidable general resulta de l'aplicació de l'**escala general** prevista en l'article 63.1 LIRPF a la part de la base liquidable general que excedeixi de l'import del mínim personal i familiar.

Per això, a la base liquidable general se li apliquen els tipus de gravamen continguts en l'escala general de l'impost, que és la següent:

Base liquidable Fins a euros	Quota íntegra Euros	Resta base liquidable Fins a euros	Tipus aplicable Percentatge
0	0	17.360	15,66
17.360	2.718,58	15.000	18,27
32.360	5.459,08	20.000	24,14
52.360	10.287,08	En endavant	27,13

La quantia resultant es minora en l'import derivat d'agregar a la base liquidable general corresponent al mínim personal i familiar l'escala anterior.

Exemple

El senyor Núñez té una base liquidable general de 30.000 euros. L'import del seu mínim personal és de 5.050 euros.

El càlcul de la quota corresponent a aquesta base liquidable general és el següent:

Fins a: 17.360 ..... 2.781,58.

Resta: $12.640 \times 18,27\%$ ..... 2.309,33.

Total: ..... 5.027,91.

A la quantia corresponent al mínim personal del senyor Núñez (5.050), cal aplicar-li l'escala de gravamen:

Fins a: 0 0

Resta: $5.050 \times 15,66$ 790,83

Total: 790,83

Per tant, la quota íntegra estatal del Sr. Núñez serà de:
4.237,08 (5.027,91 – 790,83).

A partir d'aquesta quota es calcula el **tipus mitjà de gravamen general estatal**, que resulta de multiplicar per cent el quocient obtingut en dividir la quota derivada de l'aplicació de l'escala general per la base liquidable general.*

* Article 63.2 LIRPF.

A les persones físiques no residents que, amb caràcter excepcional, es consideren contribuents per l'IRPF* (cos diplomàtic i nacionals que efectuin un canvi de residència a un paradís fiscal), se'ls aplica tant l'escala general de l'impost com l'escala complementària, ja que pel fet de no residir habitualment a Espanya, difícilment no se'ls pot considerar residents en el territori d'una comunitat autònoma. En aquest cas, per a igualar el tractament amb el de la resta dels contribuents, el gravamen estatal absorbeix el complementari o autonòmic.

* Article 66 del TRLIRPF.

A més, es pot destacar l'existència d'un component de la renda dels contribuents que rep un tractament especial. Es tracta de les **anualitats per a aliments satisfets a favor dels fills** en virtut de decisió judicial, les quals es consideren rendes exemptes per als perceptors i que no minoren la base imposable del pagador, encara que difícilment no es poden considerar per a ell, des de cap punt de vista, renda disponible.

Lectura recomanada

Sobre les especialitats aplicables en els casos d'anualitats per a aliments a favor dels fills, podeu llegir l'article 64 LIRPF.

Conscient d'aquest fet, el legislador ha decidit que aquests imports no estiguin sotmesos a la progressivitat de l'impost com si fossin plenament disponibles per al contribuent, i així, quan l'import de les anualitats és inferior a la base liquidable general, cal aplicar l'escala corresponent (estatal i autonòmica) separatament a l'import de les anualitats per a aliments i a la resta de la base liquidable general.

La quantia total resultant s'ha de minorar en l'import derivat que apliqui l'escala de gravamen a la part de la base liquidable general corresponent al mínim personal i familiar incrementat en 1.600 euros anuals (no podent resultar negativa com a resultat de l'esmentada minoració).

Exemple

El senyor Gómez té una base liquidable general de 50.000 euros. D'acord amb la sentència judicial de divorci, en aquest exercici ha satisfet un import de 18.000 euros en concepte d'anualitats per a aliments a favor dels seus fills.

Com que l'import de les anualitats per a aliments a favor dels seus fills que ha satisfet el senyor Gómez és inferior a la base liquidable general, s'aplica separatament l'escala general i l'autonòmica o complementària a l'import d'aquestes anualitats i a la resta de la base liquidable general.

La quota íntegra estatal del senyor Gómez és la següent:

Aplicació de l'escala general a l'import de les anualitats (18.000 euros):

Fins a: 17.360	2.718,58.
Resta: $640 \times 18,27\%$	116,93.
Total:	2.835,51.

Aplicació de l'escala a la resta de la base liquidable general (50.000 – 18.000 = 32.000 euros):

Fins a: 17.360	2.718,58.
Resta: $14.640 \times 18,27\%$	2.674,73.
Total:	5.393,31.

La quota íntegra estatal corresponent al Sr. Gómez en el present exercici serà de 8.228,82 (2.835,51 + 5.393,31).

A continuació, el mínim personal s'incrementa en 1.600 euros: $5.050 + 1.600 = 6.650$ euros.

L'aplicació de l'escala general a aquest mínim incrementat és de:

Fins a : 0	0
Resta: $6.650 \times 15,66\%$	1.041,39
Total:.....	1.041,39

Per tant, la quota íntegra estatal del Sr. Gómez serà de 7.187,43 (8.228,82 – 1.041,39).

A aquesta quota hem de sumar-hi la corresponent a la **base liquidable de l'estalvi*** en la part que no correspongui, en el seu cas, amb el mínim personal i familiar, que es grava al tipus proporcional del 11,1%, menys en el cas de les persones no residents en territori espanyol que, amb caràcter excepcional, tributin com a contribuents de l'IRPF, que es graven al tipus del 18%.

* Article 66 LIRPF.

I això per les mateixes raons exposades abans a propòsit de no-residents a Espanya, dels quals no es pot dir que resideixin al territori de cap comunitat autònoma, fet que obliga a incrementar el tipus de gravamen estatal perquè compregui el tipus complementari o autonòmic que se'ls aplicaria si residissin en el territori d'alguna comunitat autònoma.

5.2. Deduccions i quota líquida estatal

Si minorem la quota íntegra estatal en la quantia de la deducció per inversió en habitatge habitual i en el 67% de l'import de la resta de les deduccions que estableixen els apartats del 2 al 6 de l'article 68 LIRPF, s'obté la **quota líquida estatal**, que no pot ser negativa. Aquestes deduccions tracten, sobretot, d'incentivar la realització d'inversions (en habitatge habitual, activitats econòmiques o béns d'interès cultural) o donatius (a favor d'entitats sense finalitats de lucre o altres fundacions i associacions), alhora que estableixen determinats beneficis per a les rendes obtingudes a Ceuta i Melilla.

L'anterior Llei 40/1998 de l'IRPF va incorporar la consideració de les circumstàncies personals i familiars que es tenen en compte per a gravar la capacitat econòmica del contribuent en forma de reduccions sobre la base imposable, per mitjà de l'anomenat mínim personal i familiar. Aquest canvi va provocar la desaparició de les deduccions personals i familiars que preveia l'anterior Llei 18/91 de l'IRPF. Com ja s'ha comentat, la Llei 46/2002, de reforma parcial de l'IRPF, ha modificat el concepte de mínim personal i familiar, excloent-ne l'aplicació de determinades reduccions personals i familiars que passen ara a reduir la base imposable per al càlcul de la base liquidable.

Tanmateix, cal assenyalar que les circumstàncies personals i familiars no eren les úniques que justificaven l'existència de deduccions en la quota de l'impost amb la normativa anterior. De manera que, en altres ocasions, el legislador pretén, per mitjà d'aquestes deduccions de la quota, incentivar certes inversions o conductes del contribuent i, en aquest sentit, la Llei de l'impost ha mantingut l'aplicació de determinades deduccions en la quota de l'IRPF.

Un dels àmbits en els quals es pot manifestar la potestat normativa de les comunitats autònomes en aquest tribut és el de les deduccions de la quota, la qual cosa provoca la distinció de dos tipus de deduccions: les deduccions generals i les deduccions autonòmiques.

Les primeres (**deduccions generals**) són les que reconeix la normativa estatal i poden ser aplicades, amb caràcter general, per qualsevol contribuent amb independència de la comunitat autònoma de residència. L'import d'aquestes deduccions s'aplica en un 67%, com s'ha dit, per a minorar la quota íntegra estatal i en un 33% per a minorar la quota íntegra autonòmica o complementària.

D'altra banda, les **deduccions autonòmiques** són les que poden establir les comunitats autònomes que hagin assumit competències normatives en matèria d'IRPF, únicament per als contribuents que durant el període impositiu hagin tingut la seva residència habitual en el territori d'aquestes comunitats. S'apliquen en la seva totalitat per a minorar la quota íntegra autonòmica.

A més de les deduccions anteriors, la deducció per inversió en habitatge habitual, després de la Llei 21/2001, de 27 de desembre, per la qual es regulen les mesures fiscals i administratives del nou sistema de finançament de les comunitats autònomes de règim comú, queda dividida en una deducció estatal i un tram autonòmic o complementari.

Respecte a la deducció estatal, l'Estat manté la competència exclusiva quant a la regulació dels requisits i límits quantitativs i s'estableixen uns percentatges de deducció del 10,05%, del 13,04% i del 16,75%, per a ajustar-se al nou repartiment derivat de l'esmentat sistema de finançament de les comunitats autònomes. Com ja s'ha assenyalat, aquesta deducció s'aplica sobre la quota íntegra estatal.

I en relació amb el tram autonòmic o complementari d'aquesta deducció per inversió en habitatge habitual, sobre la base dels percentatges previstos en l'article 79 del TRLIRPF (4,95%, 6,6% i 8,25%), es permet a les comunitats autònomes augmentar-los o disminuir-los amb el límit màxim d'un 50% dels percentatges esmentats. En aquest cas, com també ja s'ha assenyalat, la deducció minora la quota íntegra autonòmica o complementària.

A continuació, s'analitzaran amb detall les **deduccions** de l'IRPF per a determinar la quota líquida estatal, que són les següents:

a) La primera és la **deducció per inversió en l'habitatge habitual**,* que en realitat comprèn tres modalitats d'inversió clarament relacionades en referir-se a la residència habitual, però de diferent naturalesa:

- l'adquisició de l'habitatge habitual,
- la seva rehabilitació i
- la constitució de dipòsits o comptes habitatge.

Amb caràcter general, la deducció és del 10,05% de les quantitats satisfetes en el període de què es tracti per l'adquisició o rehabilitació de l'habitatge habitual. La base màxima de la deducció és de 9.015 euros anuals, import que comprèn les quantitats satisfetes per a l'adquisició o la rehabilitació, les despeses originades per l'adquisició o la rehabilitació que hagin estat a càrrec de l'adquirent i, en cas de finançament aliè, l'amortització del capital i els interessos.

De manera alternativa, aquesta deducció es pot aplicar sobre les quantitats que es dipositin en entitats de crèdit, en comptes que compleixin determinats requisits de formalització i disposició, i sempre que es destinin a la primera adquisició o rehabilitació de l'habitatge habitual, amb el mateix límit de 9.015 euros.

A més, en la regulació anterior a la Llei 35/2006, si en l'adquisició o rehabilitació s'havia recorregut al **finançament aliè**, els percentatges de deducció eren, durant els dos anys següents a l'adquisició o rehabilitació, el 16,75% sobre els primers 4.507,59 euros i el 10,05%, sobre l'excés fins a 9.015,18 euros. Després dels dos primers anys, els percentatges eren del 13,4% i del 10,05%, respectivament.

A més, com a novetat, la Llei 35/2006 permet que, en els casos de nul·litat matrimonial, divorci o separació judicial, els contribuents es puguin continuar practicant aquesta deducció, en els termes que reglamentàriament s'estableixin, per les quantitats satisfetes en el període impositiu per a l'adquisició del que va ser el seu habitatge habitual durant la vigència del matrimoni, amb el requisit

* Article 68.1 LIRPF
i articles del 54 al 57 RIRPF.

Lectura recomanada

En relació amb aquest tema, podeu consultar I. Pérez Royo (2000). *Manual del Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas* (3a. ed.). Madrid: Marcial Pons.

que continuï essent l'habitatge habitual per als fills comuns i el progenitor en la companyia del qual quedin.

Quant a això, convé destacar que l'exigència que l'habitatge sigui habitual perquè la seva adquisició doni dret a l'aplicació de la deducció, implica que el contribuent hi resideixi amb cert caràcter de permanència. Per tant, cal fixar un **termini mínim de residència** perquè es pugui considerar que es presenta el requisit esmentat d'habitualitat. En aquest sentit, tant la LIRPF com el RIRPF consideren habitatge habitual del contribuent l'edificació que constitueixi la seva residència durant un termini continuat de 3 anys com a mínim.

No obstant això, la normativa esmentada considera que es poden presentar determinades circumstàncies que justifiquen que l'habitatge no constitueixi la residència habitual del contribuent durant el termini mínim de tres anys esmentat.

Aquestes circumstàncies són les següents: mort del contribuent, celebració de matrimoni, separació matrimonial, trasllat laboral, obtenció de la primera feina, canvi de feina o altres d'anàlogues justificades. Igualment, es considera circumstància que necessàriament exigeix el canvi d'habitatge el fet que l'anterior sigui inadequada a causa de la minusvalidesa del mateix contribuent, del seu cònjuge, d'ascendents o de descendents que convisquin amb ell.

L'incompliment del termini continuat de residència durant el període citat mínim de 3 anys provoca la pèrdua de les deduccions que el contribuent s'hagués practicat fins a aquell moment, i les ha de regularitzar de la forma que preveu l'article 59 RIRPF. D'acord amb aquest article, la regularització s'ha de dur a terme en l'autoliquidació de l'exercici en què es produeixi l'incompliment, sense que calgui, per tant, presentar declaracions complementàries relatives als exercicis en què es va aplicar la deducció.

Igualment, és important destacar un altre aspecte temporal que incideix de forma rellevant en l'aplicació de la deducció per inversió en habitatge habitual: el **termini d'ocupació de l'habitatge**. Aquesta exigència, que imposa l'article 54.2 RIRPF, estableix que l'habitatge ha de ser habitat de manera efectiva i amb caràcter permanent pel mateix contribuent durant un termini de 12 mesos com a mínim comptat a partir de la data d'adquisició de l'habitatge o de l'acabament de les obres.

De la mateixa manera que succeeix amb el termini exigit de residència, el Reglament de l'impost preveu una sèrie de circumstàncies que justifiquen l'incompliment de l'esmentat termini de 12 mesos per a l'ocupació de l'habitatge, sense que aquesta perdi el seu caràcter d'habitual.

Les circumstàncies a què es refereix el Reglament són les següents: mort del contribuent, quan es presentin circumstàncies que necessàriament impedeixin l'ocupació de l'habitatge en termes idèntics als que s'han exposat anteriorment respecte al termini de residència, i quan el contribuent gaudeixi d'un habitatge habitual per raó de càrrec o ocupació (públic o privat) i l'habitatge adquirit no sigui objecte d'utilització (en aquest cas, el termini d'ocupació comença a comptar-se a partir de la data de la cessació del càrrec o ocupació esmentats).

Exemple

El senyor Téllez adquireix, el 10 d'octubre del 2006, un habitatge a Salamanca, al qual tenia previst traslladar la seva residència habitual. No obstant això, sense haver arribat a ocupar aquest habitatge, el 20 de gener del 2007, es trasllada a Sevilla, a causa d'una feina que li han ofert. El 30 de març del 2008, deixa el lloc de treball que ocupava a Sevilla i torna a Salamanca, ja que rep una nova oferta de treball en aquesta ciutat.

El senyor Téllez va poder aplicar la deducció per inversió en habitatge per les quantitats satisfetes entre el 10 d'octubre del 2006 i el 20 de gener del 2007.

Tanmateix, no pot aplicar la deducció per les quantitats satisfetes entre el 21 de gener del 2007 i el 30 de març del 2008. Sempre que en el termini de 9 mesos, comptat des del 31 de març del 2008, ocupi l'habitatge i compleixi la resta de requisits exigits, podrà aplicar la deducció per les quantitats satisfetes a partir d'aquesta data.

També es permet la deducció en quota de les quantitats invertides en la **rehabilitació de l'habitatge habitual**, com ja s'ha assenyalat, sempre que aquesta rehabilitació compleixi determinades condicions.

Per a l'aplicació d'aquesta deducció, doncs, es considera rehabilitació d'habitatge les obres que s'hi efectuïn i que compleixin qualssevol dels dos requisits següents:

- Que hagin estat qualificades o hagin estat declarades com a actuació protegida en matèria de rehabilitació d'habitatges, de conformitat amb el que preveu el Reial decret 801/2005, d'1 de juliol, pel qual s'aprova el Pla Estatal 2005-2008 per a afavorir l'accés dels ciutadans a l'habitatge.
- Que tinguin per objecte la reconstrucció de l'habitatge mitjançant la consolidació i el tractament de les estructures, les façanes o cobertes i altres d'anàlogues, sempre que el cost global de les operacions de rehabilitació excedeixi del 25% del preu d'adquisició si aquesta s'ha efectuat durant els 2 anys anteriors a la rehabilitació o, en un altre cas, del valor de mercat que tenia l'habitatge en el moment de la seva rehabilitació.

Un altre dels conceptes que permeten l'aplicació de la deducció per inversió en habitatge habitual és el dels **comptes d'estalvi-habitatge**. A la compra d'habitatge s'assimila, als efectes de la deducció, el dipòsit de quantitats en els anomenats comptes d'estalvi-habitatge. D'aquesta manera, aquests comptes exerceixen una espècie de paper preparatori de la inversió en l'adquisició de l'habitatge i, per tant, de la deducció; així mateix, permeten periodificar l'import del crèdit fiscal, de manera que en possibiliti la utilització efectiva.

Aquest criteri que inspira la llei actualment vigent es plasma amb claredat en l'article 68 LIRPF, en el qual s'estableix la limitació de l'aplicació de la deducció per comptes d'estalvi-habitatge a la primera adquisició o rehabilitació d'habitatge.

Els requisits reglamentaris en relació amb els comptes d'estalvi-habitatge són essencialment els següents: el compte ha de ser únic per a cada contribuent; el compte s'ha d'identificar en la declaració de l'impost, consignant-hi l'entitat, la sucursal i el número; s'ha d'aplicar a l'adquisició o rehabilitació d'habitatge en el termini de 4 anys a comptar de l'obertura, i el compte és indisponible per a efectes diferents de la compra o rehabilitació d'habitatge.

Finalment, l'aplicació d'aquesta deducció requereix que **l'import comprovat del patrimoni del contribuent** en acabar el període impositiu superi el valor que tenia en la comprovació a l'inici del període, almenys en la quantitat de les inversions realitzades, sense computar els interessos ni les altres despeses de finançament.

Lectura recomanada

En relació amb la comprovació de la situació patrimonial del contribuent, podeu veure l'article 70 LIRPF.

També s'exigeix que el patrimoni del subjecte passiu hagi augmentat de valor just com a conseqüència de la inversió en habitatge i no pel simple canvi de valor dels elements que integren el patrimoni del contribuent, ja que el que es pretén és que les inversions en habitatge habitual siguin conseqüència de l'estalvi de l'exercici i no d'una simple modificació en la composició del patrimoni.

La finalitat de la norma és permetre l'aplicació de la deducció únicament per les quantitats invertides en l'adquisició de l'habitatge, que es corresponguin amb renda generada en el mateix període impositiu. De manera que es pretén impedir l'aplicació de la deducció quan la inversió es du a terme amb estalvi procedent de rendes generades en exercicis anteriors.

Ens trobem, doncs, davant d'un límit addicional sobre la inversió que es pot beneficiar de la deducció; si bé, a diferència del límit de 9.015 euros ja comentat, en aquest cas el límit no afecta les quantitats satisfetes en concepte d'interessos i despeses de finançament.

Tenint en compte la finalitat ja comentada d'aquesta norma, per al còmput d'aquest s'exclouen els béns que formin part del patrimoni del contribuent tant al final del període impositiu com al començament, ja que la valoració d'aquests béns no ha influït en la renda disponible pel contribuent durant l'exercici. Igualment, la norma exigeix que, per a la valoració del patrimoni, es prenguin valors d'adquisició i no els valors de l'impost sobre el patrimoni.

D'altra banda, també es permet aplicar aquesta deducció quan els contribuents efectuïn **obres i instal·lacions d'adequació a l'habitatge** (inclosos els elements comuns de l'edifici i els que serveixen de pas necessari entre la finca i la via pública), sempre que les obres i instal·lacions siguin certificades per l'Administració competent com a necessàries per a l'accessibilitat i comunicació sensorial que faciliti el desenvolupament digne i adequat de les persones discapacitades.

No solament donen dret a l'aplicació de la deducció les obres efectuades a l'habitatge (que pot estar ocupat en concepte de propietari, arrendatari, sotsarrendatari o usufructuari) per raó de la discapacitat del mateix contribuent, sinó

també per la del seu cònjuge o parent, en línia directa o col·lateral, consanguínia o per afinitat, fins al tercer grau inclusivament que convisqui amb ell. La discapacitat, a més, és una circumstància que necessàriament exigeix el canvi d'habitatge quan l'anterior resulti inadequada.

La base màxima d'aquesta deducció, independentment de la prevista amb caràcter general per a l'adquisició o rehabilitació d'habitatge, són 12.020 euros anuals. El percentatge de deducció aplicable és del 13,4%.

Finalment, quan es tracti d'obres de modificació d'elements comuns que serveixin de pas necessari entre la finca i la via pública, així com les necessàries per a l'aplicació de dispositius electrònics per a superar barreres de comunicació sensorial o de promoció de seguretat, es poden aplicar aquesta deducció els contribuents que siguin copropietaris de l'immoble en el qual hi hagi ubicat l'habitatge.

b) Junt amb la deducció anterior, hem d'esmentar, en segon lloc, les deduccions en activitats econòmiques (aplicables en l'IRPF als contribuents que exerceixen activitats econòmiques), que són els incentius i estímuls a la inversió empresarial establerts en la normativa de l'impost sobre societats, amb els mateixos percentatges i límits de deducció, a excepció de la deducció per reinversió de beneficis extraordinaris que preveu l'article 42 TRLIS.

Lectura recomanada

Quant a les deduccions en activitats econòmiques, podeu veure l'apartat 2 de l'article 68 LIRPF i els articles del 35 al 44 TRLIS.

Les inversions amb dret a deducció, que s'estudien en detall en el mòdul corresponent a l'impost sobre societats, són, bàsicament, les següents:

- Deducció per activitats d'investigació, desenvolupament i innovació tecnològica (article 35 TRLIS).
- Deducció per al foment de les tecnologies de la informació i de la comunicació (article 36 TRLIS).
- Deducció per activitats d'exportació (article 37 TRLIS).
- Deducció per inversions en béns d'interès cultural, produccions cinematogràfiques, edició de llibres, sistemes de navegació i localització de vehicles, adaptació de vehicles per a discapacitats i guarderies per a fills de treballadors (article 38 TRLIS).
- Deduccions per inversions mediambientals (article 39 i TRLIS).
- Deducció per despeses de formació professional (article 40 TRLIS).
- Deducció per creació d'ocupació per a treballadors minusvàlids (article 41 TRLIS).
- Deducció per contribucions empresarials a plans de pensions d'ocupació, a mutualitats de previsió social que actuïn com a instrument de previsió social empresarial o per aportacions a patrimonis protegits de les persones amb discapacitat (article 43 TRLIS).

Les deduccions per aquest concepte no poden superar conjuntament el 35% de la quota íntegra (però pot es incrementar fins al 50% quan l'import de la deducció per R+D i innovació tecnològica, i foment de les tecnologies de la informació i les comunicacions, excedeixi del 10% de la quota íntegra minorada en les deduccions per a evitar la doble imposició interna i internacional, i les bonificacions), encara que les quantitats que no es puguin deduir en l'exercici es poden aplicar, respectant el mateix límit, en les liquidacions dels períodes

impositius que concloguin en els 10 anys successius immediats (15 anys per a les deduccions per inversions en R+D i innovació tecnològica, i foment de les tecnologies de la informació i les comunicacions), d'acord amb el que disposa l'article 44 TRLIS.

A efectes de la seva aplicació, els límits de les deduccions per activitats econòmiques es practiquen sobre la quota resultant de minorar la suma de les quotes íntegres estatal i autonòmica o complementària en l'import total de les deduccions per inversió en habitatge habitual, que preveuen els articles 69.1 i 79 LIRPF, i per inversions i despeses de béns en interès cultural.*

* Article 69.2 LIRPF.

D'altra banda, cal destacar que els elements patrimonials afectes a les deduccions hauran de romandre en funcionament durant 5 anys, o 3 anys si es tracta de béns mobles, o durant la seva vida útil si és inferior.

Finalment, cal tenir en compte, d'acord amb el que disposa l'article 44 TRLIS esmentat, que una mateixa inversió no pot determinar l'aplicació de la deducció en més d'un contribuent o entitat.

Finalment, convé destacar que aquestes deduccions per incentius només s'apliquen als contribuents en règim d'estimació objectiva si així s'estableix reglamentàriament, tenint en compte les característiques i les obligacions formals d'aquest règim de determinació del rendiment de les activitats econòmiques, sense que el reglament vigent hagi fet ús d'aquesta habilitació.

L'única excepció, tal com s'estableix en l'article 68.2 LIRPF, la constitueixen les deduccions per al foment de les noves tecnologies de la informació i les comunicacions. D'acord amb la disposició addicional segona de la Llei 14/2000, de 29 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social, des de l'1 de gener del 2001, els contribuents que determinin el seu rendiment net en règim d'estimació objectiva poden aplicar en la seva declaració les deduccions per al foment de les tecnologies de la informació i les comunicacions previstes en l'article 36 TRLIS.

La base d'aquesta deducció, d'acord amb el text legal, no pot excedir del rendiment net de les activitats econòmiques en règim d'estimació objectiva, computat per a la determinació de la base imposable.

c) El tercer tipus de deduccions són les **deduccions per donatius**,* entre les quals hi ha, d'una banda, les que preveu la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge, i de l'altra, el 10% de les quantitats donades a les fundacions reconegudes legalment que donin comptes a l'òrgan de protectorat corresponent, i també a les associacions declarades d'utilitat pública, no compreses en el text legal esmentat.

* Article 68.3 LIRPF.

Perquè els donatius, les donacions i les aportacions siguin deduïbles, s'ha de tractar de donacions irrevocables, pures i simples, de manera que, si malgrat això, es produeix la revocació per imperatiu legal, és a dir, en algun dels casos previstos pel Codi civil, s'imposa al donant haver d'ingressar, en el període impositiu en què es produeixi la revocació, les quotes corresponents a les deduccions aplicades, a més dels interessos de demora que corresponguin.

D'altra banda, perquè siguin d'aplicació els incentius fiscals corresponents als donatius, les donacions o les aportacions previstes en la Llei 49/2002, de 23 de desembre, s'han de fer a favor d'alguna de les següents entitats, determinades per l'article 16 de la norma esmentada:

- Les entitats sense finalitats lucratives a les quals sigui d'aplicació el règim fiscal establert en la mateixa Llei 49/2002, sempre que compleixin determinades condicions regulades en el títol II. Es consideren com a tals les fundacions; les associacions declarades d'utilitat pública; les organitzacions no governamentals de desenvolupament a què es refereix la Llei 23/1998, de 7 de juliol, de cooperació internacional per al desenvolupament, sempre que tinguin alguna de les formes jurídiques ja esmentades; les delegacions de fundacions estrangeres inscrites en el Registre de Fundacions; les federacions esportives espanyoles; les federacions esportives territorials d'àmbit autonòmic integrades en aquelles; el Comitè Olímpic Espanyol i el Comitè Paralímpic Espanyol, i les federacions i associacions de les entitats sense finalitats lucratives de tots els ens anteriorment esmentats.
- L'Estat, les comunitats autònomes i les entitats locals, i també els organismes autònoms de l'Estat i les entitats autònomes de caràcter anàleg de les comunitats autònomes i entitats locals.
- Les universitats públiques i els col·legis majors adscrits a aquestes universitats.
- L'Institut Cervantes, l'Institut Ramon Llull i les altres institucions amb finalitats anàlogues de les comunitats autònomes amb llengua oficial pròpia.

D'altra banda, per a les quantitats donades a fundacions o a associacions declarades d'utilitat pública que no compleixin els requisits previstos per a l'aplicació del règim fiscal especial de la Llei 49/2002 s'estableix, com ja s'ha dit, en l'apartat b) de l'article 68.3 LIRPF, una deducció del 10% de les quantitats donades, si bé l'objecte de la donació no pot sinó ser dinerari.

Quant a això, cal tenir en compte que el règim jurídic de les fundacions s'estableix en la Llei 50/2002, de 26 de desembre, de fundacions.

Per la seva part, el règim jurídic de les associacions figura en la Llei orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del dret d'associació. Concretament, la regulació de les associacions d'utilitat pública (que són les que atorguen el dret a la deducció) s'estableix en els articles 32 i següents de la norma esmentada.

La LIRPF estableix un **límit especial** per a aquestes deduccions per donatius i les relatives a l'adquisició, despeses de conservació, reparació, restauració, di-

fusió i exposició de béns del patrimoni històric espanyol, del 10% de la base liquidable del contribuent.

Atès que la LIRPF no preveu que les deduccions no aplicades en un exercici per insuficiència de quota es puguin periodificar fins a aconseguir-ne l'efectivitat en un cert termini, aquests crèdits fiscals simplement es perdran si l'import invertit excedeix del límit esmentat.

Finalment, cal destacar que l'article 23 de la Llei 49/2002 declara exempts de l'IRPF que gravi la renda del donant o aportante els guanys patrimonials i les rendes positives que es posin de manifest en ocasió d'aquests. Sí que s'hi integren, tanmateix, les pèrdues i rendes negatives.

Igualment, es declaren exempts de l'impost local sobre l'increment del valor dels terrenys de naturalesa urbana els increments que es posin de manifest en les transmissions de terrenys o en la constitució o transmissió de drets reals de gaudi limitadors del domini en ocasió dels donatius, les donacions o les aportacions.

d) Les deduccions per rendes obtingudes a Ceuta i Melilla* obeeixen a raons diverses, que s'articulen per la via de bonificar, com a regla, el 50% de la part de quota que correspongui proporcionalment a les rendes obtingudes a Ceuta i Melilla, sigui per residents en aquests territoris o per no-residents.

* Article 68.4 LIRPF
i article 58 RIRPF.

Amb relació a la residència a Ceuta i Melilla, l'article 68.4 LIRPF estableix, en primer lloc, una regla general d'aplicació per als que, d'acord amb les normes comunes, s'han de considerar residents en cada període impositiu, i una altra, molt més àmplia, per als que poden acreditar una residència continuada de 3 anys.

Així, mentre no s'aprovi una llei de cessió de tributs a les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla, tal com preveu la disposició transitòria primera de la Llei 21/2001, per la qual es regula el nou sistema de finançament de les comunitats autònomes, cal atènyer-se als criteris de residència que estableixen l'article 72 LIRPF, que ja han estat comentats, i l'article 20 de la Llei 21/2001.

Igualment, els contribuents no residents es poden deduir de la quota íntegra estatal i autonòmica o complementària el 50% de la que correspongui a les rendes computades per a la determinació de les bases liquidables positives que s'hagin obtingut a Ceuta o Melilla.

No obstant això, en aquest últim cas, aquesta deducció no es pot aplicar per les rendes següents: les rendes procedents d'institucions d'inversió col·lectiva, llevat que la totalitat dels seus actius estigui invertida a Ceuta i Melilla; els rendiments del treball que es deriven de treballs de qualsevol classe realitzats a Ceuta o Melilla; els guanys patrimonials de béns mobles situats a Ceuta o Melilla, i els rendiments procedents de dipòsits o comptes en tota classe d'institucions financeres situades a Ceuta o Melilla.

Així mateix, convé tenir present que la deducció de les rendes obtingudes a Ceuta i Melilla no opera únicament en el moment de la determinació de la quota, sinó també prèviament en el de fixació dels pagaments a compte. Així,

la LIRPF en aquest punt redueix amb caràcter general a la meitat el tipus de retenció aplicable, quan es tracta d'aquestes rendes.

Finalment, i en el mateix sentit, l'import dels pagaments fraccionats que han de practicar els contribuents que exerceixin activitats econòmiques, es redueixen, igualment, a la meitat, d'acord amb el que preveu l'article 101.11 LIRPF.

e) Constitueixen un cinquè grup les **deduccions per actuacions per a la protecció i difusió del patrimoni històric espanyol**, i de les ciutats, conjunts i béns declarats patrimoni mundial, que comprenen*:

* Article 68.5 LIRPF.

- L'adquisició de béns del patrimoni històric espanyol fora del territori espanyol per introduir-los a Espanya amb determinats requisits.
- Les despeses de conservació, reparació, restauració, difusió i exposició dels béns del contribuent que s'hagin declarat d'interès cultural conforme a la normativa del patrimoni històric de l'Estat i de les comunitats autònomes.
- I, finalment, la rehabilitació, el manteniment i la reparació d'edificis, i la millora d'infraestructures de la propietat del contribuent situades en l'entorn que sigui objecte de protecció.

L'import de deducció és del 15% de les inversions realitzades, sempre que es compleixin certs requisits formals i temporals. En qualsevol cas, la base d'aquesta deducció, junt amb la de donatius de l'apartat 3 de l'article 68 LIRPF, no pot superar el 10% de la base liquidable del contribuent.

La justificació d'aquesta deducció, a part de la intenció del legislador de foment d'aquest tipus d'inversions, es troba en l'ànim de pal·liar en la mesura que es pugui les costoses obligacions i limitacions que la llei imposa als propietaris d'aquest tipus de béns, com ara permetre i facilitar la inspecció per part dels organismes competents, l'estudi per part dels investigadors, la visita pública o dipòsit del bé per a exhibir-lo, les importants limitacions urbanístiques de tot tipus, les limitacions a l'exportació, etc.

A més d'aquests beneficis fiscals que es comenten ara, en el sistema tributari vigent se'n preveuen altres d'especial rellevància, com l'exempció en l'impost sobre el patrimoni (article 4 de la Llei 19/1991, de 6 de juny) o en l'impost sobre béns immobles (article 62.2.b del text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals, aprovat pel Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març).

Finalment, convé tenir present que, a diferència de la normativa anterior, que expressament indicava que les deduccions per inversions i despeses realitzades en béns d'interès cultural només eren d'aplicació quan no es poguessin deduir com a despeses fiscalment admissibles, a l'efecte de determinar el rendiment net que fos procedent en la regulació vigent introduïda per la Llei 49/2002, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge, no s'estableix cap mena de restricció en aquest sentit.

f) Un sisè grup de deduccions, el constitueix el **compte estalvi-empresa**, amb un règim similar al del compte estalvi-habitatge*. La finalitat és construir una societat limitada empresa, en el termini de quatre anys des de l'obertura del compte. L'import de la base màxima anual de deducció és de 9.000 euros i el tipus de deducció és del 15 per 100.

* Article 68.6 LIRPF.

Per tant, som davant d'una deducció que té per objecte l'estalvi que es materialitza en un compte estalvi-empresa, el saldo del qual s'ha d'invertir en el termini de 4 anys en la constitució d'una societat nova empresa.

La base d'aquesta deducció, la constitueixen les quantitats dipositades en cada període impositiu fins a la data de la subscripció de les participacions de la societat nova empresa.

Tal com succeeix amb els comptes estalvi-habitatge, el compte estalvi-empresa no és cap altra cosa que un compte ordinari obert en una entitat financera que el contribuent adscriu a una finalitat específica: la constitució d'una societat nova empresa. Per tant, no es tracta d'un compte que, per les seves característiques intrínseques, es diferenciï de qualsevol altre compte bancari. El contribuent pot utilitzar com a compte estalvi-empresa qualsevol dipòsit bancari.

D'altra banda, cal tenir present que l'aplicació de la deducció exigeix que el contribuent destini el saldo del compte estalvi-empresa a la subscripció com a soci fundador de les participacions d'una societat nova empresa.

El concepte de nova empresa està regulat en els articles 130 i següents de la Llei 2/1995, de 23 de març, de societats de responsabilitat limitada. Es tracta d'una nova figura societària que ha estat introduïda mitjançant la Llei 7/2003, d'1 d'abril, de la societat limitada nova empresa. Aquesta reforma s'emmarca en el Projecte Nova Empresa, que té per objecte estimular la creació de noves empreses, especialment les de dimensió mitjana i petita.

Entre les característiques més importants d'aquest tipus de societats, es poden esmentar les següents: en la seva denominació ha de figurar la indicació "sociedad limitada nova empresa" o la seva abreviatura; la societat pot tenir com a objecte social pràcticament qualsevol tipus d'activitat excepte aquelles per a les quals s'exigeixi forma de societat anònima, ni aquelles l'exercici de les quals impliqui objecte únic i exclusiu, ni aquelles a les quals sigui d'aplicació el règim de les societats patrimonials, el capital social de les quals no pot ser inferior a 3.012 euros ni superior a 120.202 euros; només poden ser-ne sòcies les persones físiques; en el moment de la constitució, el nombre de socis no pot ser superior a 5, i la transmissió voluntària de participacions per actes *inter vivos* només es pot fer a favor de persones físiques.

g) Finalment, també són deduïbles de la quota íntegra del contribuent al qual s'hagin imputat rendes per la **cessió de drets d'imatge** (per raons estrictament tècniques: evitar la doble imposició) l'IRPF o l'IS, si escau, l'impost o impostos de naturalesa anàloga als anteriors satisfets a l'estranger per la persona o entitat primera cessionària, corresponent a la part de la renda derivada de la quantitat que hagi hagut d'imputar en la seva base imposable. També són deduïbles aquests mateixos impostos si la persona física contribuent ja els ha satisfet com a contraprestació per la primera cessió del dret o l'explotació de la seva imatge.

Lectura recomanada

Sobre la imputació de rendes per a la cessió de drets d'imatge, podeu veure l'apartat 4 de l'article 92 LIRPF.

5.3. Gravamen autonòmic o complementari

Per a fer efectiva la cessió parcial de l'IRPF a les comunitats autònomes, fent possible que aquestes exerceixin les competències normatives per a regular, entre altres aspectes, l'escala o tarifa, es va fraccionar l'escala general en dos trams, estatal i autonòmic, que originàriament eren del 85% i del 15%, respectivament, i en l'actualitat, del 67% i del 33%, que en la LIRPF donen lloc al que s'anomena **gravamen autonòmic o complementari**, que, en realitat, és un dels sumands que integren la quota líquida de l'IRPF.

Els contribuents per l'IRPF són sotmesos al gravamen autonòmic en funció de la **residència habitual al territori d'una comunitat autònoma**, que es fixa en relació amb la permanència en aquest territori durant el major nombre de dies dins del període impositiu, però aquesta permanència es presumeix, llevat de prova en contra, en el territori on té l'habitatge habitual.

Si no és possible acreditar la permanència d'un contribuent, la seva residència en el territori d'una comunitat es fixa atenent el seu centre principal d'ingressos, que s'estableix en funció del lloc on obté la major part de la base imposable, segons els diferents components de la renda, partint dels següents components d'aquesta (article 72.1.2 LIRPF):

- "a) Rendimientos del trabajo, que se entenderán obtenidos donde radique el centro de trabajo respectivo, si existe.
- b) Rendimientos del capital inmobiliario y ganancias patrimoniales derivados de bienes inmuebles, que se entenderán obtenidos en el lugar en que radiquen éstos.
- c) Rendimientos derivados de actividades económicas, ya sean empresariales o profesionales, que se entenderán obtenidos donde radique el centro de gestión de cada una de ellas."

En cas de tributació conjunta d'una unitat familiar, amb membres residents en diverses comunitats autònomes, s'atén la residència habitual del membre de la unitat familiar amb major base liquidable, d'acord amb les regles d'individualització de l'impost, la qual cosa obliga a determinar, amb caràcter previ, les bases liquidables individualment. S'hi aplica la normativa autonòmica de la comunitat del membre amb major base liquidable i se cedeix aquest rendiment només a aquesta comunitat autònoma.

I, en darrer terme, si no ha estat possible acreditar la residència en una comunitat autònoma mitjançant cap dels mètodes anteriors, es té en compte l'última residència declarada a efectes de l'IRPF.

A les regles de submissió al gravamen autonòmic se sumen altres regles que tendeixen a limitar el **canvi de residència entre comunitats autònomes** que pugui produir una tributació efectiva menor per l'impost, les quals priven d'efectes fiscals els canvis de residència produïts en determinats casos. Aques-

Lectura recomanada

Amb relació a la residència habitual en el territori d'una comunitat autònoma, podeu veure l'article 72 LIRPF.

tes regles han estat polèmiques perquè es considera que en alguns casos poden restringir indegudament el dret fonamental a la lliure elecció de residència que proclama l'article 19 de la CE.

A aquest efecte, es considera, llevat que la nova residència es prolongui de manera continuada durant almenys 3 anys, que no ha existit canvi, amb relació al rendiment cedit de l'IRPF, quan es presentin les circumstàncies següents que estableix l'article 72.3 LIRPF:

“a) Que en el año en el cual se produce el cambio de residencia o en el siguiente, la base imponible del impuesto sobre la renta de las personas físicas sea superior en, al menos, un 50% a la del año anterior al cambio.

En caso de tributación conjunta, se determinará de acuerdo con las normas de individualización.

b) Que en el año en el cual se produce la situación a que se refiere la letra anterior, su tributación efectiva por el impuesto sobre la renta de las personas físicas sea inferior a la que hubiese correspondido de acuerdo con la normativa aplicable en la comunidad autónoma en la que residía con anterioridad al cambio.

c) Que en el año siguiente a aquél en el cual se produce la situación a que se refiere la letra a) anterior, o en el siguiente, vuelva a tener su residencia habitual en el territorio de la comunidad autónoma en la que residió con anterioridad al cambio.”

Finalment, els apartats 4 i 5 de l'article article 72 LIRPF esmentat preveuen dues regles especials. L'apartat 4 es refereix a les persones físiques residents en territori espanyol que no romanguin en el territori esmentat més de 183 dies durant l'any natural. Aquestes persones es consideren residents en el territori de la comunitat autònoma en la qual arrela el nucli principal o la base de les seves activitats o dels seus interessos econòmics.

D'altra banda, l'apartat 5 d'aquest precepte s'ocupa de les persones físiques residents en territori espanyol per aplicació de la presumpció prevista en l'últim paràgraf de l'article 9.1.b LIRPF. Aquest precepte, com ja s'ha comentat, presumeix, llevat de prova en contra, que el contribuïent té la seva residència habitual al territori espanyol quan, d'acord amb els criteris que enumera el precepte per a ser resident a Espanya, resideixin habitualment al nostre país el cònjuge no separat legalment i els fills menors d'edat que depenguin d'aquell. En aquests casos, el contribuïent es considera resident en el territori de la comunitat autònoma en què aquells resideixin habitualment.

5.4. Escala i quota íntegra autonòmica o complementària

Per a quantificar aquest gravamen, s'apliquen les normes generals del tribut relatives a la determinació de les dues bases imposables i les dues bases liquidables (general i de l'estalvi), a les quals després s'apliquen les escales establertes per les comunitats autònomes i el tipus especial de gravamen o, si no han assumit competències o no arriben a exercir-les efectivament, les escales i el tipus especial complementari, que actuen amb caràcter supletori.

Lectura recomanada

Pel que fa a les normes comunes aplicables per a determinar el gravamen autonòmic o complementari, podeu consultar l'article 71 LIRPF.

Així doncs, la **quota íntegra autonòmica o complementària** és la suma de la quota determinada per l'aplicació de l'escala autonòmica o complementària a la part de la base liquidable general que excedeixi de l'import mínim personal i familiar i del resultat d'aplicar el tipus de gravamen especial a la base liquidable de l'estalvi, a la part que es correspongui, si s'escau amb el mínim personal i familiar.

Per això, a la base liquidable general se li apliquen els tipus de gravamen continguts a l'escala autonòmica o complementària. La quantia resultant es minora en l'import derivat d'aplicar a la base liquidable general corresponent al mínim personal i familiar aquesta escala autonòmica o complementària.

Amb relació a l'escala autonòmica o complementària, consta de quatre trams, com l'escala general, i tots aquests trams impliquen una participació de les comunitats autònomes en la recaptació del 33%.

L'**escala complementària** de l'impost, regulada en l'article 741 LIRPF, és la següent:

Base liquidable Fins a euros	Quota íntegra Euros	Resta base liquidable Fins a euros	Tipus aplicable Percentatge
0	0	17.360	8,34
17.360	1.447'82	15.000	9,73
32.360	2.907'32	20.000	12,86
52.360	5.479'32	En endavant	15,87

Aquesta escala complementària es pot modificar per llei autonòmica, d'acord amb el que estipula l'article 38 de la Llei 21/2001, de 27 de desembre.

Per la seva part, el **tipus de gravamen especial** és del 6,9% i no es pot modificar per llei autonòmica.

5.5. Quota líquida autonòmica o complementària

Sobre la quota íntegra determinada d'aquesta manera, per calcular la **quota líquida autonòmica o complementària** cal deduir*:

* Article 77 LIRPF.

a) D'una banda, el tram autonòmic de la deducció per inversió en habitatge habitual que preveu l'article 78 LIRPF i el 33% de l'import total de les deduccions que preveuen els apartats del 2 al 5 de l'article 68 LIRPF.

b) D'altra banda, l'import de les deduccions autonòmiques que hagin aprovat les comunitats autònomes, en l'exercici de les seves competències normatives, fent ús de l'habilitació que figura en l'article 38 de la Llei 21/2001, de 27 de desembre, i que, sense que mai no puguin donar un resultat negatiu, poden ser personals, familiars, per inversions no empresarials i per aplicació de ren-

da. D'acord amb el que disposa l'article 78 LIRPF, també les comunitats autònomes poden aprovar el tram autonòmic o complementari de la deducció per inversió en habitatge habitual (altrament, s'hi aplica, amb caràcter general, el percentatge del 4,95%, i quan es tracti d'obres d'adequació de l'habitatge habitual per a persones amb discapacitat, el percentatge serà del 6,6%).

Deduccions autonòmiques

Des de l'exercici de 1998, les comunitats autònomes han aplicat deduccions autonòmiques per diferents conceptes (quantitats satisfetes per l'adquisició d'habitatge habitual, donatius, naixements de fills, persones grans, minusvàlides, etc.). Una recopilació completa i actualitzada d'aquestes deduccions es pot consultar a la pàgina web de l'Agència Estatal de l'Administració Tributària: www.aeat.es.

Mesures normatives aprovades per les comunitats autònomes de règim comú en matèria d'IRPF vigents el 2005

Andalusia:

- Deducció per la percepció d'ajuts de suport a les famílies, per fills menors de 3 anys i per parts múltiples (50 € per fill).
- Deducció per la percepció d'ajuts per a adquisició o rehabilitació d'habitatge habitual que tingui la consideració de protegida (30 €).
- Deducció per adquisició, construcció o rehabilitació d'habitatge habitual: per joves menors de 35 anys o quan es tracti d'habitatges protegits (2%).
- Deducció per quantitats invertides en el lloguer de l'habitatge habitual (10%).
- Deducció pel foment de l'autoocupació dels joves emprenedors menors de 35 anys (150 €).
- Deducció pel foment de l'autoocupació de les dones emprenedores (300 €).
- Deducció per adopció internacional de fills (600 €)
- Deducció per contribuïent minusvàlid (50 €).
- Obligacions formals: conservació de justificants i documents.

Aragó:

- Deducció per naixement o adopció del tercer o successiu fill o de segon fill minusvàlid amb discapacitat superior al 33% (500 o 600 €).
- Deducció per adopció internacional de nens (600 €).

Astúries:

- Deducció per acolliment no remunerat de més grans de 65 anys (309 €)
- Deducció per adquisició o adequació d'habitatge habitual per a contribuïent discapacitat (3%).
- Deducció per adquisició o adequació d'habitatge habitual per a contribuïents amb els quals conviuen cònjuges, ascendents o descendents discapacitats (3%).
- Deducció per inversió en habitatge habitual que tingui la consideració de protegit (103 €).
- Deducció per quantitats invertides en el lloguer d'habitatge habitual (5% o 10%).
- Deducció per al foment de l'autoocupació de les dones i dels joves menors de 30 anys emprenedors (155 €).
- Deducció per al foment de l'autoocupació (62 €).
- Deducció per donació de finques rústiques a favor de la comunitat autònoma (20%).

Balears:

- Deducció per contribuïent d'edat igual o superior a 65 anys (36 €).
- Deducció per cada membre de la unitat familiar que tingui la consideració de minusvàlid (60 €).
- Deducció per adquisició o rehabilitació d'habitatge habitual per joves menors de 36 anys (6,5%).
- Deducció per arrendament d'habitatge habitual per joves menors de 36 anys (10%).
- Deducció per despeses de conservació i millora en àrees de sòl rústic protegit i espais naturals (50%).
- Deducció per despeses d'adquisició de determinats llibres de text (100%).

Canàries:

- Deducció per donacions dineràries amb finalitat ecològica a determinades institucions (10%).
- Deducció per donacions a determinades institucions per a la rehabilitació o conservació del patrimoni històric de les Canàries (20%).
- Deducció per quantitats destinades pels seus titulars a restauració, rehabilitació o reparació d'immobles inscrits en el Registre Canari de Béns d'Interès Cultural o afectats per la declaració de bé d'interès cultural (10%).

- Deducció per despeses de determinats estudis cursats per descendents menors de 25 anys fora de l'illa de residència (300 o 600 €).
- Deducció per trasllat de residència d'una illa a una altra de l'arxipèlag, per motius de feina (300 €).
- Deducció per quantitats donades a descendents per a l'adquisició del seu primer habitatge habitual (1%, 2% o 3%).
- Deducció per naixement o adopció de fills (de 150 a 600 €).
- Deducció per contribuent minusvàlid (300 €).
- Deducció per contribuent més gran de 65 anys (120 €).
- Deducció per despeses de guarderia de fills menors de 3 anys (15%).

Cantàbria:

- Deducció per arrendament d'habitatge habitual per minusvàlids, menors de 35 o més grans de 65 (10%).
- Deducció per tenir cura de familiars: descendents menors de 3 anys o minusvàlids i ascendents més grans de 70 o minusvàlids (100 €).
- Deducció per adquisició o rehabilitació de segon habitatge en determinats municipis (10%).

Castella i Lleó:

- Deducció per família nombrosa (236,25 o 472,50 €).
- Deducció per naixement o adopció de fills (de 105 a 525 €).
- Deducció per adopció internacional (600 €).
- Deducció per tenir cura de fills menors de 4 anys (30%).
- Deducció per contribuent minusvàlid de 65 o més anys que necessiti ajuda de tercera persona (630 €).
- Deducció per inversió a primer habitatge habitual en nuclis rurals per menors de 36 anys (5%).
- Deducció per quantitats donades a determinades institucions per a la rehabilitació o conservació del patrimoni historicoartístic de Castella i Lleó (15%).
- Deducció per quantitats donades a determinades institucions per a la recuperació, conservació o millora d'espais naturals i llocs integrats a la Xarxa Natura 2000 ubicats a Castella i Lleó (15%).
- Deducció per quantitats donades a fundacions culturals, assistencials o ecològiques (15%).
- Deducció per quantitats invertides pels seus titulars en la recuperació del patrimoni historicoartístic i natural de Castella i Lleó (15%).
- Deducció per quantitats destinades pels seus titulars en béns naturals ubicats en espais naturals i llocs integrats a la Xarxa Natura 2000 (15%).

Castella - la Manxa:

- Deducció per quantitats donades al Fons Castellà-Manxec de Cooperació (15%).

Catalunya:

- Deducció per naixement o adopció de fills (300 €).
- Deducció per donatius a favor de fundacions o associacions per al foment de la llengua catalana (15%).
- Deducció per lloguer d'habitatge habitual per joves menors de 32 anys, per aturats, per minusvàlids, per vidus/vídues més grans de 65 anys i per famílies nombroses (10%).
- Tram autonòmic de la deducció estatal per inversió en habitatge habitual:
  - Amb caràcter general (règim general: 3,45%; finançament aliè: 6,75% i 5,10%).
  - Menors de 32 anys, aturats, minusvàlids i unitats familiars amb almenys un fill (règim general: 6,45%; finançament aliè: 9,75% i 8,10%).
  - Obres d'adequació d'habitatge per a minusvàlids (règim general: 6,45%; finançament aliè: 9,75% i 8,10%).
- Deducció pel pagament d'interessos de préstecs a l'estudi universitari de tercer cicle (100%).
- Deducció per quantitats donades a descendents per a l'adquisició del seu primer habitatge habitual (1%).
- Deducció per a contribuents que quedin vidus (150 o 300 €).

Extremadura:

- Deducció per adquisició d'habitatge habitual nou de protecció pública per a menors de 35 anys i per a víctimes del terrorisme (3%).
- Deducció per treball dependent (120 €).
- Deducció per donacions de béns del patrimoni històric i cultural extremeny a la comunitat autònoma (10%).
- Deducció per quantitats invertides pels seus titulars en la conservació, reparació, restauració, difusió i exposició de béns del patrimoni històric i cultural extremeny (5%).

Galícia:

- Deducció per lloguer d'habitatge habitual per menors de 35 anys (10%).

- Deducció per naixement i adopció de fills (300 o 360 €).
- Deducció per família nombrosa (de 250 a 800 €).
- Deducció per tenir cura de fills menors (30%).
- Deducció per contribuent minusvàlid de 65 o més anys que necessiti ajuda de tercera persona (10%).
- Deducció per despeses en noves tecnologies (Internet) a les llars (30%).

Madrid:

- Deducció per naixement o adopció de fills (de 600 a 900 €).
- Deducció per adopció internacional de nens (600 €).
- Deducció per acolliment familiar de menors (de 600 a 900 €).
- Deducció per acolliment no remunerat de més grans de 65 anys i/o discapacitats (900 €).
- Deducció per arrendament d'habitatge habitual per menors de 35 anys (20%).
- Deducció per donatius a fundacions culturals i/o assistencials, sanitàries i altres de naturalesa anàloga (15%).
- Deducció per la percepció d'ajuts als que van sofrir presó durant almenys un any (600 €).

Múrcia:

- Tram autonòmic de la deducció estatal per inversió en habitatge habitual: règim transitori (1998, 1999 i 2000) (règim general: 6,95%; finançament aliè: 8,25% i 8,10%).
- Deducció per adquisició o rehabilitació d'habitatge habitual per part de joves (3% o 5%).
- Deducció per donacions a determinades institucions per a la protecció del patrimoni historicoartístic de Múrcia (30%).
- Deducció per despeses de guarderia per a fills menors de 3 anys (15%).
- Deducció per inversió en instal·lacions de recursos energètics renovables en habitatge habitual (10%).

La Rioja:

- Deducció per naixement o adopció de segon fill o ulterior (150 o 180 €).
- Deducció per adquisició o rehabilitació d'habitatge habitual per part de menors de 36 anys (3%).
- Deducció per adquisició o rehabilitació de segon habitatge en medi rural (7%).
- Deducció per inversió no empresarial en l'adquisició d'ordinadors personals per a ús domèstic (100 €).

València:

- Deducció per naixement o adopció d'un fill (250 €).
- Deducció per naixement o adopció múltiples (205 €).
- Deducció per naixement o adopció d'un fill discapacitat (205 o 255 €).
- Deducció per família nombrosa (de 185 a 430 €).
- Deducció per contribuent discapacitat més gran de 65 anys (165 €).
- Deducció per la realització per part d'un dels cònjuges de tasques no remunerades a la llar (125 €).
- Deducció per adquisició de primer habitatge habitual per joves menors de 35 anys (3%).
- Deducció per adquisició d'habitatge habitual per discapacitats (3%).
- Deducció per quantitats destinades a l'adquisició o rehabilitació d'habitatge habitual, procedents d'ajuts públics (92 €).
- Deducció per arrendament d'habitatge habitual (10%).
- Deducció per arrendament d'un habitatge, com a conseqüència de la realització d'una activitat, per compte propi o aliè, en un municipi diferent del de residència (10%).
- Deducció per donacions amb finalitat ecològica a determinades entitats (20%).
- Deducció per donacions relatives al patrimoni cultural valencià (5 o 10%).
- Deducció per donacions per al foment de la llengua valenciana (10%).
- Deducció per inversions en fonts d'energia renovables a l'habitatge habitual (5%).
- Deducció per despeses en guarderies i centres de primer cicle d'educació infantil de fills menors de 3 anys (15%).

5.6. Quota diferencial

La suma de les quotes líquides estatal i autonòmica dóna lloc, segons el que disposa l'article 79.1 LIRPF, a la **quota líquida** total de l'impost, que s'ha de minorar en l'import de tota una sèrie de conceptes per a determinar la **quota diferencial**, que és l'import que ha d'ingressar el contribuent o, si escau, ha de tornar d'ofici l'Administració.

Quant a les deduccions aplicables per a ajustar la quota líquida total de l'impost, podem distingir:

a) Un primer ajust obeeix a la correcció de la doble imposició que es produeix quan un contribuent per l'IRPF integra a la base imposable rendes de font estrangera, que normalment han d'haver tributat per un impost semblant en l'Estat d'origen (juntament amb aquesta deducció, la Llei 40/1998 preveia la deducció per doble imposició de dividendes, que en la Llei 35/2006 ha desaparegut pel nou tractament fiscal que reben els dividendes en l'impost). Per aquest motiu, s'estableix una **deducció per doble imposició internacional*** que fa possible que el contribuent dedueixi de la quota líquida la menor de les quantitats següents:

- l'import efectiu que ha satisfet a l'estranger per un gravamen anàleg, i
- el resultat d'aplicar el tipus mitjà de gravamen a la base liquidable gravada a l'estranger.

A aquest efecte, el tipus de gravamen és el resultat de multiplicar per 100 el quocient obtingut en dividir la quota líquida total per la base liquidable, diferenciant les rendes que s'integren a la part general i a l'especial de la base imposable.

Per tant, per a aplicar aquesta deducció s'estableixen dues condicions: la primera, que l'impost estranger satisfet deduïble ha de ser similar a l'IRPF o a l'IRNR espanyols, i la segona, que la deducció no pot superar el que es pagaria per l'impost espanyol sobre el mateix import de renda.

De qualsevol manera, és important analitzar la classe de rendes obtingudes a l'estranger, ja que, en funció de si s'integren a la part general o a l'especial, s'hi aplica un tipus de gravamen o un altre. Així mateix, cal tenir present que el tipus de gravamen no s'aplica a les rendes de l'estranger, sinó a la part de la base liquidable obtinguda en aquest. De manera que, per a determinar aquesta quantitat, cal minorar aquestes rendes en la part proporcional que els correspongui dels mínims personal i familiar, i de les reduccions aplicades sobre la base imposable.

Igualment, convé tenir en compte que aquesta deducció s'aplica sempre que no existeixi **conveni per a evitar la doble imposició** amb el país en el qual s'obtenen les rendes, ja que en cas que existeixi aquest conveni, cal tenir present el mètode escollit en aquest cas per a pal·liar la doble imposició.

El mètode esmentat pot consistir en l'exempció íntegra (eximeix les rendes procedents de l'estranger i no les té en compte a cap efecte), l'exempció amb progressivitat (eximeix les rendes procedents de l'estranger, però les té en compte a l'efecte de calcular el tipus mitjà de gravamen que després s'aplicarà només a les rendes no exemptes) o bé la imputació integral (sotmet a gravamen la renda total, incloent-hi les procedents de l'estranger, i dedueix els impostos pagats allà sense cap limitació).

* Article 80 LIRPF.

b) A cavall de les dues deduccions que hem examinat, hi ha la **deducció per doble imposició internacional de dividendes en el cas de transparència fiscal internacional**, que permet minorar la quota líquida del soci d'una entitat subjecta a aquest règim en l'import pagat efectivament a l'estranger (excepte en cas de paradisos fiscals) pels dividendes obtinguts corresponents a rendes imputades prèviament al contribuïent en règim de transparència fiscal internacional.

Aquesta deducció no pot excedir de la quota íntegra que a Espanya correspondria pagar per la renda positiva imputada en la base imposable. Per tant, de la quota líquida es dedueix la menor de les dues quantitats següents, d'acord amb el que disposa l'article 91.8 LIRPF: l'impost o gravamen efectivament satisfet a l'estranger per raó de la distribució dels dividendes o participacions en beneficis, en la part que correspongui a la renda positiva inclosa en la base imposable, o bé la quota íntegra que a Espanya correspondria pagar per la renda positiva imputada en la base imposable general.

c) L'article 81 LIRPF preveu una **deducció per maternitat**. Aquesta deducció és aplicable per a les dones amb fills menors de tres anys que facin una activitat per compte propi o aliè i que estiguin donades d'alta en el règim de la Seguretat Social. La quantia de la deducció és de 1.200 euros per cada fill menor de 3 anys, però es calcula d'una manera proporcional al nombre de mesos en què es compleixen aquests requisits, i es pot sol·licitar a l'Agència Tributària per endavant mensualment.

Amb relació a la regulació d'aquesta deducció per maternitat, cal subratllar, encara que sembli una obvietat, que en gaudeixen les dones. No obstant això, en cas de mort de la mare o si la guarda o custòdia s'atribueix de forma exclusiva al pare o, si s'escau, a un tutor, sempre que compleixi tots els requisits, aquest té dret a la pràctica de la deducció pendent.

Així mateix, per a aplicar la deducció per maternitat cal, com ja s'ha dit, que es tinguin fills menors de 3 anys amb dret a l'aplicació del mínim per descendents que preveu l'article 58 LIRPF. De manera que el fill ha de conviure amb la mare i no ha d'obtenir rendes, excloent-ne les exemptes, superiors a 8.000 euros. Amb relació al requisit de la convivència, cal assenyalar que aquest no és necessari que es produeixi durant tot el període impositiu, ja que és possible que es limiti a una part d'aquest període; en aquest cas es produeix el prorrateig corresponent.

D'altra banda, en els casos d'adopció o acolliment, la deducció es pot practicar amb independència de l'edat del menor, durant els 3 anys següents a la data de la inscripció en el Registre Civil; si la inscripció no és necessària, es té dret a la deducció durant els 3 anys posteriors a la data de la resolució judicial o administrativa que la declari. I, finalment, si té lloc l'adopció d'un menor que prèviament hagi estat en règim d'acolliment o bé es produeixi un canvi en la situació d'aquest acolliment, la deducció per maternitat es practica durant el

Lectura recomanada

Quant a la imputació de rendes en el règim de transparència fiscal internacional, podeu veure l'apartat 8 de l'article 91 LIRPF.

temps que resti fins a esgotar el termini de 3 anys, d'acord amb el que preveu l'article 60.3 RIRPF.

El Reglament també preveu que en el cas de diversos contribuents amb dret a la deducció respecte del mateix acollit o tutelat, la deducció esmentada s'ha de prorratejar per parts iguals (article 60.4 RIRPF).

El segon requisit per a la pràctica d'aquesta deducció per maternitat, com s'ha vist, és que la mare ha de fer una activitat per compte propi o aliè per la qual estigui donada d'alta en el règim corresponent de la Seguretat Social o mutualitat. Aquest requisit es compleix encara que la dona estigui en situació de baixa per maternitat, ja que això no implica deixar d'exercir una activitat per compte propi o aliè.

Finalment, amb relació a la quantia de la deducció, ja s'ha assenyalat que ascendeix a 1.200 euros anuals per cada fill menor de 3 anys. Quant a això, cal recalcar que la deducció es calcula de forma proporcional al nombre de mesos en què es compleixin, de forma simultània, els requisits que ja s'han analitzat i té, com a límit per a cada fill, les cotitzacions i quotes totals a la Seguretat Social o mutualitats meritades en cada període impositiu posteriorment al naixement o a l'adopció.

Quant a això, cal tenir en compte que, en cas de naixement del fill durant el període impositiu, es computa, a efectes del límit de la deducció, el mes en què es produeix aquest naixement. Tanmateix, si durant el període impositiu el fill compleix els 3 anys o bé es produeix la cessació en la convivència, no es computa el mes en què tenen lloc aquestes circumstàncies.

Finalment, a efectes del càlcul d'aquest límit, es tenen en compte les cotitzacions i quotes pels seus imports íntegres, és a dir, sense prendre en consideració les bonificacions que puguin correspondre i entenent per cotització la suma del que s'ha cotitzat tant a compte del treballador com de l'ocupador.

Exemple

La senyora López és una treballadora per compte d'altri que té al començament d'aquest exercici dos fills, d'1 i 2 anys, respectivament. El segon dels seus fills, tanmateix, compleix els 3 anys el mes d'octubre d'aquest exercici. A més, el mes de juliol ha nascut un tercer fill. Cap dels fills no obté rendes i tots viuen amb la senyora López.

Les cotitzacions mensuals de la senyora López a la Seguretat Social són les següents, de gener a desembre, 180 euros, 140 euros, 110 euros, 160 euros, 80 euros, 170 euros, 90 euros, 80 euros, 70 euros, 70 euros, 80 euros i 100 euros.

Respecte a la deducció pel fill de la senyora López que neix el mes de juliol d'aquesta exercici, en principi, es podria deduir 600 euros, que és el resultat de prorratejar la quantia de 1.200 euros entre el nombre de mesos en què es compleixen els requisits, incloent-hi el mes del naixement ($1.200 \times 6/12$). Tanmateix, la suma de les cotitzacions realitzades en el període esmentat, de juliol a desembre, ascendeixen únicament a 490 euros. Per la qual cosa aquesta serà la quantia de la deducció.

Amb relació a la deducció pel fill que compleix els 3 anys en aquest període, la deducció, prorratejant l'import de 1.200 euros entre el nombre de mesos que es compleixen els requisits, excloent-ne el mes en què es compleixen els 3 anys, ascendeix a 900 euros ($1.200 \times 9/12$). Aquesta quantitat no supera la suma de les cotitzacions realitzades des de gener fins a setembre, que ascendeix a 1.080 euros, per la qual cosa la deducció de 900 euros és totalment aplicable.

Finalment, la deducció pel fill de la senyora López d'1 any d'edat ascendeix a 1.200 euros, ja que es compleixen els requisits durant tot el període i la suma total de cotitzacions, que ascendeix a 1.330 euros, supera l'import esmentat.

d) Per diversos motius, per a calcular la quota diferencial que ha d'ingressar el contribuent o ha de tornar l'Administració, cal deduir de la quota líquida el **conjunt de pagaments a compte suportats o efectuats pel contribuent**, és a dir, l'import de les retencions, els ingressos a compte i els pagaments fraccionats, sempre que s'hagin ajustat al que preveuen la LIRPF i les seves normes de desplegament,* i també les retencions i els ingressos a compte de l'impost de la renda de no-residents si el contribuent ha canviat la residència de l'estranger a Espanya.

* Article 79.b LIRPF.

6. Tributació familiar

Malgrat que l'IRPF es concep com un gravamen netament individual, la LIRPF continua establint amb caràcter opcional un règim de **tributació conjunta** de les persones que formen part de les unitats familiars que defineix la mateixa llei. Aquest règim implica la subjecció conjunta i solidària de tots els membres de la unitat familiar al tribut, i també la introducció d'algunes modificacions en la quantitat i les condicions d'aplicació del mínim personal i familiar. No obstant això, quant a la resta, implica l'aplicació de les regles generals de l'impost.

Evolució legislativa

La Llei 44/1978 de l'IRPF establia la família com a unitat de tributació, obligant a tributar de forma conjunta tots els seus membres. No obstant això, es reconeixien una sèrie de deduccions d'import fix per matrimoni i per fills, que, d'acord amb el que establia la doctrina, eren insuficients per a compensar l'efecte del gravamen sobre l'acumulació de renda de tots els membres de la unitat familiar.

Posteriorment, la Llei 48/1985, de reforma de l'IRPF, va mantenir els caràcters bàsics d'aquest sistema de tributació, però introduint una deducció alternativa a la de matrimoni, anomenada variable, "per a les unitats familiars amb més d'un perceptor de rendiments positius del treball personal dependent o d'activitats professionals, artístiques o empresarials.

Més tard, la Sentència del Tribunal Constitucional de 20 de febrer de 1989 va qüestionar amb deteniment el règim tributari comentat que, com hem vist, obligava a la tributació conjunta de tots els membres de la unitat familiar. Aquesta sentència va declarar inconstitucional el sistema d'acumulació de rendes, argumentant que contravenia els principis constitucionals d'igualtat (article 14 CE) i de protecció a la família (article 39 CE). Igualment, el Tribunal va declarar en aquesta sentència que la tributació conjunta assenyalada vulnerava el dret a la intimitat de les persones (article 18 CE).

Per a adaptar la normativa a la doctrina establerta pel Tribunal Constitucional, s'aprova la Llei 20/1989, que permet al subjecte passiu l'opció per la declaració separada i hi afegeix la deducció conjunta, aplicable de manera alternativa a la deducció variable, per als subjectes passius que optessin per tributar de manera conjunta.

Posteriorment, la Llei 18/1991, de l'IRPF, estableix la tributació individual com a règim general de subjecció a l'impost, i permet l'opció per la tributació conjunta. Aquesta norma elimina la deducció variable i la deducció conjunta, i estableix un sistema de doble tarifa com a mecanisme de correcció de l'efecte de l'acumulació de rendes en la unitat familiar. Així, si els subjectes passius optaven per la tributació conjunta, era d'aplicació una escala de gravamen amb menor grau de progressivitat que la prevista per a la tributació individual.

Finalment, la Llei 40/1998, de l'IRPF, introdueix també modificacions en relació amb la tributació familiar, encara que mantenint els principis bàsics de la llei anterior. En aquest sentit, desapareix el sistema de doble tarifa i s'estableix un mecanisme de mínims exempts de tributació per a les persones que optin per la tributació conjunta, en substitució de l'escala de gravamen ja esmentada. Amb la reforma parcial operada per la Llei 46/2002, es manté el sistema descrit, que incrementa tant l'import com el nombre de mínims exempts. El text refós de la LIRPF de 2004 va mantenir aquesta regulació.

La LIRPF fixa les **modalitats d'unitat familiar** següents:

a) La integrada pels cònjuges no separats legalment i, si els tenen, els fills menors (amb l'excepció dels que visquin independentment d'ells amb el seu consentiment) i els majors d'edat impossibilitats judicialment subjectes a pàtria potestat prorrogada o rehabilitada.

b) En els casos de separació legal, o si no hi ha vincle matrimonial, la formada pel pare o la mare i tots els fills que convisquin amb un o un altre i que reuneixin els requisits assenyalats abans.

Naturalment, ningú no pot formar part de dues unitats familiars alhora. La determinació dels membres de la unitat familiar es fa tenint en compte la situació existent en data 31 de desembre.*

* Article 82 LIRPF.

Com que som davant d'un règim voluntari, convé indicar que **l'opció per la tributació familiar** es pot fer en qualsevol període sense que vinculi per als successius, però sempre ha de comprendre tots els membres de la unitat familiar, ja que si un d'ells presenta una declaració individual, llavors els altres membres han de tributar per aquest mateix règim.

L'opció exercida per a un mateix període impositiu no es pot modificar posteriorment respecte al període si ha finalitzat el termini reglamentari de presentació de la declaració; i en cas de falta de declaració, els contribuents han de tributar individualment, llevat que manifestin expressament l'opció elegida en el termini de deu dies a partir del requeriment de l'Administració Tributària.*

* Article 83 LIRPF.

Exemple

Els senyors Fernández estan casats i presenten declaració conjunta amb els seus fills, ingressant un import de 2.000 euros. Posteriorment, descobreixen que si haguessin presentat les seves declaracions de forma individual haurien obtingut un resultat més favorable i, per aquest motiu, presenten, abans de finalitzar el període voluntari d'ingrés de l'IRPF, sengles declaracions complementàries rectificanc la declaració conjunta.

Les declaracions dels senyors Fernández, que s'acullen al sistema de declaració individual, són perfectament vàlides; per tant, produeix plens efectes el canvi d'opció efectuat, ja que s'han presentat les declaracions complementàries esmentades dins del termini voluntari d'ingrés de l'IRPF.

En cap altre cas, és a dir, si les declaracions complementàries esmentades s'haguessin presentat després de l'acabament del període voluntari d'ingrés de l'IRPF, no produiria efectes el canvi d'opció realitzat.

Amb relació al **contingut substantiu de la tributació familiar**, les normes aplicables es poden resumir de la manera següent:*

* Article 84 LIRPF.

a) Exceptuant les especialitats establertes expressament, s'hi apliquen les **regles generals** de l'impost per a la determinació de la renda.

b) Les rendes de qualsevol tipus obtingudes per totes les persones que integren la unitat familiar que hagi optat per la tributació conjunta **es graven de manera acumulada** o, dit d'una altra manera, s'integren a una única base.

c) Respecte a l'**aplicació del mínim personal**, en qualsevol de les modalitats d'unitat familiar la quantia aplicable és de 5.050 euros anuals, amb independència del nombre de membres que en formin part.

No obstant això, per a l'aplicació del mínim del contribuïent per edat superior a 65 o 75 anys, així com per a l'aplicació del mínim per descendents, es tenen en compte les circumstàncies personals de cada un dels cònjuges integrats a la unitat familiar. Ara bé, en cap cas no és procedent l'aplicació d'aquests mínims pels fills, sense perjudici de la quantitat que correspongui pel mínim per descendents i discapacitat.

D'altra banda, la base imposable es redueix (amb caràcter previ a les reduccions per aportacions i contribucions a sistemes de previsió social, per aportacions i contribucions a sistemes de previsió social constituïts a favor de persones amb discapacitat, reduccions per aportacions a patrimonis protegits de les persones amb discapacitat i a mutualitats de previsió social d'esportistes professionals) en el cas de les unitats familiars matrimonials en 3.400 euros anuals i en el cas de les unitats familiars monoparentals en 2.150 euros anuals. Aquesta reducció s'aplica a la base imposable general sense que pugui resultar negativa i, si escau, el romanent minora la base imposable de l'estalvi, que tampoc no pot resultar negativa.

Tanmateix, no s'aplica la reducció corresponent a les unitats familiars monoparentals quan el contribuïent convisqui amb el pare o la mare d'alguns dels fills que formen part de la seva unitat familiar. Amb això, es pretén evitar el tracte de favor a les parelles davant dels matrimonis.

Exemple

Els senyors Suárez estan casats i tributen per la modalitat de tributació familiar. El marit té 78 anys, mentre que la dona té 67 anys amb una minusvalidesa superior al 33%. Conviu amb el matrimoni el pare de la dona, de 94 anys, que obté unes rendes anuals inferiors a 8.000 euros i no ha presentat declaració o sol·licitud de devolució.

Les reduccions per mínim personal que corresponen al matrimoni dels senyors Suárez són les següents: en primer lloc, el mínim personal de tots dos ascendeix a 5.050 euros més 900 més 1.100 per l'edat del marit i 900 per l'edat de la dona.

Quant al mínim per ascendents, correspon aplicar 900 euros més 1.100 perquè és el pare més gran de 75 anys. En total, 2.000 euros.

Respecte al mínim per discapacitat, correspon aplicar una reducció per la dona de 2.270 euros.

d) Una altra especialitat és la referida al límit màxim de reducció de la base imposable per **aportacions i contribucions a sistemes de previsió social i sistemes de previsió social constituïts a favor de persones amb discapaci-**

tat, aportacions a patrimonis protegits de les persones amb discapacitat i mutualitats de previsió social d'esportistes professionals, perquè el límit d'aquestes aportacions no constitueix un límit conjunt familiar, sinó que es computa individualment per a cada partícip o mutualista integrat a la unitat familiar.

Exemple

Els senyors Peláez estan casats i presenten declaració conjunta en aquest exercici. Tenen les bases imposables generals següents: el marit 6.000 euros i la dona 40.000 euros; mentre que la base imposable conjunta és de 46.000 euros.

Amb relació a les reduccions per aportacions a plans de pensions, cal tenir en compte que el marit ha fet una aportació al seu pla de pensions per un import de 8.000 euros, igual que la dona, que també ha fet una aportació al seu pla de pensions de 8.000 euros, a més de la contribució de la seva empresa de 5.000 euros.

En el cas de la declaració conjunta que fan els senyors Peláez no s'apliquen individualment els límits màxims de reducció, ja que no en resulta una base liquidable general negativa; per tant, es redueixien íntegrament les aportacions de tots dos cònjuges ($8.000 + 8.000 + 5.000 = 21.000$ euros).

En aquest cas, es produeix, per tant, un transvasament de 2.000 euros d'aportacions del marit que redueixen la base imposable de la dona.

En efecte, després de l'aplicació de les reduccions per aportacions a plans de pensions, la base liquidable general del marit ascendiria a un total de -2.000 euros ($6.000 - 8.000$), que es perdrien, ja que la base liquidable no pot ser negativa, i la base liquidable general de la dona seria d'un import de 27.000 euros ($40.000 - 13.000$). Mentre que la base liquidable general comuna és de 25.000 euros.

e) Sense cap tipus de limitacions, és possible **compensar** en tributació conjunta les pèrdues patrimonials i les bases liquidables negatives procedents de declaracions individuals.

En canvi, la compensació de partides negatives procedents de declaracions conjuntes si posteriorment un dels contribuents presenta declaració individual es limita a les persones físiques que van generar les rendes negatives.

Exemple

Els senyors Álvarez estan casats i junt amb el seu fill menor constitueixen una unitat familiar. L'any 2003 van presentar les seves declaracions de forma separada. El marit tenia una base liquidable general negativa de 6.000 euros i la dona la va tenir positiva i va ingressar una quota diferencial per un import de 800 euros. L'any 2004, decideixen presentar declaració conjunta, amb una base liquidable conjunta de 40.000 euros.

En l'exercici de 2004, els senyors Álvarez poden compensar la base liquidable negativa del marit corresponent a l'exercici del 2003, que ascendia a 6.000 euros. De manera que en l'exercici de 2004, la base liquidable conjunta corresponent serà positiva per un import de 34.000 euros ($40.000 - 6.000$).

f) Tots els membres de la unitat familiar que hagin optat per la tributació conjunta **responen de manera conjunta i solidària** del pagament del tribut, sens perjudici del dret posterior al prorrateig del deute tributari.

La tributació conjunta o familiar, una vegada eliminada la tarifa especial que establia l'anterior normativa de l'IRPF per a aquest règim, no té més especia-

litats, de manera que, a la pràctica, el principal avantatge que implica respecte a la tributació individual és la possibilitat de les unitats monoparentals de computar un mínim personal incrementat o duplicat si són unions matrimonials.

Per aquest motiu, es pot afirmar que aquest règim és beneficiós fiscalment, i gairebé en exclusiva, per a les unitats familiars monoparentals o per a les unions matrimonials en què només un dels cònjuges aporta rendes de quantitat significativa.

7. Règims especials

Finalment, s'integren a la base imposable de l'IRPF una sèrie de conceptes que podem agrupar sota la denominació de **règims especials** (que en la LIRPF anterior es denominaven *rendes imputades*, és a dir, rendes que no estan disponibles per al contribuent, però que per diverses raons són objecte de gravamen), regulats en els art. 85 a 95.

Es tracta dels règims especials següents: les rendes immobiliàries imputades als titulars d'habitatges urbans que no generen rendiments del capital; les rendes imputades als socis, hereus, comuners o partícips de les entitats en règim d'atribució de rendes; les rendes imputades en la denominada transparència fiscal internacional; les rendes imputades per la cessió de drets d'imatge; el règim especial per a treballadors desplaçats i, finalment, les rendes imputades als socis o partícips d'institucions d'inversió col·lectiva constituïdes en paradisos fiscals.

7.1. Imputació de rendes immobiliàries

El primer tipus de rendes imputades són les **rendes immobiliàries** que han de computar els titulars de béns immobles urbans, excloent-ne l'habitatge habitual i el sòl no edificat, així com els titulars d'immobles rústics amb construccions que no resultin indispensables per al desenvolupament d'explotacions agrícoles, ramaderes o forestals, que no es trobin afectes en ambdós casos a activitats econòmiques ni generin rendiments del capital (exclosos l'habitatge habitual i el sòl no edificat).

L'import de la renda imputada ha de ser, com a regla, del 2% del valor cadastral de l'immoble determinat proporcionalment al nombre de dies que correspongui en cada període impositiu. En el supòsit que els valors cadastrals hagin estat revisats, modificats o determinats d'acord amb un procediment de valoració col·lectiva de caràcter general i hagin entrat en vigor a partir de l'1 de gener de 1994, la renda imputada ha de ser de l'1,10% del valor cadastral, i si en la data de meritació de l'impost els béns immobles urbans manquen de valor cadastral o bé aquest no s'ha notificat al titular, la renda imputada ha de ser de l'1,10% del 50% del valor corresponent a l'immoble a efectes de l'IP.

Supòsits específics de rendes immobiliàries

Quan es tracti d'immobles en construcció i en els casos en què per raons urbanístiques l'immoble no sigui susceptible d'ús, no s'estima cap renda. En els supòsits de multipropietat o d'aprofitament per torns de béns immobles amb una durada superior a dues setmanes l'any, la imputació s'ha d'efectuar al titular del dret real, prorratejant el valor

Lectura recomanada

Respecte de la consideració de béns immobles de naturalesa urbana, podeu veure l'article 61.3 del TRLRHL i els articles 6 a 8 i la DT 1a. del RD legislatiu 1/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei del cadastre immobiliari.

Lectura recomanada

Sobre els supòsits de multipropietat, podeu veure la Llei 42/1998, de 15 de desembre.

cadastral en funció de la durada anual del període d'aprofitament. Quan a la data de meritació de l'impost els immobles manquen de valor cadastral o no ha estat notificat als titulars, s'ha de prendre com a base d'imputació el preu d'adquisició del dret d'aprofitament.

Aquestes rendes immobiliàries s'imputen als titulars dels béns immobles; així, el criteri d'individualització és idèntic al dels rendiments del capital. No obstant això, si existeixen drets reals de gaudi, llavors el titular del dret ha de ser l'encarregat de computar la renda que, d'altra banda, correspondria al propietari*.

* Article 85 LIRPF

7.2. Entitats en règim d'atribució de rendes

En el segon supòsit de rendes imputades, obeeixen al **règim d'atribució de rendes**,* segons el qual les rendes corresponents a les entitats sense personalitat jurídica previstes en l'article 35.4 de la LGT s'atribueixen als socis, hereus, comuners o partícips, respectivament, d'acord amb la naturalesa derivada de l'activitat o font de la qual procedeixen. Les entitats en règim d'atribució de rendes no estan subjectes a l'impost sobre societats.

* Articles 86 a 90 LIRPF

En general, les rendes es determinen d'acord amb les normes de l'IRPF, però no són aplicables les reduccions següents: reduccions de rendiments del capital immobiliari per arrendament d'immobles destinats a habitatge i per rendiments amb un període de generació superior a dos anys o obtinguts de forma notòriament irregular en el temps; reduccions del rendiment del capital immobiliari aplicables a propietat intel·lectual, assistència tècnica, arrendament de béns mobles i cessió del dret a l'explotació de la imatge, quan tenen un període de generació superior a dos anys o s'han obtingut de forma notòriament irregular en el temps, i les reduccions aplicables als rendiments d'activitats econòmiques. Com a especialitat, la renda atribuïble es determina d'acord amb el TRLIS quan tots els membres de l'entitat siguin subjectes passius d'aquest impost o quan aquests membres són contribuents per l'IRNR amb establiment permanent.

En tots els casos, les rendes estan subjectes a retenció o ingrés a compte i s'atribueixen als partícips de les entitats segons les normes o pactes aplicables en cada cas o, si aquests no consten en l'Administració, per parts iguals. D'altra banda, els esmentats partícips contribuents per l'IRPF es poden aplicar les reduccions per les rendes generades en més de dos anys o irregulars en el temps.

Per acabar, qui tingui la representació de les entitats en règim d'atribució de rendes, o fins i tot els mateixos membres de les entitats quan aquestes siguin estrangeres, han de presentar una declaració informativa relativa a les rendes que s'han d'atribuir als seus membres, encara que aquest deure no s'exigeix a aquelles entitats que no exerceixin activitats econòmiques i que obtinguin unes rendes no superiors a tres mil euros anuals.

7.3. Transparència fiscal internacional

Com a tercer presumpte règim especial, cal fer referència a les rendes imputades en la **transparència denominada fiscal internacional***, que fa computar a la base imposable del contribuent determinades rendes positives obtingudes per entitats no residents en territori de la Unió Europea (excepte si resideixen en un paradís fiscal), beneficiàries d'un règim fiscal privilegiat que són controlades per ell o per altres contribuents amb qui té vincles de parentiu, pel fet de tenir una participació igual o superior al 50% de capital, fons propis, resultats o drets de vot en la data de tancament de l'exercici social de l'entitat no resident participada.

* Article 91 LIRPF

La imputació de la renda positiva es produeix exclusivament quan es tracti de rendes no derivades d'una activitat empresarial o econòmica (segons el sentit donat a aquesta expressió per la LIRPF). Entre d'altres, les rendes positives que provenen de la titularitat de béns immobles, llevat que es trobin afectes a una activitat empresarial, les derivades de la participació en fons propis d'entitats o de la cessió a tercers de capitals propis, llevat que, per exemple, les tinguin entitats de crèdits i companyies d'assegurances com a conseqüència de l'exercici de les seves activitats, etc.

Tenint en compte la possibilitat que l'entitat no resident obtingui simultàniament rendes derivades d'una activitat econòmica i altres de mancades d'aquesta característica, s'ha previst que quan l'import de les rendes no derivades d'una activitat econòmica sigui inferior a un determinat percentatge del total de les rendes obtingudes per aquesta entitat no resident, no es duu a terme la imputació d'aquelles.

Perquè es pugui aplicar aquest règim és necessari, a més, que l'entitat no resident gaudeixi d'un règim fiscal privilegiat, i s'entén que és així quan l'import satisfet per l'entitat no resident és, amb motiu del gravamen de naturalesa idèntica o anàloga a l'IS, inferior al 75% del que li hauria correspost d'acord amb el TRLIS per l'impost espanyol.

L'import de la renda positiva que s'ha d'imputar a la base imposable general es calcula d'acord amb el que preveu el TRLIS, i s'imputa al període impositiu que correspongui el dia en què l'entitat no resident hagi conclòs l'exercici social. El contribuent pot optar per imputar la renda en el període impositiu corresponent al dia en què s'aprovin els comptes socials de l'exercici, sempre que no hagin transcorregut més de sis mesos des de la data de tancament d'aquest.

Rendes no derivades...

... d'una activitat econòmica són, per exemple, les rendes procedents d'immobles, actius financers o increments de patrimoni, quan la suma de tots els impostos sigui inferior al 15% de la renda total o al 4% dels ingressos totals de l'entitat no resident.

En qualsevol cas, la xifra que s'ha d'imputar al contribuent es determina en proporció a la participació en els resultats i, de manera subsidiària, a la participació en el capital, els fons propis o els drets de vot de l'entitat de la qual sigui titular.

Per acabar, és deduïble de la quota líquida de l'IRPF l'impost satisfet efectivament a l'estranger a causa de la distribució de dividendes o participacions en beneficis per la part corresponent a la renda positiva inclosa en la base imposable. Però en cap cas no es pot deduir un import superior a la quota íntegra que li correspondria pagar a Espanya per la renda positiva inclosa en la base imposable, i tampoc no pot deduir els impostos satisfets en països o territoris qualificats com a paradisos fiscals.

7.4. Drets d'imatge

El quart supòsit que hem d'examinar és el de la **cessió de drets d'imatge**, que sol donar lloc a rendiments del capital mobiliari, però que, si s'obtenen per mitjà de societats fictícies, podrien quedar al marge del tribut.

Per això s'ha establert aquest règim especial d'imputació, el qual és aplicable sempre que es presentin les **circumstàncies** següents:

- a) El contribuent ha hagut de cedir el dret a l'explotació de la pròpia imatge o ha d'haver autoritzat alguna altra persona o entitat per efectuar aquesta cessió.
- b) Cal que el contribuent presti serveis a una persona o entitat en l'àmbit d'una relació laboral.
- c) Cal que la persona o l'entitat amb què el contribuent manté la relació laboral (o qualsevol altra persona o entitat vinculada a aquells) hagi obtingut mitjançant actes concertats amb persones o entitats residents o no residents la cessió del dret a l'explotació, o bé l'autorització per a utilitzar la imatge del contribuent.
- d) L'import dels rendiments de treball obtinguts en el període impositiu per la persona física contribuent ha de ser inferior al 85% de la suma d'aquests rendiments del treball i l'import total satisfet en concepte de cessió de drets d'imatge.

La quantitat que s'ha d'imputar en la base imposable és el resultat de sumar el valor de la contraprestació satisfeta i l'ingrés a compte, que, si aquest és el cas, ha de practicar l'entitat amb la qual el contribuent manté la relació laboral quan la contraprestació es doni a una persona o a entitat no resident. Al resultat d'aquesta suma cal restar-li el valor de la contraprestació obtinguda per la persona física com a conseqüència de la cessió o autorització del dret a l'explotació de la imatge a la persona o entitat (tant si és resident com si no ho és).

Es tracta d'un règim articulat d'una manera summament complexa que pot interferir amb el de la transparència fiscal, amb la qual cosa ha d'estar coordinat, i que a més és gairebé inevitable que doni lloc a una doble imposició, que el TRLIRPF pretén corregir establint una sèrie de deduccions específiques que se

Lectura recomanada

Sobre la imputació de rendes com a conseqüència de la cessió de drets d'imatge, podeu veure l'article 93 LIRPF.

sumen a les que el contribuent pugui haver de practicar en la quota íntegra del tribut.

7.5. Règim especial per a treballadors desplaçats

El cinquè dels règims especials és el relatiu als **treballadors desplaçats a territori espanyol***. D'acord amb ell, qui adquireixi la residència fiscal espanyola com a conseqüència del seu desplaçament per motius de treball a territori espanyol pot optar entre tributar per l'IRPF o per l'IRNR en el període de canvi de residència i durant els cinc següents, complint determinats requisits i mantenint la condició de contribuent per l'IRPF.

* Articles 93 LIRPF
i 113 a 120 RIRPF

Quant a això, l'art. 93 LIRPF estableix els requisits següents que han de complir els contribuents per poder-se acollir a aquest règim:

- Que no hagin estat residents a Espanya durant els deu anys anteriors al seu nou desplaçament a territori espanyol.
- Que el desplaçament a territori espanyol es produeixi com a conseqüència d'un contracte de treball. S'entén complerta aquesta condició quan s'iniciï una relació laboral, ordinària o especial, o estatutària amb un ocupador a Espanya, o quan el desplaçament sigui ordenat per l'ocupador i existeixi una carta de desplaçament d'aquest, i el contribuent no obtingui rendes que es qualificarien com a obtingudes mitjançant un establiment permanent situat en territori espanyol.
- Que els treballs es realitzin efectivament a Espanya. S'entén complerta aquesta condició fins i tot quan part dels treballs es prestin a l'estranger, sempre que la summa de les retribucions corresponents als treballs esmentats, tinguin o no la consideració de rendes obtingudes en territori espanyol d'acord amb l'article 13.1.c del text refós de la Llei de l'impost sobre la renda de no residents, aprovat pel Reial decret legislatiu 5/2004, de 5 de març, no excedeixi del 15% de totes les contraprestacions del treball. Quan en virtut del que estableix el contracte de treball el contribuent assumeixi funcions en una altra empresa del grup, en els termes establerts en l'article 42 del Codi de comerç, fora del territori espanyol, el límit anterior s'eleva al 30%.
- Quan no es pugui acreditar la quantia de les retribucions específiques corresponents als treballs realitzats a l'estranger, per al càlcul de la retribució corresponent a aquests treballs s'han de considerar els dies que efectivament el treballador ha estat desplaçat a l'estranger.
- Que aquests treballs es realitzin per a una empresa o entitat resident a Espanya o per a un establiment permanent situat a Espanya d'una entitat no resident en territori espanyol. S'entén complerta aquesta condició quan els serveis redundin en benefici d'una empresa o entitat resident a Espanya o d'un establiment permanent situat a Espanya d'una entitat no resident en

territori espanyol. En el cas que el desplaçament s'hagi produït en el si d'un grup d'empreses, en els termes establerts en l'article 42 del Codi de comerç, i exclusivament a aquests efectes, cal que el treballador sigui contractat per l'empresa del grup resident a Espanya o que es produeixi un desplaçament a territori espanyol ordenat per l'ocupador.

- Que els rendiments del treball que es derivin d'aquesta relació laboral no estiguin exempts de tributació per l'impost sobre la renda de no residents.

D'altra banda, cal esmentar que el contribuïent que opti per la tributació per l'IRNR queda subjecte a gravamen en l'impost sobre el patrimoni per obligació real.

7.6. Institucions d'inversió col·lectiva en paradisos fiscals

Finalment, es regula el **règim especial de les institucions d'inversió col·lectiva** que recull el TRLIRPF en termes molt semblants als del TRLIS. Aquest disposa, a banda de la tributació de les rendes obtingudes pels partícips com a rendiments del capital mobiliari (pels resultats distribuïts) o guanys i pèrdues patrimonials (per la transmissió o reembors de les accions o participacions), una nova renda imputada als contribuïents per l'IRPF que participin en institucions d'inversió col·lectiva constituïdes en paradisos fiscals.

Els contribuïents que tinguin la condició de socis o partícips d'institucions d'inversió col·lectiva s'han d'imputar les rendes següents: els guanys o pèrdues patrimonials produïdes per la transmissió de les accions o participacions o pel reembors d'aquestes últimes i els resultats distribuïts per les institucions d'inversió col·lectiva.

El règim especial esmentat és d'aplicació als socis o partícips d'institucions d'inversió col·lectiva (que no estiguin constituïdes en paradisos fiscals), que hagin estat constituïdes i que estiguin domiciliades en algun estat membre de la Unió Europea i que estiguin inscrites en el registre especial de la Comissió Nacional del Mercat de Valors, a l'efecte de la seva comercialització per entitats residents a Espanya.

Els contribuïents que participen en **institucions d'inversió col·lectiva constituïdes en països o territoris considerats com a paradisos fiscals** han d'integrar a la seva base imposable general la diferència positiva (mai negativa) entre el valor de liquidació de participació el dia de tancament del període impositiu i el seu valor d'adquisició. Els beneficis distribuïts per la institució d'inversió col·lectiva no s'imputen i minoren el valor d'adquisició de la participació.

La quantitat imputada es considera un valor d'adquisició superior a efectes fiscals. Així, es tracta de corregir l'eventual doble imposició derivada del grava-

Lectura recomanada

Amb relació a la tributació dels socis o partícips en el règim especial de les institucions d'inversió col·lectiva, podeu consultar l'article 94 LIRPF.

men de la renda, en primer lloc, mitjançant la referida imputació i, posteriorment, quan es transmet l'acció o es percep el benefici distribuït.

Per fi, s'estableix una presumpció que admet prova en contra en virtut de la qual la diferència entre el valor de liquidació de la participació i el seu valor d'adquisició és del 15% del valor d'adquisició. Amb això es vol establir una renda presumpta per al cas que l'Administració Tributària no tingui informació respecte als valors de liquidació de les entitats constituïdes en paradisos fiscals.

Per a calcular el guany o la pèrdua patrimonial en els casos de transmissió o reembors a títol oneros d'accions o participacions representatives del capital o patrimoni d'aquest tipus d'institucions, s'ha de tenir en compte la diferència entre el valor d'adquisició i el valor de transmissió (determinat pel valor liquidatiu aplicable en la data en què aquesta transmissió o reembors es produeixi o, si de cas hi manca, per l'últim valor liquidatiu publicat).

8. Gestió de l'impost

La gestió de l'IRPF, com la de la majoria dels grans impostos en els moderns sistemes tributaris de masses, descansa sobre la **col·laboració del contribuent**, que, en compliment dels deures legals deguts, no solament ha de declarar totes les dades i circumstàncies rellevants per a calcular el tribut, sinó que simultàniament ha de practicar una autoliquidació i fer l'ingrés de l'import del deute resultant.

A més, hi hem d'afegir que per a facilitar de manera contínua la liquiditat que necessita el Tresor i, alhora, que aconseguixi un efecte d'il·lusió fiscal que faci suportable el gravamen (alhora que proporciona a l'Administració un gran volum d'informació), s'han establert mecanismes de **retenció i ingressos a compte** basats en l'exigència legal de col·laboració dels pagadors de rendes, els quals compleixen un paper essencial en la gestió del tribut.

En aquesta mateixa línia, el propòsit principal de les reformes introduïdes en aquesta matèria ha estat ajustar al màxim el sistema de pagaments a compte, a fi que l'import d'aquests pagaments es correspongui el més exactament possible amb la quota final que s'ha de satisfer, de manera que es pugui reduir el nombre de declarants i de sol·licituds de devolució.

8.1. Obligació de declarar

La regulació d'**haver de declarar** obeeix al propòsit d'ajustar al màxim el sistema de pagaments a compte. S'eximeixen d'aquest deure els contribuents que obtinguin exclusivament les rendes següents:

a) Rendiments del treball, amb el límit de 22.000 euros bruts anuals. Aquest límit es redueix a 10.000 euros en quatre casos: si el contribuent percep rendiments del treball de més d'un pagador (excepte si la suma de les quantitats percebudes del segon i de la resta dels pagadors no superen en conjunt els 1.500 euros bruts anuals, i si es tracta de contribuents que perceben exclusivament rendiments dels previstos en l'article 17.2.a LIRPF, és a dir, pensions, prestacions de mutualitats generals obligatòries de funcionaris, prestacions de plans de pensions, prestacions per jubilació i invalidesa o prestacions dels plans de previsió assegurats, ja que llavors el límit és el general, de 22.000 euros bruts anuals); si el contribuent percep pensions compensatòries del cònjuge o anualitats per aliments no imposades per decisió judicial, és a dir, no exemptes de l'impost; si el pagador dels rendiments del treball no està obligat

Lectura recomanada

Amb relació a l'obligació del contribuent de declarar, podeu veure els articles 96 LIRPF i 61 RIRPF.

a retenir d'acord amb la previsió reglamentària, o quan el contribuïent percep rendiments íntegres del treball no subjectes a tipus fix de retenció.

b) Rendiments del capital mobiliari i guanys patrimonials sotmesos a retenció o ingrés a compte, amb el límit de 1.600 euros anuals.

c) Rendes immobiliàries imputades, rendiments del capital mobiliari no subjectes a retenció derivats de lletres del Tresor i subvencions per a l'adquisició d'habitatges de protecció oficial o de preu taxat, amb el límit conjunt de 1.000 euros anuals, i pèrdues patrimonials inferiors a 500 euros.

d) Rendiments del treball, de capital o d'activitats professionals, i també guanys patrimonials, amb el límit conjunt de 1.000 euros anuals.

En tot cas, estan obligats a declarar els contribuïents que tinguin dret a practicar deduccions per adquisició d'habitatge, per compte estalvi-empresa, per doble imposició internacional, o que facin aportacions a patrimonis protegits de les persones amb discapacitat, plans de pensions, plans de previsió assegurats o a mutualitats de previsió social, plans de previsió social empresarial i assegurances de dependència que redueixin la base imposable.

La conseqüència pràctica de l'absència d'obligació de presentar la declaració és, fonamentalment, la disminució per als contribuïents dels costos indirectes derivats del compliment dels deures formals establerts per la normativa de l'IRPF, sens perjudici de la possibilitat de que se sol·liciti i, si s'escau, es confirmi l'esborrany de declaració, que sempre posseeix el contribuïent.

Quant a això, convé matisar la diferència que hi ha entre l'exclusió de l'obligació de declarar que preveu la LIRPF i l'establiment d'un mínim exempt en el tribut.

Quan s'articula l'exclusió de l'obligació de declarar, el fet imposable es produeix plenament, i hi estan subjectes i no exemptes la totalitat de les rendes del contribuïent. Mentre que, quan s'apliquen els mínims exempts previstos en la normativa (igual com succeeix amb qualsevol tipus d'exempció), encara que el fet imposable es produeix igualment, no s'origina cap gravamen sobre les rendes exemptes.

De manera que els contribuïents no sotmesos a l'obligació de declarar per raó de la naturalesa i quantia de les rendes obtingudes, queden, tanmateix, gravats per l'impost per mitjà de les retencions suportades en percebre aquestes rendes.

Exemple

El senyor Benítez obté les rendes següents durant l'exercici. Rendiments íntegres del treball personal, 18.000 euros; rendiments íntegres del capital mobiliari subjectes a retenció, 1.200 euros; rendes immobiliàries imputades, 600 euros, i rendiments íntegres del capital mobiliari derivats de lletres del Tresor, 500 euros.

Malgrat que els rendiments íntegres del treball personal i els del capital mobiliari subjectes a retenció obtinguts pel senyor Benítez no assoleixen els límits previstos per la normativa per a l'obligació de declarar, la suma de les rendes immobiliàries imputades obtingudes (600 euros) i dels rendiments íntegres del capital mobiliari derivats de les lletres del Tresor (500 euros) supera el límit establert pel fet de no estar obligat a declarar.

Per tant, el senyor Benítez està obligat a declarar en aquest exercici.

8.2. Autoliquidació, esborrany de declaració i comunicació de dades

Al deure de declarar, que afecta els contribuents que no estiguin eximits, d'acord amb els termes, els models, les formes i els terminis que fixi el ministre d'Hisenda, s'uneix el fet d'haver de practicar l'autoliquidació corresponent, és a dir, de determinar el deute tributari que els correspongui i, en cas que n'hi hagi, efectuar-ne l'ingrés, que es pot fraccionar en dues parts sense interès ni recàrrecs.

A més, el contribuent casat i no separat legalment amb una autoliquidació a ingressar pot sol·licitar la suspensió de l'ingrés del deute tributari en el moment de presentar la declaració, sense interessos de demora, en una quantia igual o inferior a la devolució a què tingui dret el seu cònjuge per aquest mateix impost, que ha de presentar la seva autoliquidació de manera simultània.

Lectura recomanada

Quant a l'autoliquidació i l'ingrés corresponent, podeu llegir els articles 97LIRPF i 62 RIRPF.

Quadre resum de les declaracions de l'IRPF (simplificada i ordinària) i del model 104 (devolució ràpida a contribuents no obligats a declarar, vigent fins a la Llei 35/2006), corresponent a l'exercici de 2003:

CONCEPTOS	TOTALES		DIFERENCIA		MEDIAS	
	EJERC 2.002	EJERC 2.003	VALORES	PORC.	EJERC 2.002	EJERC 2.003
NUMERO LIQUIDACIONES	15.461.362	15.965.761	504.399	3,25		
DE TRABAJO	13.233.504	14.230.139	996.635	7,53		
DE EST. DIRECTA	1.457.570	1.372.094	-85.476	-5,86		
DE EST. OBJ. NO AGRIC.	675.435	635.188	-40.247	-5,95		
DE EST. OBJ. AGRICOLA	1.060.979	1.061.123	-19.856	-1,83		
IMPORTE RDTO. NETO	248.276,84	263.416,29	15.139,44	6,09	16.037,12	16.478,16
% TRABAJO	79,83	80,57	0,74	0,92	79,83	80,57
% ACTIV. EN EST. DIR.	6,92	6,23	-0,69	-9,97	6,92	6,23
% ACTIV. EN EST. OBJ.	4,74	4,10	-0,64	-13,50	4,74	4,10
% OTROS.	8,49	9,07	0,58	6,83	8,49	9,07
B. LIQUIDABLE GENERAL	169.129,86	176.625,79	7.495,93	4,43	10.924,72	11.048,93
CUOTA INTFGRA	47.413,17	47.737,77	324,60	0,68	3.062,69	2.986,26
TIPO INTEGR0 TEORIC.	28,03	27,02	-1,01	-3,60	28,03	27,02
DEDUCCIONES TEORICAS	6.327,13	6.737,91	410,77	6,49	408,69	421,49
CUOTA LIQUIDA RESULT.	41.545,14	41.555,69	10,54	0,02	2.683,55	2.599,54
TIPO REAL	24,56	23,52	-1,04	-4,23	24,56	23,52
RETENC. TRABAJO	35.813,06	36.898,99	1.085,92	3,03	2.313,29	2.308,23
RETENC. CAPITAL MOB.	1.841,62	1.518,40	-323,22	-17,55	118,95	94,98
RETENC. ACTIV. ECONOM.	2.599,52	2.266,61	-332,90	-12,80	167,91	141,78
PAGDS FRAC. ACT. ECDN.	2.590,40	2.654,41	64,00	2,47	167,32	166,04
OTRAS RETENCIONES	1.637,05	1.823,22	186,17	11,37	118,66	114,05
SUMA PAGOS A CUENTA	44.694,90	45.384,67	689,77	1,54	2.887,00	2.839,07
A INGRESAR (*)	5.340,01	5.400,03	60,02	1,12	1.476,49	1.683,93
A DEVOLVER (*)	8.488,58	9.290,28	801,69	9,44	720,19	731,48

DISTRIBUCION POR DELEGACIONES ESPECIALES									
DELEGACIONES	LIQUIDACIONES								
	LIQUIDC MODELO - 104	% SOBRE TOTAL	LIQUIDAC MODELO - 100	% SOBRE TOTAL	LIQUIDAC. TOTALES	LIQUIDAC. INDIVIDUAL	% SOBRE TOTAL	LIQUIDAC. CONJUNTA	% SOBRE TOTAL
ANDALUCIA	134.063	5,09	2.496.584	94,90	2.630.647	1.600.835	60,85	1.029.812	39,14
ARAGON	24.592	4,08	577.523	95,91	602.115	431.310	71,63	170.805	28,36
ILLES BALEARS	8.463	2,22	371.839	97,77	380.302	288.678	75,90	91.624	24,09
CANARIAS	33.410	5,41	583.206	94,58	616.616	424.769	68,88	191.847	31,11
CANTABRIA	14.670	6,27	219.120	93,72	233.790	156.419	66,90	77.371	33,09
CAST. - LA MANCHA	33.169	4,78	660.089	95,21	693.258	417.205	60,18	276.053	39,81
CAST. - LEÓN	60.135	5,65	1.004.065	94,34	1.064.200	714.711	67,15	349.489	32,84
CATALUÑA	92.188	3,11	2.872.044	96,88	2.964.232	2.222.001	74,96	742.231	25,03
EXTREMADURA	27.128	7,02	359.259	92,97	386.387	234.185	60,60	152.202	39,39
GALICIA	59.768	5,88	955.815	94,11	1.015.583	689.122	67,85	326.461	32,14
MADRID	99.818	4,00	2.393.490	95,99	2.493.308	1.819.984	72,99	673.324	27,00
MURCIA	17.177	3,00	430.961	96,19	451.130	290.620	64,42	160.510	35,57
NAVARRA	2	100,00	0	0,00	2	2	100,00	0	0,00
PAIS VASCO	0	0,00	1	100,00	1	0	0,00	1	100,00
PDO. ASTURIAS	32.325	6,93	433.949	93,06	466.274	304.287	65,25	161.987	34,74
VALENCIA	67.439	3,65	1.779.821	96,34	1.847.260	1.291.480	69,91	555.780	30,08
LA RIOJA	5.031	3,64	132.840	96,35	137.871	99.965	72,50	37.906	27,49
NO RESIDENTES	26	0,92	2.771	99,07	2.797	1.946	69,57	851	30,42
NACIONAL	709.404	4,43	15.276.377	95,56	15.985.781	10.987.527	68,73	4.998.254	31,26

Font: Agència Estatal d'Administració Tributària. Departament d'Informàtica Tributari. <http://www.aeat.es/estad/estadirpf2003.htm>

Finalment, els contribuents poden sol·licitar que l'Administració Tributària els remeti, a efectes merament informatius, un **esborrany de declaració**, sempre que obtinguin rendes procedents exclusivament de rendiments del treball; rendiments del capital mobiliari subjectes a retenció o ingrés a compte, i els derivats de lletres del Tresor; imputacions de rendes immobiliàries, sempre que procedeixin com a màxim de dos immobles, i guanys patrimonials sotmesos a retenció o ingrés a compte, i també les subvencions per a l'adquisició d'habitatge habitual.

L'extensió de l'esborrany a tots els contribuents en la Llei 36/2006 ha suposat la supressió del règim de comunicació de dades per als contribuents no obligats a declarar.

En el règim de l'esborrany de declaració de l'article 98 LIRPF, s'hi indica que si el contribuent subscriu o confirma aquest esborrany, aquest document es considera declaració per l'IRPF, i si aquest subjecte considera que l'esborrany no reflecteix la seva situació tributària, ha de presentar la declaració corresponent*. Si bé el contribuent pot instar la seva rectificació quan entengui que s'han d'incloure dades personals o econòmiques no incloses en l'esborrany o adverteixi que conté dades errònies o inexactes, a través del procediment regulat reglamentàriament.

* Article 98 LIRPF i 64 RIRPF.

Si l'Administració Tributària no disposa de la informació necessària per a elaborar aquest esborrany, posa a disposició del contribuent les dades que li puguin facilitar la confecció de la declaració de l'impost.

El pagament dels deutes corresponents a l'IRPF es pot efectuar per mitjà del lliurament de béns que formin part del patrimoni històric espanyol i que esti-

gui inscrit en l'Inventari General de Béns Mobles o en el Registre General de Béns d'Interès Cultural.

Tanmateix, com ja hem avançat, la quota diferencial pot resultar negativa en cas que la suma de les retencions, els ingressos a compte i els pagaments fraccionats sigui superior a l'import de la quota resultant de l'autoliquidació. En aquest cas, l'Administració practicarà, si escau (sobre la base de la declaració presentada i els justificants de les dades que figurin en aquesta), una liquidació provisional en un termini de sis mesos i la devolució d'ofici de l'excés sobre la quota.*

* Articles 103 LIRPF i 65 RIRPF.

Si no es dicta la liquidació provisional en el termini assenyalat, l'Administració ha de procedir a la devolució, de manera que si no s'ordena el pagament de la devolució en el termini de sis mesos esmentat per causa no imputable al contribuent, s'aplica automàticament l'interès de demora a la quantitat de la devolució.

8.3. Pagaments a compte

Pel que fa al **sistema de pagaments a compte** de l'IRPF, consisteix en la realització de retencions, ingressos a compte i pagaments fraccionats, tots ells modalitats de pagament a compte que s'apliquen segons la naturalesa de les rendes de què es tracti:

a) Així, les **retencions** constitueixen el pagament a compte que s'aplica típicament als rendiments, en els quals el retenidor treu un percentatge determinat sobre l'import que s'ha de satisfer (variable en els rendiments del treball i fix en els del capital i d'activitats econòmiques) i assumeix l'obligació d'ingressar-lo al Tresor.

b) D'altra banda, els **ingressos a compte** són la tècnica que permet efectuar pagaments a compte respecte a les rendes abonades en espècie, que, pel seu mateix caràcter, no poden estar subjectes a retenció. Per aquest motiu, en la LIRPF es regulen de forma bàsicament unitària i la major part del seu règim jurídic es difereix al desplegament reglamentari.

Lectura recomanada

Sobre les normes generals de les retencions i els ingressos a compte, podeu veure els articles 99 a 101 LIRPF i 74 a 112 RIRPF. L'article 101 LIRPF especifica els percentatges de retenció, ingressos a compte i pagaments fraccionats depenent dels diferents tipus de rendes.

Percentatges dels pagaments a compte

- Rendiments del treball de fer cursos, conferències, col·loquis, seminaris i similars o derivats de l'elaboració d'obres literàries, artístiques o científiques, sempre que se cedeixi el dret a la seva explotació: 15% (aquest percentatge es redueix a la meitat en cas que sigui aplicable la bonificació per rendes obtingudes a Ceuta i Melilla).
- Retribucions dels membres dels consells d'administració i de juntes: 35% (aquest percentatge es redueix a la meitat en cas que sigui aplicable la bonificació per rendes obtingudes a Ceuta i Melilla).
- Rendiments del capital mobiliari: 18% (aquest percentatge es redueix a la meitat en cas que sigui aplicable la bonificació per rendes obtingudes a Ceuta i Melilla). En el cas dels dividendes, primes d'assistència a juntes i participacions en beneficis, així com en els rendiments procedents de qualsevol classe d'actius (llevat del lliurament d'accions alliberades que facultin per participar en vendes o beneficis per causa diferent de la remun-

neració del treball), la base de la retenció és la contraprestació íntegra, sense tenir en compte, doncs, l'exempció corresponent.

- Rendiments del capital immobiliari: 15% (aquest percentatge es redueix a la meitat en cas que sigui aplicable la bonificació per rendes obtingudes a Ceuta i Melilla).
- Rendiments procedents de la propietat intel·lectual, industrial, de la prestació d'assistència tècnica, arrendament de mobles, negocis o mines i del subarrendament d'aquests: 15%.
- Rendiments d'activitats professionals: 15% amb caràcter general i 7% per als contribuents que iniciïn l'exercici d'activitats professionals en el període impositiu d'inici i en els dos següents, sempre que no haguessin exercit cap activitat professional l'any anterior a l'inici d'aquestes activitats (aquest percentatge es redueix a la meitat en cas que sigui aplicable la bonificació per rendes obtingudes a Ceuta i Melilla).
- Rendiments d'activitats agrícoles i ramaderes: 2%, llevat d'activitat d'engreixament de porcí i avicultura: 1%.
- Rendiments d'activitats forestals: 2%.
- Altres activitats empresarials que determinin el rendiment net per estimació objectiva: 1%.
- Guanys patrimonials en la transmissió de títols representatius de la participació en institucions d'inversió col·lectiva: 18%, llevat que no sigui procedent computar el guany per reinversió de l'import de l'alienació.
- Guanys patrimonials derivats d'aprofitaments forestals dels veïns en muntanyes públiques: 18%.
- Premis que es lliurin com a conseqüència de la participació en jocs, concursos, rifes o combinacions aleatòries, estiguin o no vinculades a l'oferta, promoció o venda de determinats béns, productes o serveis: 18%.
- Rendiments procedents de l'arrendament o subarrendament de béns immobles urbans: 18%. Aquest percentatge es redueix a la meitat quan l'immoble està situat a Ceuta o Melilla.
- Rendiments procedents de la cessió de l'explotació del dret d'imatge, amb caràcter general: 24%.
- Rendiments procedents de la propietat intel·lectual, industrial, de la prestació d'assistència tècnica, de l'arrendament de béns mobles, negocis o mines i del subarrendament sobre els béns anteriors, qualsevol que sigui la seva qualificació: 15%.

Sobre el **règim jurídic** de les retencions i dels ingressos a compte, podem assenyalar els aspectes següents:

1) Estan obligades a retenir o a practicar ingressos a compte les persones jurídiques i la resta de les entitats que satisfacin o abonin rendes subjectes a l'IRPF, els contribuents que abonin aquestes rendes en l'exercici de la seva activitat econòmica, i també les persones físiques i jurídiques, i la resta de les entitats no residents que operin a Espanya per mitjà d'un establiment permanent o que, sense aquest, abonin rendiments del treball o altres rendiments subjectes de manera expressa a retenció o ingrés a compte.

S'exonera de l'obligació de retenció les missions diplomàtiques i les oficines consulars a Espanya d'estats estrangers.

2) Estan subjectes a retenció o ingrés a compte els rendiments del treball, del capital mobiliari, de les activitats professionals i de les agrícoles o ramaderes, els guanys patrimonials derivats de la transmissió d'accions o participacions

en institucions d'inversió col·lectiva i una altra sèrie de rendes (procedents de l'arrendament d'immobles urbans, de la propietat intel·lectual, industrial, assistència tècnica, premis, etc.), amb independència de la qualificació que els correspongui.

3) A més de les rendes exemptes i altres conceptes exceptuats de gravamen, respecte als quals no hi ha obligació de retenir o ingressar a compte, hi ha certs rendiments exclosos expressament de retenció, com els derivats de lletres del Tresor, de valors de Deute Públic, etc.

4) Les persones que estan obligades a retenir o ingressar a compte estan subjectes a l'obligació de pagament al Tresor, amb independència que hagin complert o no efectivament el deure de retenir l'import corresponent.

5) Els perceptors de rendes subjectes a retenció les han de computar per l'import íntegre meritat i, en cas que no s'hagués practicat la retenció o s'hagués fet per un import inferior al degut, es podria deduir de la quota líquida la quantitat que se'ls hauria d'haver retingut, excepte en el cas de retribucions establertes legalment.

6) Si hi ha l'obligació d'ingressar a compte, es considera que l'ingrés s'ha efectuat i, en conseqüència, el contribuïent ha de computar en la base imposable la valoració de la retribució en espècie més l'ingrés a compte, llevat que se l'hagi transferit.

7) Si el contribuïent adquireix la seva condició per canvi de residència, es consideren pagaments a compte d'aquest impost les retencions i els ingressos a compte de l'impost sobre la renda de no-residents practicades durant el període impositiu en què es produeixi el canvi de residència.

8) Si en virtut de resolució judicial o administrativa s'ha de satisfer una renda subjecta a retenció o ingrés a compte de l'impost esmentat, el pagador l'ha de practicar sobre la quantitat íntegra que estigui obligat a satisfer i ha d'ingressar-ne l'import.

Finalment, cal assenyalar quines són les conseqüències de l'incompliment del deure de retenir o ingressar les quantitats retingudes. Quant a això, l'article 99.4 LIRPF assenyala que les conseqüències de la falta de retenció o inexacte incompliment d'aquesta retenció romanen alienes al contribuïent de l'impost. S'entén que aquestes quantitats s'han de regularitzar entre l'Administració Tributària i la persona obligada a practicar la retenció o l'ingrés a compte.

Concretament, l'article 99 LIRPF esmentat estableix el següent:

"4.En todo caso los sujetos obligados a retener o a ingresar a cuenta asumirán la obligación de efectuar el ingreso en el Tesoro, sin que el incumplimiento de aquella obligación pueda excusarles de ésta.

5. El perceptor de rentas sobre las que deba retenerse a cuenta de este impuesto computará aquéllas por la contraprestación íntegra devengada.

Cuando la retención no se hubiera practicado o lo hubiera sido por un importe inferior al debido por causa imputable al retenedor u obligado a ingresar a cuenta, el perceptor deducirá de la cuota la cantidad que debió ser retenida.

En el caso de retribuciones legalmente establecidas que hubiesen sido satisfechas por el sector público, el perceptor sólo podrá deducir las cantidades efectivamente retenidas.

Cuando no pudiera probarse la prestación íntegra devengada, la Administración Tributaria podrá computar como importe íntegro una cantidad que, una vez restada de ella la retención procedente, arroje la efectivamente percibida. En este caso se deducirá de la cuota como retención a cuenta la diferencia entre lo realmente percibido y el importe íntegro.”

c) Al costat de les retencions i els ingressos a compte, la LIRPF estableix un últim mecanisme d'avançada d'ingressos per mitjà de **pagaments fraccionats**, que han d'efectuar els contribuents que exerceixin activitats econòmiques, mitjançant l'autoliquidació o l'ingrés de l'import d'acord amb el que estableix el Reglament.

Lectura recomanada

Quant als pagaments fraccionats que han d'efectuar els contribuents, podeu veure els articles 99 a 101 LIRPF i 109 a 112 RIRPF.

Percentatges dels pagaments fraccionats

- 20% del rendiment net per a activitats en estimació directa.
- 4% del rendiment net en estimació objectiva, llevat del 3% si es disposa d'una sola persona assalariada o el 2% si no té personal.
- 2% del rendiment net en les activitats agrícoles, ramaderes, forestals o pesqueres, qualsevol que fos el règim d'estimació.

Aquests percentatges es redueixen a la meitat en el cas de ser d'aplicació la bonificació per rendes obtingudes a Ceuta i Melilla.

Sobre el **règim jurídic** dels pagaments fraccionats, podem assenyalar els aspectes següents:

1) Els que exerceixin activitats econòmiques han d'efectuar pagaments fraccionats, llevat que l'any anterior com a mínim el 70% dels seus ingressos hagin estat subjectes a retenció o ingrés a compte. Si es tracta d'activitats agrícoles o ramaderes, aquest càlcul s'ha de fer sobre els ingressos de l'explo-tació, exceptuant les subvencions i indemnitzacions.

Exemple

El senyor Menéndez és un advocat que aplica el règim d'estimació directa en la seva modalitat simplificada. En el segon trimestre de l'any ha obtingut uns ingressos professionals de 18.000 euros, i s'ha efectuat unes retencions de 1.900 euros. Així mateix, ha fet unes despeses de 5.500 euros. Els ingressos de l'exercici anterior van ascendir a 30.000 euros, i van suportar unes retencions de 4.500 euros.

El senyor Menéndez no està sotmès a l'obligació d'efectuar pagaments fraccionats, ja que en l'exercici anterior va suportar retencions en més del 70% dels seus ingressos. Concretament, la totalitat dels seus ingressos (30.000 euros) van ser sotmesos a la retenció del 15% corresponent.

2) En el cas d'entitats en règim d'atribució de rendes, els pagaments fraccionats els ha d'efectuar cada un dels seus membres proporcionalment a la participació que tingui en el benefici de l'entitat.

L'import del pagament fraccionat...

... de les activitats pesqueres, i de les agrícoles, les ramaderes i les forestals, es determina aplicant el percentatge que estableix el Reglament sobre els rendiments nets.

3) L'import del pagament fraccionat es determina aplicant el percentatge que estableix el Reglament sobre els rendiments nets. Els percentatges i el rendiment sobre el qual s'apliquen són diferents per a les activitats sotmeses a estimació directa i estimació objectiva, i el mateix succeeix per a les activitats agrícoles, ramaderes, forestals i pesqueres.

4) De l'import inicial del fraccionament cal deduir les retencions practicades i els ingressos a compte efectuats, en les condicions establertes reglamentàriament, amb la finalitat d'evitar, lògicament, que es produeixin diversos pagaments anticipats respecte a un mateix rendiment.

5) La declaració i l'ingrés dels pagaments fraccionats es fan trimestralment, en les condicions, la manera i el lloc que estableix el ministre d'Hisenda.

8.4. Liquidacions provisionals

Sobre la base de les dades que figuren en les declaracions presentades pels contribuents i dels justificants aportats o en poder de l'Administració, es poden practicar **liquidacions provisionals**.*

* Articles 102 LIRPF
i 66 RIRPF.

En particular, la LIRPF reconeix la potestat dels òrgans de gestió tributària per a dictar liquidacions provisionals d'acord amb el que disposa l'article 101 LGT. En tot cas, les liquidacions practicades pels òrgans de gestió tributària tenen caràcter provisional i no impedeixen que els òrgans d'inspecció facin actuacions posteriors de comprovació i investigació.

Segons l'art. 66 RIRPF, les liquidacions provisionals només poden fer referència als contribuents que no hagin de presentar declaració en aquells supòsits en què les dades que hagin facilitat al pagador del rendiment siguin falses, incorrectes o inexactes, de manera que determinin una retenció inferior a la que és procedent. Per a la pràctica d'aquesta liquidació, només es tenen en compte les retencions efectivament practicades que es derivin de les dades facilitades pel contribuent el pagador.

Així mateix, en el cas que aquests contribuents sol·licitin la devolució corresponent a través de la presentació d'autoliquidació o de l'esborrany de declaració (subscrit o confirmat), la liquidació provisional no els pot implicar a càrrec seu cap obligació diferent de la restitució del que prèviament se'ls havia tornat més l'interès de demora.

8.5. Obligacions formals

Finalment, hem de fer una breu menció a la resta d'obligacions formals dels contribuents i de les persones obligades a fer pagaments a compte, que en ge-

Lectura recomanada

Podeu trobar les obligacions formals dels contribuents i les persones obligades a fer pagaments a compte en l'apartat 1 de l'article 104 LIRPF.

neral es refereixen a la **conservació** durant el període de prescripció dels justificants i els documents acreditatius de les operacions, les rendes, les despeses, els ingressos, les reduccions i les deduccions de qualsevol tipus que hagin de figurar en les declaracions.

A més, els que exerceixin activitats empresarials els rendiments de les quals es determinin en règim d'estimació directa normal han de portar la **comptabilitat** ajustada al que disposa el Codi de Comerç, llevat que l'activitat que duguin a terme no tingui caràcter mercantil; en aquest cas, han de portar llibres de registre específics, com ocorre en els contribuents que exerceixen activitats professionals en el mateix règim d'estimació directa normal.

Lògicament, el nivell d'exigència en el compliment de les obligacions comptables i registrals decreix per als contribuents sotmesos al règim d'estimació directa simplificada i, molt notablement, per als que determinen els rendiments de les activitats econòmiques en estimació objectiva.

Les obligacions comptables es poden resumir de la manera següent:

- Contribuent que exerceix una activitat empresarial mercantil en estimació directa normal:
  - Llibre d'inventari
  - Comptes anuals
  - Llibre diari
- Contribuent que exerceix una activitat empresarial no mercantil en estimació directa normal o que exerceix una activitat empresarial (mercantil o no) en estimació directa simplificada:
  - Llibre de registre de vendes i ingressos
  - Llibre de registre de compres i despeses
  - Llibre de registre de béns d'inversió
- Contribuent que exerceix activitats professionals en estimació directa (normal o simplificada):
  - Llibre de registre de vendes i ingressos
  - Llibre de registre de compres i despeses
  - Llibre de registre de béns d'inversió
  - Llibre de registre de provisions de fons i suplerts
- Contribuents en estimació objectiva:
  - Han de conservar numerades per ordre de data i agrupades per trimestres les factures emeses, les factures o justificants documentals rebuts i els justificants dels signes, índexs o mòduls.
  - Llibre de registre de vendes o ingressos, en les activitats el rendiment net de les quals es determini tenint en compte el volum d'operacions.
  - Llibre de registre de béns d'inversió, si dedueixen amortitzacions.

Lectura recomanada

Sobre les obligacions formals comptables i registrals, podeu veure l'apartat 2 de l'article 104 LIRPF i l'article 68 RIRPF.

Per acabar, a les obligacions anteriors (i a les que afecten els retenidors i els que estan obligats a efectuar ingressos a compte per la seva condició d'obligats al pagament d'una obligació tributària que els és pròpia, encara que al cap i a la fi actuïn a compte de l'IRPF del contribuent que suporta la retenció o l'ingrés a compte, d'acord amb el que disposa l'article 105 LIRPF), cal afegir-hi altres obligacions o, més ben dit, uns **deures formals d'informació** que afecten les entitats que concedeixen préstecs hipotecaris per adquisició d'habitatge habitual, les entitats perceptores de donatius que donen dret a reducció de la quota íntegra*, les entitats gestores d'institucions d'inversió col·lectiva**, i les entitats financeres en relació amb els comptes d'estalvi-habitatge i els compte d'estalvi-empresa, i els titulars dels patrimonis protegits en relació amb les aportacions efectuades a aquests.

* Article 69 RIRPF
** Articles 70 i 71 RIRPF.

Activitats

1. Descriviu com es calcula el mínim familiar.
2. Elaboreu un quadre resum de les reduccions de la base imposable general de l'IRPF.
3. Expliqueu el tractament fiscal de les anualitats per aliments en l'IRPF.
4. Comenteu el règim fiscal aplicable a les aportacions als plans de pensions en l'IRPF.
5. Determineu quines classes d'unitats familiars preveu la normativa vigent.
6. Assenyaleu quins rendiments estan subjectes a retenció en l'IRPF, detallant el tipus aplicable en cada cas.

Exercicis d'autoavaluació

De selecció

Assenyaleu la resposta vàlida a cada una de les preguntes següents:

1. Quant a les quantitats invertides en l'adquisició d'habitatge quan es recorre a finançament aliè, en l'IRPF:
  - a. Són deduïbles de la quota tant el capital com els interessos, en les quantitats assenyalades per la llei.
  - b. Són deduïbles els interessos de la base imposable i el capital de la quota, en les quantitats assenyalades per la llei.
  - c. És deduïble de la quota només el capital, en les quantitats assenyalades per la llei.
2. Els dividendes obtinguts com a conseqüència de la titularitat d'accions, en l'IRPF:
  - a. Són qualificats com a guanys patrimonials i, alhora, són deduïbles de la quota íntegra, en les quantitats assenyalades per la llei.
  - b. Són qualificats com a rendiments del capital mobiliari, mentre són deduïbles de la quota íntegra, en les quantitats assenyalades per la llei.
  - c. Són qualificats com a rendiments del capital mobiliari, mentre no són deduïbles de la quota íntegra.
3. En l'impost sobre la renda de les persones físiques, el saldo negatiu resultant d'integrar i compensar entre si guanys i pèrdues patrimonials no derivades de la transmissió d'elements patrimonials:
  - a. Es pot compensar, dins dels límits legals, amb els rendiments i amb els guanys de la mateixa naturalesa.
  - b. Únicament es pot compensar amb els guanys de la mateixa naturalesa.
  - c. Es pot compensar tant amb els guanys de la mateixa naturalesa com amb els guanys patrimonials que integren la base imposable especial.
4. La circumstància de la discapacitat del contribuïent es té en compte en l'IRPF a l'hora de regular:
  - a. El mínim personal.
  - b. La base liquidable.
  - c. El mínim personal i la base liquidable.
5. La quota autonòmica de l'IRPF:
  - a. Només pot ser d'una quantia superior a la quota complementària, dins dels límits legalment establerts, si una llei estatal així ho autoritza.
  - b. Sempre ha de coincidir amb la quota complementària.
  - c. Pot ser inferior a la quota complementària, dins dels límits legalment establerts.
6. Els contribuïents que abonin pensions compensatòries i anualitats per aliments poden:
  - a. Reduir la seva base imposable general i, si escau, de l'estalvi.
  - b. Reduir la seva base imposable general.
  - c. Reduir la seva quota líquida.

Casos pràctics

1. L'Adolf i l'Emília són parella de fet. L'Adolf té 45 anys, amb un grau de discapacitat del 50% i l'Emília té 40 anys. Hi conviuen la Marta i la Núria, de 12 i 11 anys respectivament. Són filles de l'Emília, fruit del seu anterior matrimoni. L'Emília està divorciada de la seva primera parella, encara que s'estan revisant les pensions econòmiques en un procés judicial. També conviu amb la parella en Ricard, pare de l'Emília, que té 72 anys. Percep una pensió de 18.000 euros i té una minusvalidesa del 70%. D'altra banda, l'Emília i l'Adolf aporten a la

parella pràcticament les mateixes rendes. Finalment, teniu en compte que les filles i el pare de l'Emília no han presentat comunicació ni han sol·licitat devolució de l'IRPF. Tampoc no han presentat declaració del tribut.

Determineu el mínim personal i familiar, calculant tant la renda en tributació conjunta com en tributació individual.

2. En Josep ha obtingut els rendiments nets i les rendes següents:

1. Rendiments del treball: 23.000 euros.
2. Rendiments del capital immobiliari: 4.000 euros.
3. Rendiments del capital mobiliari: 6.000 euros, per un dipòsit bancari.
4. Guanys i pèrdues patrimonials: 35.000 euros, dels quals 12.000 no deriven de la transmissió d'elements patrimonials.
5. Imputacions de renda: 1.000 euros.

En Josep està casat amb la Pepita. Els dos viuen a Ceuta, fan la declaració individual de l'IRPF i tenen un fill solter de 24 anys que hi conviu. En Josep té 66 anys i continua treballant, malgrat sofrir un grau de discapacitat del 35%.

Suposant que la ciutat autònoma de Ceuta no hagi aprovat cap normativa pròpia sobre l'IRPF, i que la suma de retencions és de 7.000 euros, calculeu la quota diferencial de la declaració d'IRPF d'en Josep.

Solucionari

Exercicis d'autoavaluació

De selecció

1. a, 2. c, 3. a, 4. a, 5. c, 6. a.

Casos pràctics

1. En aquest cas som davant d'una parella de fet, formada per l'Adolf i l'Emília, en què té incidència per a calcular el mínim personal i familiar, a més, la circumstància que l'Adolf té 45 anys i una minusvalidesa del 50%, i l'Emília té 40 anys d'edat. Així mateix, l'Emília té dues filles, una de 12 anys i una altra d'11. També cal tenir en compte que hi conviu el pare de l'Emília, en Ricard, que té una minusvalidesa del 70% i una pensió de 18.000 €.

En primer lloc, convé tenir present que la unitat familiar, si no existeix vincle matrimonial o en els casos de separació legal, la formen el pare o la mare i tots els fills que conviuen amb un o un altre i que són menors d'edat, d'acord amb el que disposa l'article 82 LIRPF. Ningú no pot formar part de dues unitats familiars alhora.

Les persones integrades en una unitat familiar, en els termes expressats anteriorment, poden optar per declarar de forma conjunta, sempre que tots els membres siguin contribuents de l'impost. El mínim personal és de 5.050 euros

En el cas de les unitats familiars monoparentals, és a dir, les formades pel pare o la mare i els fills menors que convisquin amb l'un o l'altre, s'aplica una reducció de 2.150 € de la base imposable general i, si escau, de la de l'estalvi, amb caràcter previ a l'aplicació d'altres possibles reduccions. En la declaració conjunta d'aquestes unitats familiars no es pot aplicar el mínim personal corresponent als fills, sens perjudici que es puguin aplicar les quantitats que corresponguin pel mínim per descendents i per les reduccions per tenir cura de fills o discapacitats.

Amb relació a les reduccions per mínim personal i familiar a què té dret l'Adolf, cal tenir present que no forma unitat familiar, d'acord amb el que disposa l'article 82 LIRPF. Per tant, encara que l'Adolf aporta pràcticament les mateixes rendes a la parella que l'Emília, no pot presentar la declaració conjunta amb les filles d'aquesta. Ha de presentar, en conseqüència, la declaració individual de l'IRPF.

La reducció per mínim personal que pot aplicar-se l'Adolf és de 5.050 €, d'acord amb el que disposa l'article 57 LIRPF. A més, pot aplicar el mínim per discapacitat del contribuent amb un grau superior al 33% i inferior al 65%. L'import és de 2.270 €, segons el que estableix l'article 60.1 LIRPF. És a dir, en total es pot aplicar un mínim de 7.320 €.

Respecte a l'Emília, diferenciarem entre tributació conjunta i tributació individual. En tributació conjunta, a més del mínim personal que preveu l'article 57 LIRPF (5.050 €), es pot aplicar una reducció de 2.150 € (art. 84.2.4t. LIRPF), com ja s'ha comentat.

A més, es pot aplicar el mínim per descendents, ja que conviuen amb ella les seves dues filles menors de 25 anys, que entenem que són solteres i no perceben rendes superiors als 8.000 €. Per la primera d'elles, es pot deduir 1.800 € i per la segona, 2.000 €.

En canvi, no és aplicable la reducció per ascendent major de 65 anys (article 59 LIRPF) ni la reducció per discapacitat d'ascendents (article 60.2 LIRPF) perquè en Ricard, el pare de l'Emília, percep rendes anuals superiors als 8.000 €. Entenem, a aquest efecte, que la pensió d'en Ricard és de jubilació i, per tant, no està exempta de tributació.

Per tant, la quantia dels mínims personal i familiar que es pot practicar l'Emília en la modalitat de tributació conjunta és de $5.050 + 1.800 + 2.000 = 8.850$ €, A més, podria reduir la seva base en 2.150 €.

A continuació, calcularem els mínims personal i familiar de l'Emília en tributació individual. La reducció per mínim personal és de 5.050 €, segons el que estableix l'article 57 LIRPF. I també té de dret a aplicar-se el mínim per descendents: 1.800 € per la primera de les seves filles i 2.000 € per la segona. De la mateixa manera, no és aplicable la reducció per ascendent major de 65 anys (article 59 LIRPF) ni la reducció per discapacitat d'ascendents (article 60.2 LIRPF).

L'import dels mínims personal i familiar de l'Emília en la modalitat de tributació individual és, per tant, de $5.050 + 1.800 + 2.000 = 8.850$ €, sense dret a practicar la reducció de 2.150 €. De manera que és més favorable acollir-se a la modalitat de tributació conjunta.

Finalment, en Ricard no té l'obligació de declarar si només percep la pensió de 18.000 € (article 96.2.a LIRPF). No obstant això, pot ser que li interressi presentar la declaració per a recuperar l'excés de retencions practicades sobre la quota líquida que li correspondria pagar.

En aquest cas, la quantia dels mínims personal i familiar d'en Ricard serà la següent: la reducció per mínim personal és de 5.050 €, segons el que estableix l'article 57 LIRPF. A més, es pot aplicar l'increment per edat, de 900 euros, ja que es tracta d'un contribuent més gran de 65 anys (article 57.2 LIRPF). I també el mínim per discapacitat de 6.900 € més 2.270 € (en concepte de despeses d'assistència) ja que en Ricard és un contribuent amb un grau de minusvalidesa superior al 65% (article 60.1 LIRPF).

Per tant, l'import total per mínims personal i familiar que es pot practicar en Ricard és de $5.050 + 900 + 6.900 + 2.270 = 15.120$ €.

2. Base imposable general i de l'estalvi

La totalitat de rendes d'en Josep, excepte els guanys patrimonials generats per la transmissió d'elements patrimonials i els rendiments del capital mobiliari, s'imputen en la base imposable general (art 47 a 49 LIRPF). Hem de tenir en compte que als rendiments nets del treball els és d'aplicació una reducció de 2.600 € per obtenció de rendiments del treball, més una altra de 2.600 € per prolongació de l'activitat laboral i una altra de 3.200 per ser treballador discapacitat en actiu (art. 20 LIRPF), amb la qual cosa l'import que ha d'integrar a la base imposable general és de 14.600 € (23.000 – 8.400).

Per tant, la base imposable general està formada per 31.600 € (14.600 + 4.000 + 12.000 + 1.000). D'altra banda, la base imposable de l'estalvi és de 23.000 € en concepte dels guanys patrimonials derivats de la transmissió d'elements patrimonials, més 6.000 € en concepte de rendiments del capital mobiliari. L'import total de la base imposable de l'estalvi és, doncs, de 29.000 € (23.000 + 6.000).

Mínims personal i familiar

El mínim personal és de 5.050 € (art. 57.1 LIRPF). A més, per ser més gran de 65 anys, aquest mínim s'incrementa en 900 € més anuals.

D'altra banda, a l'efecte de l'aplicació del mínim per descendents (art. 58 LIRPF), hem de tenir en compte que en Josep té un fill solter de 24 anys que conviu amb ell i la seva dona. Per tant, sempre que aquest fill no tingui rendes anuals superiors a 8.000 € en Josep es podrà reduir 900 €, és a dir, la quantitat de reducció prevista per al primer fill dividit entre dos (l'altra meitat és reducció per a la mare).

Així mateix, és procedent l'aplicació del mínim per discapacitat (art. 60 LIRPF) per un import de 2.270 euros anuals.

En definitiva, la quantia dels mínims personal i familiar d'en Josep és de 9.120 € (5.050 + 900 + 900 + 2.270).

Quota íntegra i quota líquida estatal

La quota íntegra estatal s'obté amb la suma de dues quotes:

1. La base liquidable general (31.600 €) és gravada als tipus de gravamen de l'escala de l'art. 63 LIRPF:

- Pels primers 17.360 € de base liquidable general, la quota corresponent és de 2.718,58 €.
- La resta de base liquidable general (31.600 – 17.360 = 14.240 €) tributa al 18,27%, i la quota és de 2.601,65 €.
- Tot plegat dona un total de 4.780,23 €.

A més, cal aplicar l'escala a la part de la base liquidable general corresponent al mínim personal i familiar.

- Als 9.120 € se li aplica el 15,66%, cosa que dona un resultat de 1.428,20 €.

La resta de l'aplicació de la tarifa a la integritat de la base imposable general i a la part del mínim personal i familiar és de 3.352,03 €. Per tant, la quota corresponent a la base liquidable general és de 3.352,03 €.

2. La base liquidable de l'estalvi (29.000 €) tributa al tipus de gravamen de l'11,1%, d'acord amb l'art. 66 LIRPF: $29.000 \times 11,1\% = 3.219$ €.

La quota íntegra estatal és la suma d'aquestes dues quotes: $3.352,03 + 3.219 = 6.571,03$ €.

A fi d'obtenir finalment la quota líquida estatal d'en Josep, hem de practicar sobre la quota íntegra estatal les deduccions regulades en l'art. 68 LIRPF. En el nostre supòsit només és aplicable la deducció per rendes obtingudes a Ceuta o Melilla (art. 68.4 LIRPF): s'aplica el 67% de la deducció del 50% sobre la quota íntegra total: $67\% \times (50\% \times 10.644,79) = 3.566$ €.

D'aquesta manera, la quota líquida estatal és: $6.571,03 - 3.566 = 3.005,03$ €.

Quota íntegra i quota líquida autonòmica

La quota íntegra autonòmica s'obté amb la suma de dues quotes:

1. La base liquidable general (31.600 €) és gravada als tipus de gravamen de l'escala de l'art. 74 LIRPF, ja que en l'enunciat es diu que la Ciutat Autònoma de Ceuta no ha aprovat cap normativa sobre l'IRPF:

- Pels primers 17.360 € de base liquidable general, la quota corresponent és de 1.447,82 €.
- La resta de base liquidable general (31.600 – 17.360 = 14.240 €) tributa al 9,73%, i la quota és de 1.385,55 €.

La suma és de 2.833,37 € (1.447,82 + 1.385,55).

A més, cal aplicar l'escala a la part de la base liquidable general corresponent al mínim personal i familiar.

- Als 9.120 € se'ls aplica el 8,34%, cosa que dona un resultat de 760,61 €.

La resta de l'aplicació de la tarifa a la integritat de la base imposable general i a la part del mínim personal i familiar és de 2.072,76 €. Per tant, la quota corresponent a la base liquidable general és de 2.072,76 €.

2. La base liquidable de l'estalvi (29.000 €) tributa al tipus de gravamen del 6,9%, d'acord amb l'art. 76 LIRPF: $29.000 \times 6,9\% = 2.001$ €.

La quota íntegra autonòmica és la suma de: $2.072,76 + 2.001 = 4.073,76$ €.

A fi d'obtenir finalment la quota líquida autonòmica d'en Josep, hem de practicar sobre la quota íntegra autonòmica les deduccions regulades en els art. 77 i 78 LIRPF. En el nostre supòsit només és aplicable la deducció per rendes obtingudes a Ceuta o Melilla (art. 68.4

TRLIRPF): s'aplica el 33% de la deducció del 50% sobre la quota íntegra total: $33\% \times (50\% \times 10.644,79) = 1.756,39$.

D'aquesta manera, la quota líquida autonòmica és: $4.073,76 - 1.756,39 = 2.317,37 \text{ €}$.

Quota líquida total i quota diferencial

La quota líquida total és la suma de la quota líquida estatal (3.005,03 €) i la quota líquida autonòmica (2.317,37 €), és a dir, 5.322,40 € (article 79 LIRPF).

Finalment, la quota diferencial (art. 79 a 91 LIRPF) en el supòsit només requereix aplicar les retencions (lletra b de l'art. 79 LIRPF): 7.000 €, segons es diu en l'enunciat.

La quota diferencial és, doncs: $5.322,40$ (quota líquida total) $- 7.000 = - 1.677,60 \text{ €}$.

Glossari

activitats d'investigació i desenvolupament *f pl* Conjunt format per l'estudi original i planificat encaminat a obtenir nous coneixements científics i tecnològics, al qual se suma la posada al punt de la investigació en un pla per a introduir productes, processos o sistemes nous o substancialment millorats.

AEAT Agència Estatal d'Administració Tributària.

BOE Butlletí Oficial de l'Estat.

CE Constitució espanyola.

DA Disposició addicional.

DD Disposició derogatòria.

DF Disposició final.

diferiment *m* Retard en el temps de pagament del tribut, i en l'IS, integració de les rendes obtingudes en un període impositiu en la base imposable de períodes impositius posteriors.

DOCE Diari Oficial de les Comunitats Europees.

DT Disposició transitòria.

elements patrimonials afectes *m pl* Béns immobles on es desenvolupa l'activitat del contribuent, o béns destinats als serveis econòmics i socioculturals del personal al servei de l'activitat, o bé qualsevol altre element patrimonial que sigui necessari per a obtenir els rendiments respectius.

guanys i pèrdues patrimonials *f pl* Variacions en el valor del patrimoni del contribuent que es posen de manifest amb motiu de qualsevol alteració en la composició patrimonial, llevat que la llei els qualifiqui com a rendiments.

IBI Impost sobre béns immobles.

IIVTNU Impost sobre l'increment del valor dels terrenys de naturalesa urbana.

IRPF Impost sobre la renda de les persones físiques.

IS Impost sobre societats.

IVA Impost sobre el valor afegit.

LCTE Llei de cessió de tributs de l'Estat a les comunitats autònomes.

LGT Llei general tributària.

LIP Llei de l'impost sobre el patrimoni.

LIRPF Llei de l'impost sobre la renda de les persones físiques.

LIS Llei de l'impost sobre societats.

LISD Llei de l'impost sobre successions i donacions.

LITPAJD Llei de l'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats.

LOFCA Llei orgànica de finançament de les comunitats autònomes.

LRHL Llei reguladora de les hisendes locals.

LSA Llei de societats anònimes.

LSRL Llei de societats de responsabilitat limitada.

OCDE Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic.

operació vinculada *f* Operació duta a terme entre subjectes especialment relacionats, les contraprestacions de la qual són desproporcionades respecte a les que es pactarien en situacions d'independència i que implica una verdadera translació de beneficis. Aquestes contraprestacions també reben el nom de *preus de transferència*.

PGC Pla general comptable.

plusvàlua *f* Augment de valor d'un bé per causes extrínseques a aquest.

RD Reial decret.

R+D Activitats de recerca i desenvolupament.

RDLeg Reial decret legislatiu.

renda en espècie *f* Ús, consum o obtenció per a finalitats particulars de béns, drets o serveis de manera gratuïta o per un preu inferior al normal de mercat, encara que no impliqui una despesa real per a qui la concedeix.

rendiments íntegres d'activitats econòmiques *m pl* Rendiments que procedeixen del treball personal i del capital (conjuntament o d'un sol d'aquests factors) i impliquen per part del contribuïent l'ordenació per compte propi de mitjans de producció i de recursos humans (o d'un dels dos), amb la finalitat que intervingui en la producció o distribució de béns o serveis.

rendiments íntegres del capital *m pl* Conjunt de les utilitats o contraprestacions, amb independència de la seva denominació o naturalesa, dineràries o en espècie, que provenguin directament o indirectament d'elements patrimonials, béns o drets la titularitat dels quals correspongui al contribuïent i que no siguin afectes a activitats econòmiques que aquest dugui a terme.

rendiments íntegres del treball *m pl* Conjunt de contraprestacions o utilitats, independentment de la seva denominació o naturalesa, dineràries o en espècie, que derivin directament o indirectament del treball personal o bé de la relació laboral o estatutària i que no posseïxin el caràcter de rendiments d'activitats econòmiques.

RIRPF *sigla* Reglament de l'impost sobre la renda de les persones físiques.

RIS Reglament de l'impost sobre societats.

STC Sentència del Tribunal Constitucional.

STS Sentència del Tribunal Suprem.

TJCE Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees.

TRLRHL Text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals.

TRLIRNR Text refós de la Llei de l'impost sobre la renda dels no-residents.

TRLIS Text refós de la Llei de l'impost sobre societats.

TSJ Tribunal Superior de Justícia.

Bibliografia

Alguacil Marí, P. (1995). *La retención a cuenta en el ordenamiento tributario español*. Pamplona: Aranzadi.

Almagro Martín, C. (2005). *Opciones fiscales en el IRPF*. Granada: Comares.

Arnaiz Arnaiz, T. (2005). *El IRPF a la luz de la doctrina administrativa*. Valladolid: Lex Nova.

Diversos autores (1995). *Comentarios a la Ley del Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas y a la Ley del Impuesto sobre el Patrimonio. Homenaje a Luis Mateo Rodríguez*. Pamplona: Aranzadi.

Diversos autores (2003). *Memento Práctico*. Madrid: Francis Lefebvre.

Diversos autores (2003). *Comentarios al Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas*. Pamplona: Aranzadi.

Diversos autores (2003). *Guía del Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas*. València: Ciss.

Diversos autores (2005). *Manual del Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas*. Madrid: Instituto de Estudios Fiscales.

Banacloche Pérez-Roldán, J. (2005). *Guía útil. Impuestos sobre las personas físicas*. Madrid: La Ley.

Calvo Ortega, R. y otros (1999). *El impuesto sobre la renta de las personas físicas*. Valladolid: Lex Nova.

Carbajo Vasco, D.; Ochoa Trepas, M. L. (2003). *Reforma del IRPF y otros impuestos sobre la renta*. Barcelona: Ediciones Experiencia.

Casado Ollero, G. (1970). "De la imposición de producto al sistema de retenciones y fraccionamiento de pago en el Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas (I). La retención a cuenta". *Revista Española de Derecho Financiero* (núm. 21).

Cazorla Prieto, L. M.; Peña Alonso, J. L. (1999). *El impuesto sobre la renta de las personas físicas. Ley 40/1998 y su reglamento*. Pamplona: Aranzadi.

Cazorla Prieto, L. M.; Peña Alonso, J. L. (2003). *La reforma del Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas*. Pamplona: Aranzadi.

Cors Meya, F. X. (1993). "Algunas notas respecto a la tributación de rendimientos y a la transparencia fiscal". A: Autores varios. *Estudios de Derecho Financiero. En memoria de M. del Carmen Bollo Arocena*. Sant Sebastià: Universitat del País Basc.

De la Peña Velasco, G. (1991). "La base imponible y las bases liquidables en el IRPF". *Impuestos* (núm. 20).

Falcón y Tella, R. (1992). "El régimen de transparencia fiscal en la Ley 18/1991, de 6 de junio". *Revista Española de Derecho Financiero* (núm. 75).

Gómez Calleja, I. (2001). "La residencia fiscal en las nuevas leyes del IRPF e IRNR. Posibles problemas de constitucionalidad". *Gaceta Fiscal* (núm. 195).

González García, E. (1991). *Tributación individual frente a tributación conjunta en el IRPF*. Madrid: Tecnos.

Juan Lozano, A. M. (1996). *La estimación directa por signos, índices y módulos en el IRPF*. Madrid: Civitas.

López Berenguer, J. (1999). *El nuevo IRPF y el nuevo impuesto sobre los no residentes*. Madrid: Editorial Dykinson.

López Díaz, A. (1995). "La deducción por adquisición de vivienda habitual en el IRPF". *Revista de Derecho Financiero y Hacienda Pública* (núm. 135).

Lozano Serrano, C. (1998). *El ingreso a cuenta por rendimientos de trabajo en especie*. Pamplona: Aranzadi.

Magraner Moreno, F. J.; Cervera Torrejón, F. (2003). *El Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas*. València: Tirant Lo Blanch.

Martín Ayala, J. M.; Martín Queralt, J.; Plaza Villasana, L.; Pérez García, F. (1997). *La cesión parcial del Impuesto sobre la Renta a las Comunidades Autónomas*. Granada: Comares.

Medina Cepero, J. R. (2003). *La nueva reforma del IRPF. Claves legislativas, supuestos prácticos resueltos. Textos legales y cuadros*. Madrid: Colex.

Orón Moratal, G. i altres (1999). *Comentarios al Impuesto sobre la renta de las personas físicas*. Madrid: McGraw-Hill.

Pérez Royo, I. (2000). *Manual del Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas* (3a ed.). Madrid: Marcial Pons.

Pont Mestre, M.; Pont Clemente, J. F. (1994). *Análisis y aplicación del nuevo Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas*. Madrid: Civitas.

Ramis Champin, C.; Ogea Martínez-Orozco, M. (1999). *Guía del Reglamento del Impuesto sobre la Renta*. València: CISS.

Sanz Gadea, E. (1995). "La deducción por doble imposición de dividendos". *Revista de Estudios Financieros* (núm. 143).

Vicente-Arche Domingo, F. (dir.) (1993). *Comentarios a la Ley del IRPF y Reglamento del Impuesto*. Madrid: Colex.

Yebra Martul-Ortega, P.; García Novoa, C.; López Díaz, A. (2000). *Estudios sobre el Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas*. Valladolid: Lex Nova.